

Program Współpracy INTERREG Polska – Saksonia 2014-2020

Program realizowany w ramach Celu Europejska Współpraca
Terytorialna

Wersja 1.2

24 kwietnia 2014 r.

Ministerstwo
Infrastruktury i
Rozwoju

CCI	
Tytuł	Program Współpracy INTERREG Polska - Saksonia
Wersja	1
Pierwszy rok	2014
Ostatni rok	2020
Kwalifikowalny od	
Kwalifikowalny do	
Nr decyzji KE	
Data decyzji KE	
Nr decyzji państwa członkowskiego	
Data decyzji państwa członkowskiego	
Data wejścia w życie decyzji państwa członkowskiego	
Regiony NUTS objęte programem EWT	NUTS 3: Jeleniogórski, Bautzen, Goerlitz; LAU 1: Żarski

1	Spis treści	
2	<u>SEKCJA 1.</u> Strategia dotycząca wkładu Programu EWT w realizację unijnej strategii na rzecz inteligentnego,	
3	zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz osiągnięciu spójności	
4	gospodarczej, społecznej i terytorialnej	7
5	1.1.1. Obszar wsparcia programu	7
6	1.1.2. Demografia.....	9
7	1.1.3. Edukacja i rynek pracy.....	9
8	1.1.4. Środowisko przyrodnicze	11
9	1.1.5. Dziedzictwo kulturowe i turystyka	12
10	1.1.6. Transport i komunikacja.....	14
11	1.1.7. Współpraca transgraniczna	15
12	1.1.8. Podsumowanie.....	16
13	1.2. Uzasadnienie alokacji finansowej	18
14	SEKCJA 2. OSIE PRIORYTETOWE	23
15	2.A.1. Oś priorytetowa	23
16	2.A.2. Uzasadnienie utworzenia osi priorytetowej obejmującej więcej niż jeden cel tematyczny	23
17	2.A.3. Fundusz i podstawa dla kalkulacji wsparcia Unii.....	23
18	2.A.4. Priorytet inwestycyjny.....	23
19	2.A.5. Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty	23
20	2.A.6. Przedsięwzięcia, które mają zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego	31
21	2.A.6.1. Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład	
22	w realizację celów szczegółowych, oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup	
23	docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów	31
24	2.A.6.2. Kierunkowe zasady wyboru operacji.....	34
25	2.A.6.3. Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych	36
26	2.A.6.4. Planowane wykorzystanie dużych projektów	36
27	2.A.6.5. Wskaźniki produktu.....	36
28	2.A.7. Ramy wykonania	38
29	2.A.8. Kategorie interwencji	39
30	2.A.9. Podsumowanie planowanego wykorzystania pomocy technicznej, z uwzględnieniem, w razie	
31	potrzeby, działań wzmacniających potencjał administracyjny instytucji zaangażowanych w	
32	zarządzanie programami i ich kontrolę oraz beneficjentów oraz, w razie potrzeby, działań	
33	wzmacniających potencjał administracyjny odpowiednich partnerów uczestniczących w realizacji	
34	programów.....	41

1	2.B.	Opis osi priorytetowych dotyczących pomocy technicznej.....	41
2	2.B.1.	Oś priorytetowa	41
3	2.B.2.	Fundusz i podstawa dla kalkulacji wsparcia Unii.....	41
4	2.B.3.	Cele szczegółowe i oczekiwane rezultaty.....	41
5	2.B.4.	Wskaźniki rezultatu	41
6	2.B.5.	Przedsięwzięcia, które mają zostać objęte wsparciem, oraz ich oczekiwany wkład w realizację celów	
7		szczegółowych.....	42
8	2.B.5.1.	Opis przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, oraz ich oczekiwany wkład w realizację	
9		celów szczegółowych	42
10	2.B.5.2.	Wskaźniki produktu, które mają się przyczynić do osiągnięcia rezultatów (w podziale na osie	
11		priorytetowe)	43
12	2.B.6.	Kategorie interwencji	43
13	SEKCJA 3.	PLAN FINANSOWY	44
14	3.1.	Środki finansowe z EFRR (w EUR).....	44
15	3.2.A.	Łączne środki finansowe z EFRR oraz współfinansowania krajowego (w EUR).....	45
16	3.2.B.	Podział według osi priorytetowej i celu tematycznego.....	46
17	SEKCJA 4.	ZINTEGROWANE PODEJŚCIE DO ROZWOJU TERYTORIALNEGO	47
18	4.1.	Rozwój lokalny kierowany przez społeczność	47
19	4.2.	Zrównoważony rozwój obszarów miejskich	47
20	4.3.	Zintegrowane inwestycje terytorialne (ZIT)	47
21	4.4.	Wkład planowanych interwencji w realizację strategii makroregionalnych i strategii morskich,	
22		zgodnie z potrzebami obszaru objętego programem, określonymi przez właściwe państwa	
23		członkowskie, z uwzględnieniem, w stosownych przypadkach, ważnych projektów strategicznych	
24		zidentyfikowanych w tych strategiach (w stosownych przypadkach, jeśli państwa członkowskie i	
25		regiony uczestniczą w strategiach makroregionalnych i strategiach morskich)	47
26	SEKCJA 5.	PRZEPISY WYKONAWCZE DO PROGRAMU EWT	49
27	5.1.	Odpowiednie instytucje i podmioty	49
28	5.2.	Procedura utworzenia wspólnego sekretariatu	49
29	5.3.	Krótki opis rozwiązań w zakresie zarządzania i kontroli.....	50
30	5.3.1.	Państwa Członkowskie	50
31	5.3.2.	Komitet Monitorujący	50
32	5.3.3.	Instytucja Zarządzająca (pełniąca również funkcję Instytucji Certyfikującej)	51
33	5.3.4.	Wspólny Sekretariat we Wrocławiu	52

1	3.3.5	Regionalny Punkt Kontaktowy	53
2	3.3.6	Kontroler 1. Stopnia	53
3	5.3.7.	Instytucja Audytowa	54
4	5.3.9.	Monitorowanie	54
5	5.3.10.	Rozpatrywanie skarg	54
6	5.3.11.	Wystąpienie trudności we wdrażaniu programu	55
7	5.3.12.	Przepisy o zamówieniach publicznych	55
8	5.3.13.	Zamknięcie programu	55
9	5.4.	Podział odpowiedzialności pomiędzy uczestniczącymi państwami członkowskimi w przypadku korekt finansowych wprowadzonych przez instytucję zarządzającą lub Komisję	55
10			
11	5.5.	Stosowanie euro	55
12	5.6.	Zaangażowanie partnerów	56
13	5.6.1	Zaangażowanie w przygotowanie i wdrażanie programu	56
14		SEKCJA 6. KOORDYNACJA	58
15		SEKCJA 7. ZMNIEJSZANIE OBCIĄŻEŃ ADMINISTRACYJNYCH DLA BENEFICJENTÓW	60
16		SEKCJA 8. ZASADY HORYZONTALNE	62
17	8.1.	Zrównoważony rozwój	62
18	8.2.	Równość szans i niedyskryminacja	62
19	8.3.	Równouprawnienie płci	63
20		SEKCJA 9. ODRĘBNE ELEMENTY	65
21	9.1.	Wykaz dużych projektów, których realizację zaplanowano w okresie programowania	65
22	9.2.	Ramy wykonania dla programu EWT	65
23	9.3.	Partnerzy zaangażowani w przygotowanie programu EWT	65
24	9.4.	Stosowne warunki wdrażania programu określające zarządzanie finansowe, a także programowanie, monitorowanie, ewaluację i kontrolę udziału państw trzecich w programach transnarodowych i międzyregionalnych poprzez wkład środków z IPA II lub EIS	65
25			
26			
27			
28			

1 WYKAZ SKRÓTÓW

EWT	EUROPEJSKA WSPÓŁPRACA TERYTORIALNA
EFRR	EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO
EFS	EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY
EIS	EUROPEJSKI RANKING INNOWACYJNOŚCI (EUROPEAN INNOVATION SCOREBOARD)
FMP	FUNDUSZ MAŁYCH PROJEKTÓW
GUS	GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY
IC	INSTYTUCJA CERTYFIKUJĄCA
IPA	INSTRUMENT POMOCY PRZEDAKCESYJNEJ (INSTRUMENT FOR PRE-ACCESSION ASSISTANCE)
IZ	INSTYTUCJA ZARZĄDZAJĄCA
JST	JEDNOSTKA SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO
KK	KOORDYNATOR KRAJOWY
KM	KOMITET MONITORUJĄCY
LAU	LOCAL ADMINISTRATIVE UNITS
NUTS	KLASYFIKACJA JEDNOSTEK TERYTORIALNYCH DO CELÓW STATYSTYCZNYCH (NOMENCLATURE DES UNITÉS TERRITORIALES STATISTIQUES)
PI	PRIORYTET INWESTYCYJNY
SWOT	STRENGTHS, WEAKNESSES, OPPORTUNITIES, THREATS
UE	UNIA EUROPEJSKA
UNESCO	ORGANIZACJA NARODÓW ZJEDNOCZONYCH DO SPRAW OŚWIATY, NAUKI I KULT
WS	WSPÓLNY SEKRETARIAT
ZIT	ZINTEGROWANE INWESTYCJE TERYTORIALNE

2

3

1 **SEKCJA 1. STRATEGIA DOTYCZĄCA WKŁADU PROGRAMU EWT W REALIZACJĘ UNIJNEJ STRATEGII NA**
2 **RZECZ INTELIGENTNEGO, ZRÓWNOWAŻONEGO WZROSTU SPRZYJAJĄCEGO WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU**
3 **ORAZ OSIĄGNIĘCIE SPÓJNOŚCI GOSPODARCZEJ, SPOŁECZNEJ I TERYTORIALNEJ**

4 **1.1. Strategia dotycząca wkładu Programu EWT w realizację unijnej strategii na rzecz inteligentnego,**
5 **zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz osiągnięciu spójności gospodarczej,**
6 **społecznej i terytorialnej**

7 **1.1.1. Obszar wsparcia programu**

8 Polska część obszaru wsparcia leży na zachodzie województwa dolnośląskiego i południowym zachodzie
9 województwa lubuskiego. Niemiecka część jest najdalej na wschód wysuniętym obszarem Kraju Związkowego
10 Saksonia.

11 Obszar kwalifikowalny Programu Współpracy INTERREG Polska-Saksonia obejmuje:

12 – po polskiej stronie: podregion jeleniogórski w województwie dolnośląskim (NUTS 3) oraz powiat żarski
13 w województwie lubuskim (LAU 1),

14 – po niemieckiej stronie: powiaty Görlitz i Bautzen (NUTS 3).

15 łączna powierzchnia obszaru Programu wynosi 11 461 km² (strona polska: 6 964 km², strona niemiecka: 4 497
16 km²).

17 Jest to zwarty obszar obejmujący polsko-niemieckie pogranicze, który położony jest peryferyjnie w stosunku do
18 głównych ośrodków życia społeczno-gospodarczego województwa dolnośląskiego, województwa lubuskiego
19 i Kraju Związkowego Saksonia. Peryferyjność rozumiana jako przygraniczne położenie i znaczna odległość od
20 dużych miast stanowi jedną z podstawowych barier rozwojowych w drodze do wzrostu gospodarczego
21 opartego na szeroko pojętej działalności usługowej i przetwórczo-produkcyjnej. Głównym ograniczeniem
22 rozwoju związanym z położeniem przygranicznym jest mała dostępność. W tym kontekście peryferyjność
23 przyczynia się także do wystąpienia zjawisk społecznych takich jak bezrobocie, emigracja czy wykluczenie
24 społeczne. Znaczne oddalenie od dużych miast jest atutem jedynie z punktu widzenia środowiska
25 przyrodniczego, które w mniejszym stopniu poddane jest presji gospodarki i innej działalności ludzkiej. Ta cecha
26 położenia w połączeniu z bliskością miejsc o cennych walorach przyrodniczych, stanowi duży potencjał dla
27 rozwoju turystyki w regionie. Nie jest on w pełni wykorzystywany, gdyż ogranicza się prawie wyłącznie do
28 miejscowości położonych u stóp pasma sudeckiego.

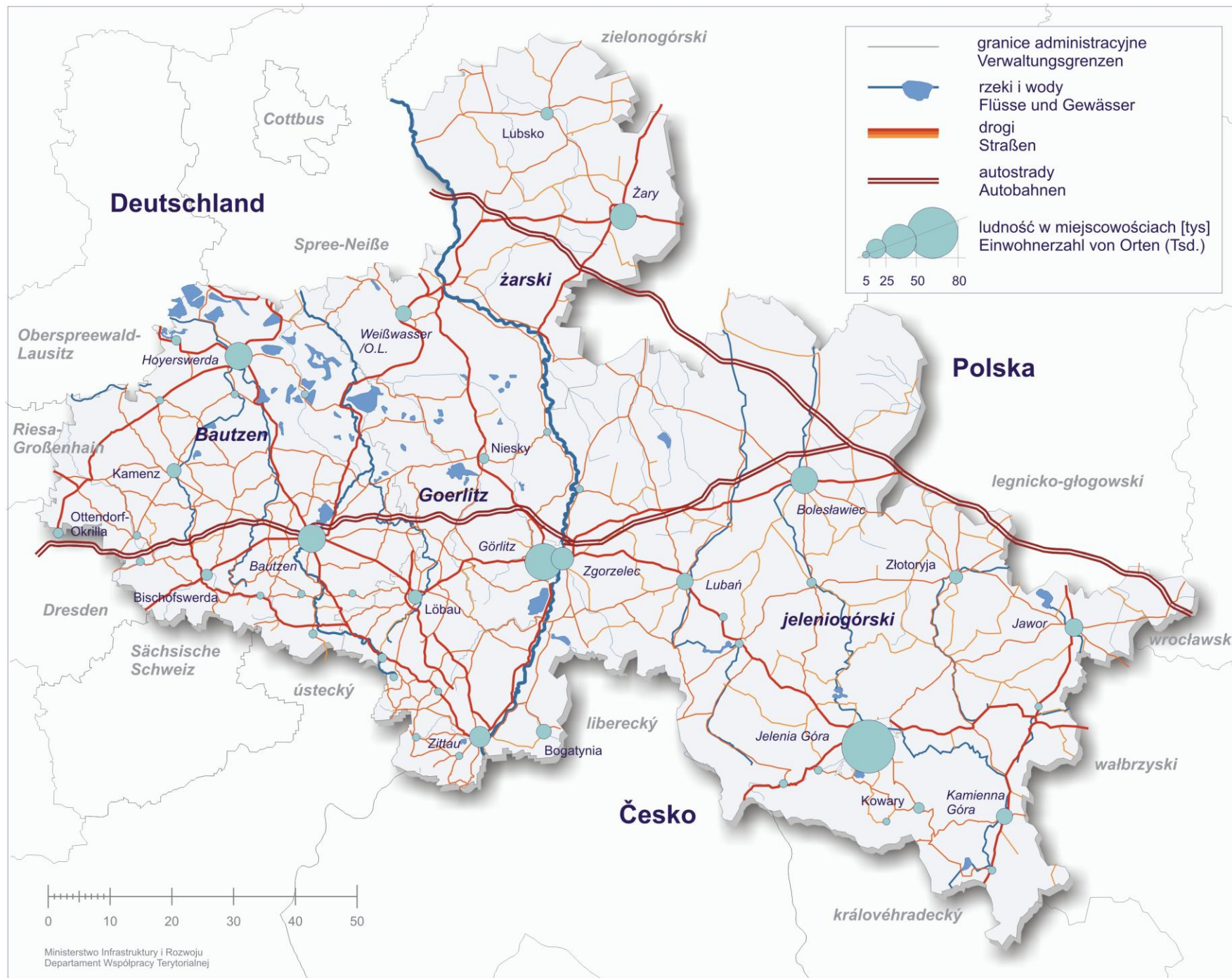
29 W obszarze wsparcia znajduje się w sumie 12 powiatów (dwa niemieckie – NUTS 3 i 10 polskich – LAU1). Obszar
30 realizacji Programu zamieszkiwany jest przez 1 254 652 osób w tym 54,1% w części polskiej i 45,9% w części
31 niemieckiej. Średnia gęstość zaludnienia wynosiła 109,5 os/km², z czego w części polskiej 97,5 os/km²,
32 a niemieckiej 128,0 os/km². Największym pod względem liczby ludności miastem w całym obszarze realizacji
33 Programu jest Jelenia Góra, w której na koniec 2012 r. mieszkało 82 846 osób¹. W niemieckiej części obszaru
34 największym miastem jest siedziba powiatu Görlitz, gdzie w 2012 r. zamieszkiwało 54 114 osób².

35 Obszar wsparcia Programu cechuje się wspólnymi problemami i wyzwaniem rozwojowymi. Jednym z nich jest
36 powstrzymanie peryferyalizacji pogranicza polsko-niemieckiego. Ma się to dokonać przez wykorzystanie atutu
37 położenia dla rozwijania działalności turystycznej, związanej z udostępnianiem cennych walorów
38 przyrodniczych i kulturowych regionu przyjezdnym oraz ich popularyzacja wśród ludności lokalnej. Ponieważ
39 peryferyjne położenie jest cechą charakteryzującą cały obszar wsparcia wskazane jest podjęcie współpracy
40 w celu zmiany roli granicy z elementu, który dzieli na taki, który łączy i staje się motorem rozwoju społeczno-
41 gospodarczego. Taka zmiana społeczno-gospodarcza może odbywać się wyłącznie na polu współpracy
42 transgranicznej.

43 W tym kontekście wsparcie w ramach Programu powinno być przeznaczone na ograniczenie wszelkich
44 negatywnych zjawisk demograficzno-społecznych, które są także następstwem marginalizacji tego obszaru
45 w skali województw i Kraju Związkowego – tj. emigracji, depopulacji, bezrobocia, niskiej dostępności
46 komunikacyjnej. Stąd ramy interwencji w tym zakresie wpisują się w ideę wzrostu sprzyjającego włączeniu
47 społecznemu, który jest priorytetem unijnej Strategii Europa 2020.

¹ Dane za 2012 r. Bank Danych Lokalnych GUS, www.stat.gov.pl/bdl

² Dane za 2012 r. Urząd Statystyczny Wolnego Kraju Związkowego Saksonii

1 1.1.2. Demografia

2 Depopulacja i starzenie się ludności³ należą do najważniejszych problemów demograficznych, które dotyczą
3 omawianego obszaru. Istnieje poważne zagrożenie pogłębienia się tych procesów w przypadku braku
4 interwencji stymulującej ożywienie gospodarcze, które zapewni powstawanie nowych miejsc pracy. Ujemne
5 trendy demograficzne, które w dalszym ciągu są przyczyną znacznego spadku liczby ludności w obszarze
6 wsparcia, stwarzają ryzyko nadmiernego obciążenia regionu osobami w wieku poprodukcyjnym. Znaczny udział
7 takich osób w populacji może decydować o zmianie dominujących priorytetów w rozwoju regionu.

8 W 1995 roku według danych statystycznych GUS i FUS obszar wsparcia zamieszkiwało 1 437 736 osób. W ciągu
9 następných 17 lat liczba ta spadła o 12,7% i w 2012 r. wyniosła 1 254 652, co świadczy o stopniowym
10 zmniejszaniu się potencjału ludnościowego obszaru Programu. Według prognozy demograficznej
11 przeprowadzonej w 2011 r. przez Główny Urząd Statystyczny liczba ludności podregionu jeleniogórskiego
12 zmniejszy się do roku 2025 o 46,1 tys. osób, a więc o kolejne 8,0%, natomiast powiatu żarskiego o 3,1 tys. –
13 ok. 3%⁴. Prognozowany przez Urząd Statystyczny Kraju Związkowego Saksonii spadek liczby ludności
14 w powiatach niemieckich będzie znacznie poważniejszy i może osiągnąć poziom ok. 12% w wariantcie
15 optymistycznym i nieco ponad 14% w wariantcie pesymistycznym. W najgorszym przypadku do 2025 roku liczba
16 ludności w obszarze realizacji Programu zmniejszy się o 10,5% i wyniesie 1 122,9 tys. osób⁵.

17 Procesy starzenia się populacji są szczególnie widoczne w niemieckiej części obszaru wsparcia. W prawie
18 wszystkich gminach położonych w tej części badanego obszaru obserwowano wzrost udziału najstarszej części
19 populacji o średnio 5-7 pkt. proc. W niektórych gminach wzrost w latach 2007-2011 wyniósł nawet ponad
20 10 pkt. proc. (np. miasta Hoyerswerda, Wilthen, Lauta i ośrodki wypoczynkowe tzw. kurorty np. Jonsdorf,
21 Oybin). W polskiej części obszaru objętego Programem wzrost wskaźnika obserwowano głównie w miastach
22 (np. Zgorzelec, Żary, Bolesławiec, Kamienna Góra, Szklarska Poręba), spadek wystąpił natomiast w wielu
23 gminach wiejskich położonych blisko Sudetów⁶.

24 Interwencja ograniczająca negatywne zjawiska ludnościowe może polegać na zwiększaniu aktywności
25 zawodowej i podnoszeniu kwalifikacji przez młodzież i kadrę pracowniczą, co przeciwdziałać będzie emigracji.
26 Te ostatnie działania odniosą skutek jedynie wtedy, gdy profil kształcenia młodzieży będzie odpowiadał
27 lokalnemu rynkowi pracy – wtedy absolwenci szkół będą mniej skłonni do opuszczania regionu z powodów
28 ekonomicznych. Istotne jest, aby poza wymianą doświadczeń pomiędzy stroną polską a niemiecką zwiększać
29 także wachlarz możliwości dostępu do rynku pracy i edukacji dzieciom i młodzieży oraz pracownikom po drugiej
30 stronie granicy. Niezwykle istotne jest tutaj stwarzanie warunków do rozwoju przedsiębiorczości regionalnej
31 i lokalnej, opartej w dużej mierze na działalności turystycznej i wypoczynkowej, która zapewni nowe miejsca
32 pracy.

33 Z powyższych powodów najważniejszym wyzwaniem Programu będzie przeciwdziałanie emigracji i spadkowi
34 liczby ludności, a także powstrzymanie procesów jej starzenia. Szansą na to jest poprawa jakości szkolnictwa
35 i zwiększenie zatrudnienia w obszarze przygranicznym, czemu służyć ma otwartość i dostęp zarówno do
36 systemu edukacji, jak i rynku pracy kraju sąsiedniego. Takie rozwiązanie da młodym ludziom dużo większe
37 możliwości zawodowe i w konsekwencji zniechęci do opuszczania regionu. Działania te przyczyniają się do
38 realizacji Strategii Europa 2020, przy czym do problemów dotyczących pogranicze polsko-saksońskie odnoszą
39 się inicjatywy przewodnie jako podstawowe instrumenty realizacji Strategii.

40 1.1.3. Edukacja i rynek pracy

41 Duża liczba placówek kształcenia podstawowego, średniego i wyższego w obu krajach stwarza możliwości
42 współpracy instytucji edukacyjnych i pracodawców w celu lepszego dopasowania kształcenia do potrzeb rynku
43 pracy. Ze względu na barierę językową i kulturową potencjał ten na polsko-niemieckim pograniczu nie jest
44 w pełni wykorzystywany, przepływ pracowników spowodowany jest głównie różnicą w poziomie dochodów
45 i warunków życia po obu stronach granicy. Jest to jednak proces żywiołowy, a nie efekt planowego rozwoju
46 kontaktów transgranicznych. Niewykorzystany potencjał bliskiego położenia dwóch regionów objawia się przez

³ Starzenie się społeczeństwa – wzrost średniego wieku ludności oraz wzrost udziału ludzi starszych nieaktywnych zawodowo po 65 r. życia w całości populacji

⁴ Prognoza dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2011 – 2035. GUS 2011r.

⁵ Dane Urzędu Statystycznego Kraju Związkowego Saksonii.

⁶ Bank danych lokalnych. Główny Urząd Statystyczny.

1 niewielką wymianę młodzieży i absolwentów szkół między polską i niemiecką częścią obszaru wsparcia. Jej
2 obecność przyczyniłaby się do wzmocnienia pozycji osób wchodzących na rynek pracy i ograniczenia problemu
3 bezrobocia, szczególnie ludzi młodych. Mocną stroną obszaru wsparcia jest istniejąca sieć współpracy między
4 szkołami wyższymi, która powinna być rozwijana z preferencją strategicznych dla regionu kierunków studiów.

5 W roku szkolnym 2012/2013 według danych statystycznych GUS w polskiej części obszaru wsparcia
6 funkcjonowało 211 szkół podstawowych i 114 gimnazjów (54 319 uczniów)⁷. W tym samym okresie
7 w powiatach Bautzen i Görlitz znajdowały 134 szkoły podstawowe i 62 gimnazja, do których uczęszczało 33 095
8 uczniów⁸. W szkolnictwie średnim w polskiej części znajduje się 76 szkół ogólnokształcących i technicznych.
9 W placówkach tych uczyło się 18 242 uczniów. W tym samym okresie powiaty Bautzen i Görlitz posiadały
10 80 tego typu szkół, w sumie do placówek tych uczęszczało 18 031 osób.

11 Według danych statystycznych GUS w roku szkolnym 2012/2013 w 27 zasadniczych szkołach zawodowych
12 polskiej części obszaru wsparcia kształciło się 3 542 osób. Niemal dwa razy więcej uczniów uczęszczało do
13 trzynastu Berufsbildende Förderschule w powiatach Bautzen i Görlitz (6 044 osób). Należy podkreślić bardzo
14 rozbudowaną sieć placówek szkolnictwa podstawowego i średniego w obu częściach obszaru wsparcia, przy
15 czym w polskiej występuje znaczna liczba i udział szkół ogólnokształcących przygotowujących do
16 kontynuowania nauki na studiach wyższych, podczas gdy w części niemieckiej występuje ukierunkowanie
17 zawodowe. W części niemieckiej kształcenie zawodowe pobierało około 25% uczniów, podczas gdy w części
18 polskiej - 16,7%⁹. Dysproporcja ta stanowi doskonałe pole dla współpracy i wymiany doświadczeń w celu
19 uzupełnienia braków w systemie edukacji i powiązanie nauczania z potrzebami lokalnego rynku pracy.

20 Istotnymi problemami społecznymi obszaru objętego Programem jest bezrobocie ludzi młodych w wieku do
21 25 roku życia oraz ludności w wieku powyżej 55 lat. To pierwsze związane jest z brakiem doświadczenia i coraz
22 większym odsetkiem osób wykwalifikowanych niezgodnie z potrzebami lokalnych rynków pracy. Liczba
23 bezrobotnych w wieku 15-25 lat przypadająca na 100 mieszkańców w wieku 15-25 lat w 2011 r. wyniosła: 8,0
24 w podregionie jeleniogórskim, 8,4 w powiecie żarskim, 5,7 w powiecie Bautzen oraz 6,1 w powiecie Görlitz.
25 W przypadku ludności powyżej 55 lat wynika ono z trudnościami ze zmianą kwalifikacji i adaptacją tych osób do
26 nowej sytuacji gospodarczej po utracie pracy. Osoby w tym wieku często dotknięte są tzw. bezrobociem
27 strukturalnym związanym ze zmianami w strukturze gałęziowej gospodarki. Liczba bezrobotnych w wieku 55-65
28 lat na 100 mieszkańców wyniosła w 2011 r. - 7,4 w podregionie jeleniogórskim, 6,3 w powiecie żarskim,
29 9,0 w powiecie Bautzen oraz 9,7 w powiecie Görlitz⁹. Liczba bezrobotnych w wieku produkcyjnym po stronie
30 polskiej w 2011 r. w powiecie żarskim wyniosła 9,1 na każde 100 osób w tym wieku, a w podregionie
31 jeleniogórskim 9,3 na 100 osób. W 2011 r. ten sam wskaźnik w powiecie Bautzen wyniósł 8,5 na 100 osób,
32 a w Gorlitz 10,5 na 100 osób. Według danych GUS w roku 2011, całkowita stopa bezrobocia rejestrowanego
33 była znacznie wyższa w podregionie jeleniogórskim (17,5%) oraz powiecie żarskim (17,2 %) niż w powiatach
34 niemieckich, gdzie osiągnęła 10,4% w powiecie Bautzen i 13,0% w powiecie Görlitz. W latach 2007-2011 można
35 zauważyć duży spadek badanego wskaźnika w tym powiecie, który jeszcze w 2007 wyniósł aż 19,0%. Nieco
36 mniejszą dynamikę wykazywał spadek stopy bezrobocia w powiecie Bautzen i całym kraju związkowym
37 Saksonia. Na poziomie powiatów stopa bezrobocia była znacznie zróżnicowana wewnętrznie, a różnice te
38 w latach 2007-2011 uległy pogłębieniu.

39 Próby przeciwdziałania powyższym problemom były podejmowane także w poprzednich perspektywach
40 finansowych. W ramach współpracy transgranicznej podjęto przedsięwzięcia początkowo zmierzające do
41 poprawy infrastruktury systemu oświaty, aby następnie przejść do działań mających na celu poprawę ofert
42 edukacyjnych, w tym dotyczących dostosowania do rynku pracy i kształcenia przez całe życie. Współpraca ta,
43 mając na uwadze wyzwania demograficzne, powinna być kontynuowana, szczególnie w zakresie powiązania
44 polskich i niemieckich ofert edukacyjnych.

45 Interwencja publiczna na polu edukacji i rynku pracy wpisuje się w 3 z 10 zintegrowanych wytycznych Strategii
46 Europa 2020. Do nich należą podnoszenie uczestnictwa w rynku pracy i redukcja bezrobocia strukturalnego,
47 rozwój wykwalifikowanej siły roboczej w odpowiedzi na potrzeby rynku pracy, promocja jakości pracy
48 i kształcenia ustawicznego oraz podnoszenie jakości systemów edukacji i szkolenia na wszystkich poziomach,
49 a także wzrost uczestnictwa w szkolnictwie wyższym. Występuje także zgodność z inicjatywami przewodnimi
50 będącymi podstawowymi instrumentami realizacji Strategii. Należą do nich inicjatywa „Mobilna młodzież”

⁷ Bank danych lokalnych GUS <http://www.stat.gov.pl/gus/regionalna>

⁸ Dane Federalnego Urzędu Statystycznego Wolnego Kraju Związkowego Saksonii

⁹ Na podstawie Banku danych lokalnych GUS oraz danych Federalnego Urzędu Statystycznego Wolnego Kraju Związkowego Saksonii

1 zakładająca poprawę jakości na wszystkich poziomach edukacji i szkoleń oraz zwiększanie atrakcyjności
2 europejskiego szkolnictwa wyższego na arenie międzynarodowej, a także „Program na rzecz nowych
3 umiejętności i zatrudnienia”. Jego zadaniem jest stworzenie warunków do unowocześnienia rynków pracy
4 poprzez ułatwienie mobilności pracowników i rozwój ich umiejętności w celu zwiększenia poziomu
5 zatrudnienia.

6 Ponieważ najważniejszym wyzwaniem Programu jest pogłębienie współpracy między polskimi i niemieckimi
7 instytucjami edukacyjnymi należy wspierać wszelkie inicjatywy przyczyniające się do wzrostu transgranicznej
8 mobilności młodzieży, studentów i absolwentów. Wspierane powinny być zwłaszcza organizacja wizyt, staży,
9 praktyk i innych programów wymiany oraz działania skierowane na wykorzystanie doświadczeń obu regionów
10 i współpracy dla utworzenia profili kształcenia odpowiadających potrzebom wspólnego rynku pracy.
11 Do współpracy ze szkołami np. w zakresie układania programów nauczania powinni być włączani pracodawcy
12 jako podmioty wykazujące zapotrzebowanie na określonego rodzaju kwalifikacje.

13 **1.1.4. Środowisko przyrodnicze**

14 Unikalne walory środowiska przyrodniczego stanowią cenne zasoby całego obszaru Programu, z których
15 większość objęto różnymi formami ochrony. Ich występowanie jest największą szansą rozwojową regionu
16 pogranicza, gdyż stanowią zasób, którego brakuje w bardziej rozwiniętych obszarach zarówno obu
17 województw, jak i Kraju Związkowego Saksonia. O randze tego zasobu świadczy przede wszystkim
18 różnorodność poszczególnych elementów środowiska. W obszarze wsparcia znajdują się obszary górskie,
19 pogórskie i nizinne, jak również różne typy krajobrazu – górski, polodowcowy, pojezierny, leśny. Obecność
20 światowej rangi dziedzictwa naturalnego sprawia, że obszar wsparcia można uznać za region o wysokiej
21 atrakcyjności turystycznej, który jest wykorzystywany jedynie w jego części sudeckiej. Obszary o wysokich
22 walorach przyrodniczych współwystępują z działalnością wydobywczą zarówno po polskiej, jak i niemieckiej
23 części obszaru wsparcia. Niezadowalający jest stan sanitarny rzek, który wynika przede wszystkim
24 z zanieczyszczeń powodowanych przez gospodarkę komunalną, mieszkalnictwo i przemysł. Do najważniejszych
25 barier rozwojowych z punktu widzenia lokalnych społeczności należą zagrożenia naturalne, w tym
26 w szczególności powodziowe oraz związane z pożarami lasów. Wysoka częstotliwość katastrof naturalnych
27 w tym obszarze utrudnia rozwój miejscowości położonych np. w dolinach głównych rzek.

28 Prawie cały obszar województwa dolnośląskiego położony jest w dorzeczu środkowej Odry, natomiast
29 niemiecka część to głównie zlewnie Nysy Łużyckiej, Sprewy, Czarnej Elstery i Łaby. Według najnowszej oceny
30 ryzyka powodziowego wszystkie najważniejsze rzeki obszaru wsparcia zostały zaliczone do stwarzających
31 niebezpieczeństwo powodzi i wskazane do opracowania map zagrożenia powodziowego i map ryzyka
32 powodziowego.

33 Obszary prawnie chronione w rozumieniu odpowiedniej ustawy w polskiej części obszaru wsparcia obejmowały
34 w 2012 r. 127,8 tys. ha powierzchni, z czego w podregionie jeleniogórskim - 65 559 ha, a w powiecie żarskim -
35 62 317 ha¹⁰. Na terenie polskiej części obszaru Programu funkcjonuje Karkonoski Park Narodowy obejmujący
36 obszar 5 580 ha. W powiecie żarskim istnieje park krajobrazowy Łuk Mużakowa będący geoparkiem, na terenie
37 którego zlokalizowany jest Park Mużakowski wpisany na listę światowego dziedzictwa UNESCO. Na terenie
38 podregionu jeleniogórskiego w 2012 r. znajdowały się 4 parki krajobrazowe, 20 rezerwatów przyrody, 3 obszary
39 chronionego krajobrazu i 765 pomników przyrody, a w powiecie żarskim 2 rezerваты ochrony przyrody
40 (Wrzosiec i Żurawno), jeden obszary chronionego krajobrazu (Bory Dolnośląskie) i 39 pomników przyrody.

41 W granicach niemieckiej części omawianego obszaru usytuowany jest największy pod względem powierzchni
42 obszar chroniony w całej Saksonii – rezerwat biosfery Oberlausitzer Heide- und Teichlandschaft (około 30 000
43 ha). Na terenie powiatu Görlitz znajduje się park naturalny przeznaczony dla celów turystycznych
44 i rekreacyjnych – Zittauer Gebirge, obejmujący według danych FUS powierzchnię około 13 300 ha. Według
45 stanu na styczeń 2013 r. w granicach powiatu Bautzen znajdowało się 19 obszarów ochrony przyrody (z czego
46 4 wykraczają poza granice powiatu), w powiecie Görlitz było ich 21. Łącznie tereny te zajmują około 14 000 ha.
47 Największy z nich to Königsbrücker Heide o powierzchni 7000 ha, usytuowany w północno-zachodniej części
48 powiatu Bautzen. Obszary ochrony krajobrazu zajmują na omawianym terenie ponad 100 000 ha.

49 Na obszarze wsparcia znajduje się 27 obszarów NATURA 2000 – OSO (obszarów specjalnej ochrony ptaków),
50 w tym w polskiej części 4, a w części saksońskiej 23. Największy obszar ochrony ptaków w badanych powiatach

¹⁰ Dane GDOŚ. <http://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/>

1 to Biosphärenreservat Oberlausitzer Heide- und Teichlandschaft o całkowitej powierzchni 30 059 ha, który
2 wpisany jest na listę UNESCO i obejmuje jeden z największych w Niemczech obszarów pojezierzy.

3 W podregionie jeleniogórskim jest 28 obszarów zaklasyfikowanych jako SOO – obszar specjalnej ochrony
4 siedlisk - o łącznej powierzchni 149 144 ha. W powiecie żarskim takich obszarów jest 9, w tym jeden o znacznej
5 powierzchni (Uroczyska Borów Zasięckich). W powiatach Bautzen i Görlitz są 74 obszary ochrony siedlisk SOO,
6 z czego 8 to obszary wspólne. Ich łączna powierzchnia wynosi 63 393 ha, a największym z nich jest
7 Oberlausitzer Heide- und Teichlandschaft.

8 W poprzednich perspektywach finansowych wsparcie w tym zakresie (np. promowanie bioróżnorodności,
9 ochrona i waloryzacja dziedzictwa przyrodniczego) było stosunkowo niewielkie. W tym kontekście nacisk był
10 położony na aspekt turystyczny. Rozwój współpracy w zakresie promowania i zachowania dziedzictwa
11 naturalnego, stanowiącego potencjał tego pogranicza, który jednak łatwo może ulec zdegradowaniu, powinien
12 być wspierany w przyszłości.

13 Interwencja Programu wpisuje się w ideę wzrostu zrównoważonego i wytyczną do Strategii Europa 2020
14 dotyczącą bardziej efektywnego korzystania z zasobów środowiska przyrodniczego. W ramach wsparcia należy
15 przede wszystkim przeciwdziałać negatywnemu oddziaływaniu działalności przemysłowej i mieszkalnictwa na
16 środowisko naturalne przez upowszechnianie w społecznościach postaw proekologicznych. Dziedzictwo
17 naturalne stanowi podstawowy czynnik rozwoju pogranicza, dlatego należy dołożyć starań zarówno dla jego
18 zachowania przez działania rewaloryzacyjne i ochronne, ale także ograniczające antropopresję. Równie istotne
19 są działania związane ze zmniejszeniem ryzyka występowania klęsk naturalnych, co stanowi podstawę dla
20 realizacji każdego z celów Strategii Europa 2020, gdyż dotyczy eliminacji przyczyn i skutków zagrożeń dla życia
21 i zdrowia człowieka. Poważnym wyzwaniem Programu jest przeciwdziałanie degradacji środowiska
22 przyrodniczego i dalsza ochrona najcenniejszych jego walorów, które stanowią największe jego zasoby.
23 Działania te wpisujące się w unijny postulat Europy efektywniej korzystającej z zasobów środowiska.

24 **1.1.5. Dziedzictwo kulturowe i turystyka**

25 Zachowanie i wspierania dziedzictwa kulturowego wzmacnia tożsamość transgraniczną i tym samym
26 spójność społeczną w regionie przygranicznym.

27 Wraz z dziedzictwem naturalnym, zasoby kulturowe w postaci licznych zabytków (w tym miejsc występowania
28 zabytków archeologicznych) stanowią o wysokiej atrakcyjności turystycznej i potencjale rozwoju bazy
29 turystyczno-wypoczynkowej. Dziedzictwo kulturowe jest w jeszcze mniejszym stopniu rozpoznane przez
30 przyjezdnych i osoby zamieszkałe po drugiej stronie granicy niż walory środowiskowe. Istnieje znaczna
31 dysproporcja pomiędzy stopniem rozpoznawalności kilku głównych zabytków a pozostałymi obiektami
32 nawiązującymi do tradycji, kultury i historii regionu. Mimo że duża liczba zabytków należy do znacznych atutów
33 regionu, a niektóre wpisane są na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO, większość nie jest tak popularna jak
34 inne tego typu obiekty w obu krajach.

35 Województwo dolnośląskie jest regionem o największej liczbie obiektów zabytkowych w skali kraju.
36 W podregionie jeleniogórskim znajduje się Karkonoski Park Narodowy wraz z obszarami górskimi oraz szereg
37 atrakcji turystycznych, do których zaliczyć można wpisany na listę Światowego Dziedzictwa UNESCO Kościół
38 Pokoju w Jaworze, szereg zamków, pałaców, budowli i miast o charakterze historycznym, w tym zabytki kultury
39 poprzemysłowej. Na terenie podregionu zlokalizowane są dwa pomniki historii: zespół dawnego Opactwa
40 Cystersów w Krzeszowie i Kotlina Jeleniogórska ze znajdującymi się tam pałacami i parkami krajobrazowymi.

41 Do najcenniejszych zabytków powiatu żarskiego zaliczyć można Belweder - pałac z początku XX wieku
42 w Łęknicy, ale przede wszystkim Park Mużakowski – rezerwat kulturowy z XIX wieku, zaliczany do światowego
43 dziedzictwa kulturowego UNESCO. Po stronie polskiej park zajmuje obszar około 700 ha, po drugiej stronie
44 Nysy Łużyckiej jest to ponad 300 ha. W powiecie żarskim zlokalizowane są także zabytki związane
45 z wydobywaniem węgla brunatnego zlokalizowane np. kopalnia węgla brunatnego Babina z XIX wieku.

46 W powiatach Görlitz i Bautzen istnieją także liczne zabytki historii gospodarczej i przemysłowej np. muzeum
47 górnictwa Energiefabrik Knappenrode oraz muzeum wyrobów z adamaszku Großschönau.

48 Do podstawowych problemów związanych z utrzymaniem obiektów dziedzictwa kulturowego należą: zły stan
49 techniczny wielu zabytków, głównie rezydencjonalnych - obniżający ich atrakcyjność turystyczną jako walorów

1 krajoznawczych, zbyt wolno postępujący proces prywatyzacji obiektów zabytkowych, wysoki stopień
2 dekapitalizacji mienia komunalnego oraz niewystarczające środki finansowe przeznaczone na ochronę i opiekę
3 nad zabytkami.

4 Powiat Görlitz i Bautzen tworzą region kulturowy Oberlausitz-Niederschlesien oferujący wiele atrakcji,
5 do których zaliczyć można: Park Mużakowski (Pückler-Park) w Bad Muskau. Atrakcją regionu jest dziedzictwo
6 kulturowe rdzennej słowiańskiej mniejszości narodowej – Serbołużyczan. W Niemiecko-Serbołużyckim Teatrze
7 Ludowym w Bautzen - jedynym w Niemczech dwujęzycznym teatrze - regularnie odbywają się przedstawienia
8 w języku niemieckim i serbołużyckim. Górne Łużyce charakteryzują się wpływami różnych kultur: czeskiej,
9 śląskiej, saksońskiej i łużyckiej.

10 Szczególne miejsce na mapie zabytków dziedzictwa kulturowego zajmują miasta Görlitz i Bautzen oraz Löbau,
11 Zittau i Kamenz. Görlitz i Bautzen, założone w średniowieczu, posiadają zachowany układ starego miasta wraz z
12 historyczną zabudową. Görlitz ze swoimi oryginalnie zachowanymi budowlami z epoki gotyku, renesansu,
13 baroku, okresu grynderskiego i secesji zaliczany jest do najpiękniejszych miast w Niemczech. Założony w roku
14 1234 klasztor St. Marienthal w Ostritz jest najstarszym cały czas zasiedlanym klasztorem cysterek w Niemczech.
15 W miejscowości Panschwitz-Kuckau istnieje klasztor cysterek założony w roku 1248. Na górze Löbauer Berg stoi
16 jedyna żeliwna wieża widokowa w Europie. Ruiny zamku i klasztoru w Oybin są świadectwem historii
17 europejskiej. Kolej wąskotorowa w Zittau oraz kolej leśna Muskau przyciągają wielbicieli kolei z całego świata¹¹.
18 W południowej części obszaru wsparcia istnieje charakterystyczny typ budownictwa ludowego, tzw. domy
19 przysłupowe. Obszar ich występowania nazwany jest krainą domów przysłupowych.

20 Osobliwościami turystycznymi na skalę europejską są Zasłony Wielkopostne w Zittau. Wyspa Kultury Pustelnik
21 (Kulturinsel Einsiedel) w Zentendorf w najbardziej wysuniętym na wschód punkcie Niemiec stała się już dawno
22 ważnym pojęciem dla amatorów przygód i rozrywki. Osada Erlichthofsiedlung w Rietschen z domami
23 drewnianymi (Schrotholzhäuser), w których rzemieślnicy-artycyści przedstawiają swoją ofertę jest świadectwem
24 architektury ludowej, która kiedyś była tutaj na porządku dziennym.

25 Na obszarze wsparcia znajdują się również miejscowości o charakterze uzdrowiskowym posiadające warunki
26 niezbędne do prowadzenia lecznictwa uzdrowiskowego oraz działalności wypoczynkowo – turystycznej.
27 Wskazać należy przede wszystkim Cieplice Śląskie Zdrój (część Jeleniej Góry), Świeradów Zdrój, Czerniawę
28 Zdrój, a także Bad Muskau.

29 W ostatnich latach rozbudowano sieć szlaków turystycznych (np. Odrzańsko-Nyski Szlak Rowerowy, Przygoda
30 z Nysą, Rübzahlweg, Neuer Kammweg, które m.in. turystycznie zagospodarowują okolice Nysy Łużyckiej).
31 W polskiej części sieć szlaków rowerowych jest mniej gęsta, niekompletna i często gorszej jakości. Trasy
32 rowerowe po obu stronach stanowić mogą załączek rozwoju wspólnej sieci szlaków wraz z infrastrukturą
33 towarzyszącą. Turystyka rowerowa ma szansę stać się jednym z instrumentów integracji regionu i będzie miała
34 coraz większe znaczenie dla rozwoju gospodarczego. Po polskiej stronie znajduje się wiele dużych obszarów
35 puszczy, lasów, łąk i rezerwatów ornitologicznych mających duże znaczenie międzynarodowe jako siedliska
36 ptaków wodnych i brodzących. Potencjał turystyczny uzupełniają parki krajobrazowe i parki narodowe, obszary
37 o cennych walorach przyrodniczych zaprezentowane w podrozdziale powyżej.

38 W regionie Bad Muskau i Łęknicy planowane jest powołanie Transgranicznej Ścieżki Kultury Parków i Ogródów,
39 która połączy ogółem 150 parków i ogrodów wokół Bad Muskau.

40 Poziom infrastruktury turystycznej i jego wykorzystanie po obu stronach Nysy Łużyckiej wygląda podobnie.
41 Powiaty niemieckie dysponują większą ilością kempingów i znajdujących się tam miejsc noclegowych, za to
42 powiaty podregionu jeleniogórskiego oferują więcej miejsc noclegowych w hotelach. Po stronie polskiej
43 przebywa i nocuje więcej turystów zagranicznych niż w powiatach Bautzen i Görlitz. Są to turyści pochodzący
44 między innymi z Niemiec. Dłuższy jest też okres pobytu w ośrodkach noclegowych po stronie polskiej.
45 Przeciętne wykorzystanie bazy hotelowej wynosi w obu krajach około 30% tj. miejsca noclegowe zajęte są tylko
46 przez 1/3 roku. Rozkład bazy noclegowej po stronie polskiej jest nierównomierny gdyż ponad 70%
47 zlokalizowane jest w powiecie jeleniogórskim i mieście Jelenia Góra. Stosunkowo niewiele obiektów znajduje

¹¹ <http://www.zvon.de/pl/Dampfvergneugen/>, <http://www.soeg-zittau.de/cms/index.php?menuid=1>, <http://www.waldeisenbahn.de/pl/>

1 się w powiatach przygranicznych. W powiatach po stronie niemieckiej rozkład ten jest bardziej równomierny
2 i dotyczy też strefy przygranicznej¹².

3 Dziedzictwo kulturowe było jednym z ważniejszych kierunków wsparcia w poprzednich perspektywach.
4 Działania obejmowały zarówno inwestycje w infrastrukturę turystyczną, kulturalną jak i przedsięwzięcia
5 wspierające usługi turystyczne – szlaki turystyczne, koncepcje ochrony i zachowania tego dziedzictwa.
6 Wzywaniem jest dalszy rozwój tego potencjału, tym razem jednak nacisk powinien być położony na jego
7 zachowanie i promowanie.

8 Interwencja Programu wpisuje się w ideę zrównoważonego rozwoju i wytyczną Strategii Europa 2020
9 postulującą bardziej efektywne korzystanie z zasobów środowiska przyrodniczego, a także poprawę aktywności
10 zawodowej lokalnej przedsiębiorczości przez oczekiwany wzrost atrakcyjności turystycznej. Głównym
11 wyzwaniem Programu jest efektywne i zrównoważone korzystanie z zasobów środowiska przyrodniczego,
12 co znajduje wyraz w inicjatywie przewodniej Strategii – „Europa efektywnie korzystająca z zasobów”, która na
13 celu ma wsparcie zmiany w kierunku gospodarki niskoemisyjnej i efektywniej korzystającej z zasobów
14 środowiska oraz dążenie do wyeliminowania zależności wzrostu gospodarczego od degradacji środowiska
15 przyrodniczego. Wykorzystanie potencjału kulturowego regionu powinno odbywać się na drodze szeroko
16 pojętej promocji i zwiększaniu rozpoznawalności obszaru i jego walorów na zewnątrz np. przez budowanie
17 wspólnej marki i tworzenie polsko-niemieckich sieci turystycznych w oparciu o wspólną tradycję, historię,
18 kulturę. Dzięki temu odrodzona zostanie na pograniczu tożsamość regionalna, co sprzyja kontaktom
19 transgranicznym, w tym przede wszystkim w celach turystycznych. Zwiększy się przez to liczba odwiedzających
20 obiekty turystyczne i wykorzystanie turystycznych obiektów noclegowych. Natomiast te ostatnie rezultaty
21 pozwolą rozwinąć również lokalną przedsiębiorczość, zwłaszcza w sektorze usług okołoturystycznych –
22 gastronomicznych, noclegowych, transportowych itp.

23 **1.1.6. Transport i komunikacja**

24 Obszar wsparcia dzieli naturalna bariera w postaci Nysy Łużyckiej. Jej przepustowość jest jednym
25 z najważniejszych regulatorów dostępności dóbr, usług, kapitału i ludzi, co stanowi podstawę funkcjonowania
26 UE. Na rzece tej istnieje zbyt mało miejsc umożliwiających jej przekroczenie, co znacznie zwiększyłoby
27 możliwości przewozu osób i towarów. Jest to istotne szczególnie w wymiarze lokalnym z punktu widzenia
28 współpracy i rozwoju kontaktów między mieszkańcami polskiej i niemieckiej części obszaru. Tworzy to też
29 możliwości rozszerzenia współpracy samorządów w zakresie gospodarki komunalnej, ochrony środowiska,
30 integracji usług świadczonych na rzecz mieszkańców, czy wreszcie wymiany kulturowej. Warunkiem
31 koniecznym dla realizacji idei lokalnej współpracy transgranicznej jest odpowiednia ilość i jakość przejść
32 granicznych oraz dobra jakość połączeń pomiędzy miastami po obu stronach Nysy. Zniesienie na skutek wejścia
33 w życie układu z Schengen kontroli na wewnętrznych granicach UE, w tym w obszarze wsparcia, oznacza
34 zlikwidowanie przejść granicznych, gdyż możliwe jest teoretycznie przekraczanie ich w każdym jej miejscu.
35 Sytuacja ta oznacza zwiększenie swobody poruszania się w ruchu transgranicznym i zwiększenie możliwości
36 migracji i kooperacji, w bezpośrednim sąsiedztwie granicy ograniczone tylko ilością i stanem infrastruktury
37 mostowej łączącej oba brzegi Nysy i komunikacyjnej umożliwiającej dojazd do niej.

38 Główną osią komunikacji drogowej polskiej części obszaru wsparcia stanowi autostrada A4 (sieć bazowa TEN-T)
39 oraz drogi krajowe i wojewódzkie stanowiące uzupełnienie sieci. Najwyższy wzrost natężenia ruchu występuje
40 na podstawowej magistrali drogowej regionu - autostradzie A4 i na części dróg z nią połączonych. Duże potoki
41 przewozów towarów i osób można obserwować pomiędzy węzłami istotnymi z punktu widzenia rynku pracy
42 (w tym w obszarze turystyki). W bezpośrednim sąsiedztwie obszaru wsparcia znajdują się transeuropejskie
43 szlaki transportowe, które mają wpływ na dostępność komunikacyjną powiatów, takie jak: droga E 55 biegnąca
44 z Helsingborgu w Szwecji, przez Kopenhagę, Berlin, Drezno, Pragę, Salzburg do Włoch i Grecji, szlak E 65
45 z Malmö przez wschodnią część podregionu jeleniogórskiego do Chani (Grecja) a także szlak wodny rzeki Łąby
46 umożliwiający łatwe połączenie z portami północnych Niemiec. Najważniejsze linie kolejowe o znaczeniu
47 ponadregionalnym to trasy: Cottbus – Görlitz -Zittau, Drezno – Zittau-Liberec, Drezno - Görlitz- Wrocław,
48 Hoyerswerda – Horka – Görlitz oraz Legnica – Żary – Forst.

49 Infrastruktura drogowa na obszarze wsparcia (układ i gęstość sieci dróg) jest dobrze rozwinięta (negatywnym
50 wyjątkiem jest rejon Worka Turosszowskiego). Drogi łączą system osadniczy regionu i jego główne węzły

¹² Informacje na podstawie: www.kreis-goerlitz.de

1 komunikacyjne, do których zalicza się Jelenia Góra, Görlitz, Bautzen, Zittau, Bolesławiec, Bogatynia, Żary.
2 Jednak niska jakość transgranicznej infrastruktury drogowej i kolejowej oraz niewystarczająca liczba połączeń
3 komunikacyjnych stanowią barierę dla rozwoju współpracy i kontaktów społeczno-gospodarczych. Przez
4 niedostatki infrastrukturalne w niewielkim stopniu wykorzystywane są mniejsze przejścia graniczne. Sieć dróg
5 niższego rzędu, które stanowią połączenia siedzib powiatów z siedzibami gmin oraz gmin pomiędzy sobą jest
6 wystarczająca, ale wiele ich odcinków, a nawet całe drogi wymagają modernizacji lub remontu ze względu na
7 zły stan techniczny.

8 Mocną stroną regionu jest próba integracji biletowej transportu zbiorowego w postaci wspólnego biletu Euro-
9 Nysa. W ramach Euroregionu Nysa turystyczne połączenia kolejowe i autobusowe EURO-NYSA łączące
10 miejscowości po stronie saksońskiej, czeskiej i polskiej (np. Jelenia Góra, Bolesławiec, Zgorzelec, Zittau, Görlitz,
11 Liberec, Ceska Lipa) prowadzi i nadzoruje ich dalszy rozwój Związek Przedsiębiorców Transportowych (ZVON).
12 Niestety obejmuje tylko część obszaru wsparcia, a więc ograniczone jest budowanie z jego wykorzystaniem
13 kompleksowej oferty zwiedzania miejsc atrakcyjnych turystycznie. Transport publiczny nie jest zorganizowany
14 w sposób systemowy, ponieważ brakuje podstawowych elementów integracji (wspólna informacja pasażerska,
15 stojaki na rowery, parkingi przy przystankach kolejowych), a także praktycznie nie istnieją miejsca dogodnych
16 przesiadek, w tym dających możliwość uprawiania turystyki bez konieczności korzystania z samochodów.

17 W obszarze wsparcia nie funkcjonuje żadne lotnisko o znaczeniu gospodarczym. Obsługę ruchu lotniczego
18 realizują porty lotnicze we Wrocławiu, Dreźnie, Pradze a także w Lipsku i Berlinie.

19 Wyzwaniem jest zmniejszenie bariery, jaką stanowi rzeka graniczna, przede wszystkim poprzez budowę
20 większej liczby połączeń pomiędzy polską a niemiecką częścią obszaru wsparcia. Wiąże się to jednak nie tylko
21 z dużymi środkami, jakie należałoby przeznaczyć na ten cel, ale również z porozumieniami na szczeblu
22 rządowym. Przedsięwzięcia związane z budową czy modernizacją infrastruktury transportowej, głównie
23 drogowej, cieszyły się dużym zainteresowaniem beneficjentów. W latach 2014-2020 potrzeba niwelowania tej
24 bariery jest nadal duża.

25 Interwencja w ramach Programu przyczyni się do wzrostu mobilności ludności, przez co do większego ich
26 udziału w życiu społeczno-gospodarczym obszaru wsparcia. Stanowi ona odpowiedź na problemy związane
27 z niską dostępnością komunikacyjną obszarów położonych z dala od głównych szlaków komunikacyjnych
28 (obszary takie występują również w pasie przygranicznym). Szczególnie istotne z punktu widzenia Programu są
29 kontakty transgraniczne, dlatego rozwój i poprawa stanu infrastruktury powinny zmierzać wyłącznie do
30 ułatwienia podróżnym przekraczania granicy. Obecnie większość z nich wybiera tylko kilka z wielu dostępnych
31 przejść granicznych, natomiast rezultatem Programu powinno być umożliwienie dogodnego przekraczania
32 granicy we wszystkich możliwych punktach. Wzrost mobilności ludności powinien nastąpić głównie przez
33 zwiększenie liczby użytkowników transportu zbiorowego i rowerów. W tym celu należy wspierać elementy
34 integrujące transport samochodowy z np. autobusowym, kolejowym czy rowerowym wraz z elementami
35 promocji, aby przekonać podróżujących do wyboru danego środka transportu. Niezwykle istotne jest
36 zapewnienie kompleksowości oferty i łączenie jej z ofertą turystyczną regionu, a także istnienie jednolitego
37 systemu organizacji transportu zbiorowego. Efekt w postaci wzrostu znaczenia transportu zbiorowego na
38 skutek interwencji wpisuje się także w wytyczną do Strategii Europa 2020 związaną z redukcją emisji gazów
39 cieplarnianych, w tym wypadku zmniejszenie emisji przez ograniczenie korzystania z komunikacji
40 indywidualnej.

41 **1.1.7. Współpraca transgraniczna**

42 Nadrzędnym celem programów transgranicznych jest budowanie więzi łączących społeczności po obu stronach
43 granicy. Ich realizacja służy wzmocnieniu współpracy poprzez wzrost liczby wspólnych inicjatyw w wielu
44 dziedzinach życia społeczno-gospodarczego. Współpraca transgraniczna służy wymianie doświadczeń i dobrych
45 praktyk, a tym samym wzmacnia potencjał instytucji i samorządów w zakresie mechanizmów wspierania
46 rozwoju regionalnego. Dlatego w powiązaniu z aktualnymi problemami i wyzwaniem obszaru wsparcia
47 konieczne jest pogłębianie i poprawa współpracy między mieszkańcami i instytucjami, integracja społeczności
48 oraz pokonywanie barier socjokulturowych. Działania w tych obszarach są niezbędne dla efektywniejszej
49 i skuteczniejszej realizacji działań opisanych w poprzednich rozdziałach.

1 **1.1.8. Podsumowanie**

2 Z powyższej analizy uwarunkowań społeczno-gospodarczych regionów pogranicza polsko-saksońskiego wynika,
3 że najważniejsze problemy obszaru dotyczą następujących sektorów: środowiska, dziedzictwa kulturowego
4 i turystyki, transportu, edukacji i rynku pracy oraz demografii. Do najważniejszych wyzwań jakie stoją przed
5 regionami pogranicza polsko-saksońskiego należy zaliczyć m. in.:

- 6 1. ograniczenie negatywnych zjawisk demograficzno-społecznych - emigracji, depopulacji, starzenia się
7 i bezrobocia,
- 8 2. pogłębienie współpracy między polskimi i niemieckimi instytucjami edukacyjnymi,
- 9 3. wzrost transgranicznej mobilności młodzieży, studentów i absolwentów przy aktywnym udziale
10 pracodawców,
- 11 4. upowszechnianie w społecznościach postaw proekologicznych,
- 12 5. zachowanie środowiska naturalnego przez działania rewaloryzacyjne i ochronne, a także ograniczenie
13 antropopresji,
- 14 6. przeciwdziałanie degradacji środowiska przyrodniczego i dalsza ochrona najcenniejszych jego walorów,
- 15 7. efektywne i zrównoważone korzystanie z zasobów środowiska przyrodniczego,
- 16 8. aktywna promocja i zwiększanie rozpoznawalności obszaru i jego walorów na zewnątrz (budowanie
17 wspólnej marki i tworzenie polsko-niemieckich sieci turystycznych),
- 18 9. zwiększenie aktywności i mobilności zawodowej mieszkańców oraz rozwój lokalnej przedsiębiorczości
19 przez wzrost atrakcyjności turystycznej,
- 20 10. zwiększenie transgranicznych kontaktów społeczności lokalnych,
- 21 11. poprawa transgranicznej dostępności komunikacyjnej,
- 22 12. wzrost transgranicznej współpracy między mieszkańcami i instytucjami,
- 23 13. pokonanie bariery kulturowej i językowej oraz lepsze zrozumienie się mieszkańców i instytucji polskich
24 i niemieckich.

25 W ramach programu wyznaczono 4 cele tematyczne wraz z priorytetami inwestycyjnymi, które odpowiadają
26 kluczowym problemom i wyzwaniom, jakie dotyczą rozwoju pogranicza polsko - saksońskiego. Cele tematyczne
27 wraz z priorytetami inwestycyjnymi są zgodne z kierunkami rozwoju określonymi w dokumentach
28 strategicznych oraz spełniają zapisy Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1299/2013 z dnia
29 17 grudnia 2013 r. w sprawie przepisów szczegółowych dotyczących wsparcia z Europejskiego Funduszu
30 Rozwoju Regionalnego w ramach celu "Europejska współpraca terytorialna".

Tabela 1. Uzasadnienie wyboru celów tematycznych i priorytetów inwestycyjnych

Wybrany cel tematyczny	Wybrany priorytet inwestycyjny	Uzasadnienie wyboru
6. Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami	6.(C) Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego	W obszarze wsparcia zidentyfikowano bardzo duży potencjał dla rozwoju turystyki, co wynika przede wszystkim z obecności pasma górskiego Karkonoszy i Gór Łużyckich, Gór Żytawskich, Pojezierza Łużyckiego oraz licznych obszarów Natura 2000 i rezerwatów biosfery o randze światowej. Istotnym czynnikiem rozwoju turystyki jest położenie na pograniczu trzech państw – Polski, Republiki Czeskiej i Niemiec. W obszarze Programu obecne są także obiekty kulturowe o znaczeniu międzynarodowym, przy czym potencjał ten nie jest w pełni wykorzystywany, nie obserwuje się także wystarczających działań promocyjnych. Wybór celu tematycznego podyktowany jest zarówno potrzebą wykorzystania potencjału przyrodniczego i kulturowego w celu utworzenia i wypromowania jednolitego regionu turystycznego o wysokiej atrakcyjności i popularności w obu krajach jak też potrzebą rozwijania wymiany kulturalnej. W celu umożliwienia zarówno mieszkańcom, jak i przyjezdnym korzystania z dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego

		<p>konieczne jest także zapewnienie dojazdu do miejsc o cennych walorach, wykorzystując w większym stopniu transport publiczny i indywidualny transport rowerowy, przez poszerzenie oferty lokalnych i regionalnych przewoźników, integrację połączeń zwłaszcza w układzie transgranicznym, oraz działania mające na celu ujednoczenie systemu transportu zbiorowego w całym obszarze na potrzeby ułatwienia ruchu turystycznego.</p> <p>Jednocześnie wsparcie powinny otrzymać działania służące konserwacji, ochronie i rozwojowi dziedzictwa kulturowego i naturalnego, tak aby zachować istniejący potencjał. Celem jest poprawa atrakcyjności obszaru wsparcia poprzez zachowanie i świadome wykorzystywanie wspólnego dziedzictwa kulturowego i naturalnego.</p> <p>Zaplanowane działania są zgodne z zasadami horyzontalnymi polityki UE, m.in. poprzez kształtowanie zrównoważonego rozwoju regionu oraz budowanie bardziej konkurencyjnej gospodarki, która w racjonalny sposób będzie korzystała z zasobów, zapewniając ochronę środowiska naturalnego.</p>
<p>7. Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej</p>	<p>7.(B). Zwiększenie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym węzłami multimodalnymi.</p>	<p>W niektórych częściach obszaru wsparcia, a zwłaszcza w najbliższym pasie przygranicznym brakuje odpowiedniej infrastruktury drogowej, niezadawalająca jest także dostępność komunikacyjna miejsc o dużych walorach przyrodniczych i kulturowych. Szczególnie istotny jest w tym kontekście wzrost możliwości przemieszczania się między polską i niemiecką częścią obszaru Programu. Dlatego działania powinny koncentrować się na modernizacji takich dróg, które posiadają charakter transgraniczny. Przyczyni się to nie tylko do wzrostu mobilności społeczności lokalnych i racjonalnego zwiększenia ruchu turystycznego bez presji na środowisko naturalne, ale także rozwoju kontaktów społeczno-gospodarczych między polską i niemiecką częścią obszaru.</p> <p>Planowane interwencje uwzględniają zasady horyzontalnej polityki UE poprzez zapewnienie odpowiednich rozwiązań transportowych sprzyjających rozwojowi gospodarczemu i społecznemu, przy jednoczesnym poszanowaniu środowiska i ograniczaniu presji na środowisko naturalne.</p>
<p>10. Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania, umiejętności i uczenia się przez całe życie</p>	<p>10. EWT Inwestowanie w kształcenie, szkolenia, w tym szkolenie zawodowe, na rzecz zdobywania umiejętności, uczenia się przez całe życie poprzez rozwój i wdrażanie wspólnych systemów kształcenia, szkolenia zawodowego i szkolenia</p>	<p>W obszarze wsparcia istnieją ukształtowane kontakty społeczno-gospodarcze oraz jest realizowana współpraca między polskimi i niemieckimi instytucjami edukacyjnymi, co dotyczy zwłaszcza szkół wyższych. W ramach Programu wskazane jest pogłębienie i rozszerzenie tej współpracy, aby w jeszcze większym stopniu wyrównać standardy edukacyjne systemu kształcenia i zwiększyć mobilność uczniów, studentów i absolwentów. Przyczyni się to do wzmocnienia obszaru wsparcia oraz zabezpieczy potencjał wykwalifikowanych pracowników. Jest to wskazane również ze względu na konieczność przeciwdziałania marginalizacji obszaru, ograniczenia bezrobocia i emigracji. W niemieckiej części obszaru obserwuje się wyższy stopień rozwoju szkolnictwa zawodowego, co z powodzeniem może być wykorzystane przez mieszkańców części polskiej. Także oferta szkół wyższych rozwija się w obszarze przygranicznym w pozytywny sposób, co daje nadzieje na dalszą współpracę pomiędzy nimi oraz łączenie ich działań. Wzmocnieniu współpracy służyć będą działania polegające na powiązaniu systemu kształcenia podporządkowanego lokalnemu rynkowi pracy. W celu ułatwienia nawiązywania współpracy instytucji edukacyjnych i wymiany uczniów i studentów konieczne jest pokonanie bariery językowej, dlatego ważnym elementem każdego etapu systemu kształcenia powinna być nauka języka sąsiada.</p> <p>Realizowane powinny być również działania w zakresie edukacji zawodowej i ustawicznej o tematyce ochrony środowiska i zrównoważonego wzrostu. Rezultatem powinien być wzrost zaangażowania, wrażliwości i wiedzy w zakresie ochrony środowiska we wszystkich grupach społecznych.</p> <p>PI znajduje uzasadnienie w zasadach horyzontalnej polityki UE m.in. poprzez dążenie do zapewnienia równości szans</p>

		mieszkańców regionu, co zostało rozwinięte w sekcji 8 Programu.
<p>11. Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej</p>	<p>11. EWT Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej poprzez wspieranie współpracy prawnej i administracyjnej i współpracy między obywatelami i instytucjami</p>	<p>W obszarze realizacji Programu widoczne są pozytywne efekty współpracy transgranicznej na wielu polach: od współpracy w zakresie opracowywania wspólnych strategii rozwoju po wspólne inwestycje infrastrukturalne. Podkreślano przede wszystkim korzyści współpracy pomiędzy instytucjami w dziedzinie gospodarki, prawa oraz społecznymi jak i stowarzyszeniami i mieszkańcami po obu stronach granicy. W tym kontekście ważną rolę odgrywa współpraca służb policji, straży, służb ratunkowych, która ma także na celu poprawę stanu bezpieczeństwa regionu, w tym zabezpieczenia przed klęskami żywiołowymi. W znacznym stopniu przyczyniła się już do tego realizacja Programu w perspektywie 2007-2013. Niemniej jednak, niektóre bariery dla rozwoju i intensyfikacji współpracy transgranicznej pozostały, o czym beneficjenci Programu w poprzedniej perspektywie przekonali się podczas realizacji projektów. Należą do nich przede wszystkim bariera językowa oraz odmienne i skomplikowane procedury administracyjno-prawne w obu krajach. Potrzebne są instrumenty, które umożliwiłyby sprawdzenie/poznanie przez pracowników instytucji publicznych zasad i procedur administracyjnych w kraju sąsiada, jak również rozwój kanałów komunikacji. Konieczna jest także współpraca w zakresie planowania przestrzennego i wspólnej realizacji inwestycji (zwłaszcza w pasie przygranicznym) polegająca na odpowiednio wczesnym uzgadnianiu i koordynacji działań, a także komunikacji w czasie realizacji przedsięwzięć. Z tym łączą się także działania dotyczące bezpieczeństwa mieszkańców, przykładowo zakup specjalistycznego sprzętu do zwalczania skutków katastrof oraz przeprowadzania wspólnych, transgranicznych ćwiczeń. . Z uwagi na położenie części obszaru wsparcia w zlewni Nysy łużyckiej zagrożenie powodziowe dotyczy obszaru po obu stronach granicy. Z tego względu w szczególności powinna być wspierana współpraca na rzecz prewencyjnej ochrony przeciwpowodziowej. Ekstremalne zjawiska pogodowe powodują także zagrożenia pożarami lasów – na tej płaszczyźnie również istnieje potrzeba współpracy organów prewencyjnych z uwagi jednakowy stopień zagrożenia i obecność transgranicznych kompleksów leśnych. Współpraca odbywać się będzie nie tylko w zakresie przeciwdziałania wspólnym zagrożeniom, lecz również w ramach intensywnej ochrony i konserwacji wspólnego potencjału przyrodniczego i kulturowego dla zachowania walorów, utrwalenia jego roli dla lokalnej ludności i zwiększenia atrakcyjności dla przyjezdnych. Także w tym przypadku konieczna jest integracja i koordynacja odpowiednich służb. Działania polegające na wspólnym planowaniu i koordynacji przedsięwzięć, komunikacji partnerów i budowaniu kontaktów mieszkańców i instytucji wpisują się również w Fundusz Małych Projektów (FMP).</p> <p>Wybór działań znajduje również uzasadnienie w zasadach horyzontalnych polityki UE, bowiem przyczynia się do zapewnienia równości szans i niedyskryminacji społeczeństwa po obu stronach regionu oraz zapewnia trwałą i zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy, co zostało rozwinięte w sekcji 8 Programu.</p>

1 1.2. Uzasadnienie alokacji finansowej

2 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie przepisów szczegółowych dotyczących wsparcia
3 z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach celu „Europejska Współpraca Terytorialna”¹³
4 wprowadza koncentrację tematyczną. Zgodnie z tą zasadą w ramach każdego programu współpracy
5 transgranicznej minimum 80% alokacji programu musi być skoncentrowane na maksymalnie czterech celach
6 tematycznych (Art. 6). Każdemu wybranemu celowi tematycznemu powinna co do zasady odpowiadać

¹³Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie przepisów szczegółowych dotyczących wsparcia z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach celu „Europejska współpraca terytorialna”. COM(2011) 611 final/2.

1 oś priorytetowa programu i co najmniej jeden priorytet inwestycyjny (Art. 7.1). W Programie Współpracy
2 INTERREG Polska-Saksonia 2014-2020 uwzględniono 5 osi priorytetowych i 4 cele tematyczne. Na realizację
3 Programu przeznaczono 70 mln euro, w tym 65,8 mln euro na realizację 4 celów tematycznych – stanowi to
4 94% środków finansowych, a więc zasada koncentracji tematycznej jest zachowana. Pozostałe 4,2 mln euro
5 (6%) przeznaczono na finansowanie działań w ramach osi priorytetowej Pomoc Techniczna. W podziale na cele
6 tematyczne zaproponowano następującą alokację środków:

7 **Cel tematyczny 6. 21,7 mln euro** Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie
8 efektywnego gospodarowania zasobami

9 **Cel tematyczny 7. 13,6 mln euro** Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów
10 przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej

11 **Cel tematyczny 10. 10,14 mln euro** Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe
12 na rzecz zdobywania, umiejętności i uczenia się przez całe życie

13 **Cel tematyczny 11. 20,36 mln euro** Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych
14 i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej

15 Najwięcej środków finansowych przeznaczono na realizowany w ramach celu tematycznego 6 priorytet
16 inwestycyjny 6C związany z zachowaniem, ochroną, promowaniem i rozwojem dziedzictwa naturalnego
17 i kulturowego – **21,7 mln euro (31%)**. Wynika to z dominującego kierunku rozwoju większej części obszaru
18 wsparcia, którym jest turystyka i rekreacja, a podstawą tego jest bogactwo dziedzictwa przyrodniczego
19 i kulturowego całego pogranicza. W ramach tego priorytetu inwestycyjnego realizowane są różne działania
20 (zarówno „twarde”, jak i „miękkie”) od stworzenia jednolitego i kompleksowego produktu turystycznego po
21 obu stronach granicy, przez jego promocję po wzrost dostępności do miejsc o szczególnych walorach
22 turystycznych oraz działania zapewniające zachowanie istniejącego potencjału. W ramach priorytetu 6C
23 realizowanych będzie wiele przedsięwzięć o charakterze budowlanym i modernizacyjnym, takich jak tworzenie
24 szlaków turystycznych czy budowa węzłów przesiadkowych i obiektów małej infrastruktury transportu
25 zbiorowego, a także działania związane z ochroną przyrody oraz zachowaniem różnorodności biologicznej przy
26 jednoczesnym wykorzystaniu jej potencjału.

27 Wielkość alokacji finansowej na cel tematyczny 11 i realizowany w jego ramach priorytet inwestycyjny 11
28 EWT Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności
29 administracji publicznej poprzez wspieranie współpracy prawnej i administracyjnej i współpracy między
30 obywatelami i instytucjami wyniesie **20,36 mln euro (29,1%)**. Stosunkowo wysoką wielkość alokacji na ten
31 priorytet uzasadnia wielość działań i obszarów tematycznych wpisujących się w cele Programu. Ogólnie biorąc,
32 działania w ramach tego priorytetu koncentrują się na pogłębieniu współpracy między mieszkańcami
33 i instytucjami na wielu płaszczyznach – społecznej, administracyjnej, instytucjonalnej, bezpieczeństwa
34 publicznego, ochrony przyrody. Rozwijana będzie współpraca m. in. w zakresie przeciwdziałania wspólnym
35 zagrożeniom, na rzecz ochrony i promocji wspólnego potencjału przyrodniczego i kulturowego, realizowanie
36 wspólnych projektów w zakresie szkolenia zawodowego i podnoszenia kwalifikacji administracji publicznej,
37 podejmowanie wielojęzycznych działań informacyjnych i kampanii edukacyjnych. Pogłębienie współpracy
38 polsko-niemieckiej przez ujednoczenie funkcjonowania instytucji i koordynację działań w tak wielu dziedzinach
39 powoduje, że grono potencjalnych beneficjentów może być znaczne. Ponadto, projekty realizowane w ramach
40 tego priorytetu mogą dotyczyć właściwie każdej jednostki administracyjnej, a korzystać z efektów
41 w bezpośredni sposób będą wszyscy mieszkańcy obszaru wsparcia. W ramach tego celu tematycznego
42 realizowany będzie Fundusz Małych Projektów.

43 Priorytet inwestycyjny 7B poświęcony zwiększeniu mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów
44 drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym węzłami multimodalnymi ze względu na swoją
45 specyfikę (budowa infrastruktury komunikacyjnej) będzie realizowany głównie przez władze regionalne
46 i lokalne, grupa beneficjentów jest więc ograniczona. Ponadto na obszarze wsparcia występują głównie węzły
47 trzeciorzędne (obszary zurbanizowane i/lub węzły multimodalne, oferujące usługi publiczne i prywatne także
48 poza własnymi granicami administracyjnymi – okolicznym mniejszym miejscowościom). Dodatkowym
49 warunkiem jest znaczenie transgraniczne, co ogranicza możliwości takich inwestycji przestrzennie (drogi
50 prowadzące do miejsc przekraczania granicy). Będą więc to wyłącznie projekty związane z modernizacją dróg –
51 a więc przedsięwzięcia zdecydowanie najbardziej kosztowne spośród wszystkich uwzględnionych w Programie.

- 1 Ponieważ jednak tego rodzaju interwencji wymagać będą tylko drogi w bezpośrednim sąsiedztwie granicy –
2 alokacja jest stosunkowo niska w porównaniu do środków finansowych Programu – **13,6 mln euro (19,4%)**.
- 3 Na cel tematyczny 10, w którym realizowany będzie priorytet inwestycyjny 10. EWT zakładający inwestowanie
4 w kształcenie, szkolenia, w tym szkolenie zawodowe, na rzecz zdobywania umiejętności, uczenia się przez całe
5 życie poprzez rozwój i wdrażanie wspólnych systemów kształcenia, szkolenia zawodowego i szkolenia –
6 przypada – **10,14 mln euro (14,5%)**. Wielkość alokacji wynika z ograniczonego grona potencjalnych
7 beneficjentów), a także braku istotnych działań o charakterze budowlanym. W ramach tego priorytetu
8 realizowane będą głównie projekty angażujące nakłady organizacyjne i osobowe np. świadczenie usług
9 edukacyjnych, targi pracy, staże i wymiany. W alokacji uwzględnione zostały potrzeby związane z zakupami
10 niektórych materiałów (np. dydaktycznych) i podstawowych usług (np. oprogramowania komputerowego do
11 nauki lub platforma elektroniczna, e-learning).

Cel Programu

Pogłębienie współpracy dla przezwyciężenia barier rozwojowych na pograniczu polsko-saksońskim.

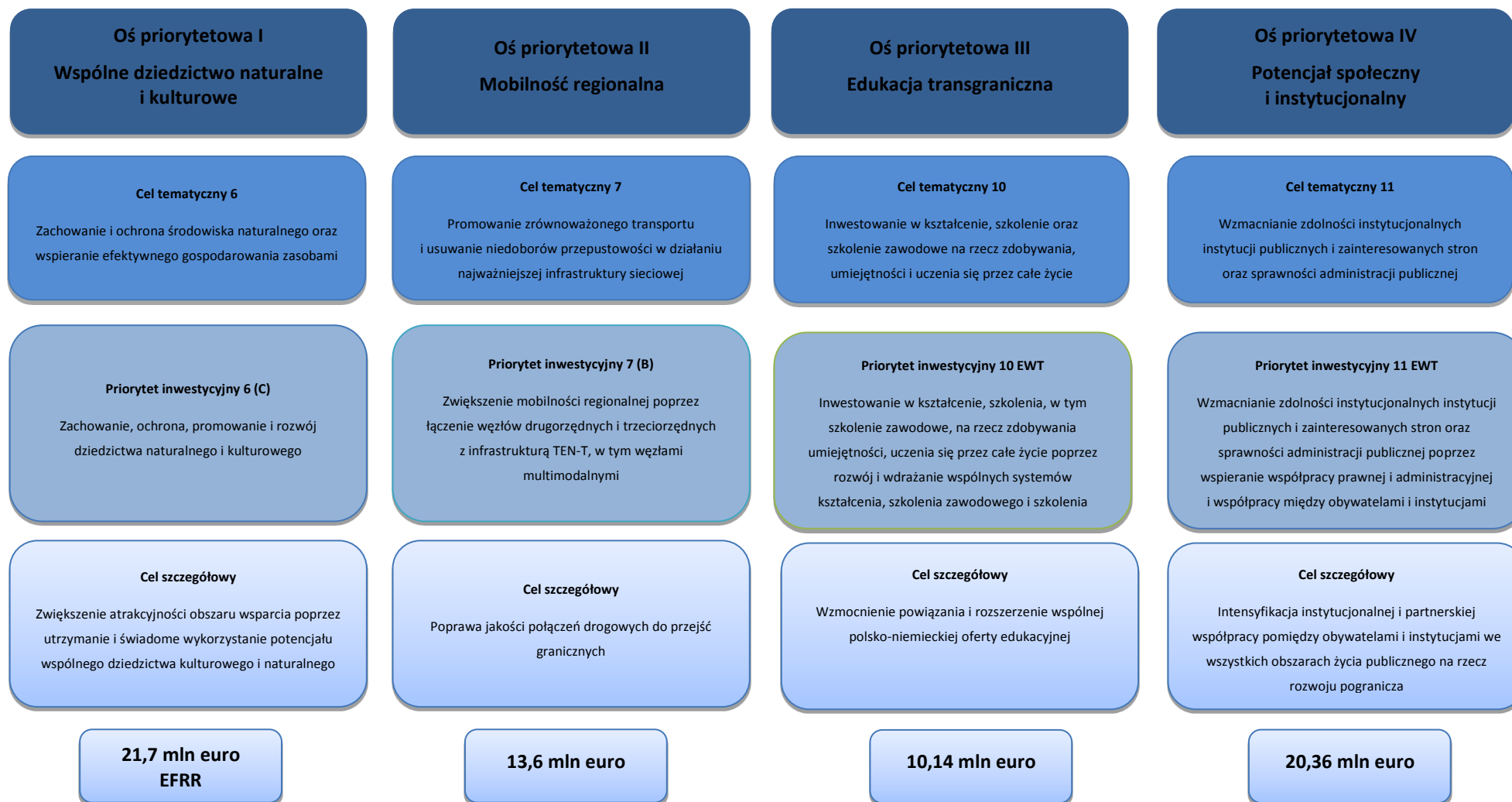

Tabela 2. Przegląd strategii inwestycyjnej Programu EWT

Oś priorytetowa	Wsparcie z EFRR (w EUR)	Część (%) ogólnej kwoty wsparcia Unii dla programu EWT (w podziale na fundusze)			Cel tematyczny	Priorytety inwestycyjne	Cele szczegółowe odpowiadające priorytetom inwestycyjnym	Wskaźniki rezultatu odpowiadające celowi szczegółowemu
		EFRR ¹⁴	EIS ¹⁵	IPA ¹⁶				
Wspólne dziedzictwo naturalne i kulturowe	21 700 069	85%	-	-	6. Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami	6.(C) Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego	Zwiększenie atrakcyjności obszaru wsparcia poprzez utrzymanie i świadome wykorzystanie potencjału wspólnego dziedzictwa kulturowego i naturalnego	Poziom atrakcyjności kulturowej i przyrodniczej obszaru wsparcia w ocenie mieszkańców oraz branżowych instytucji turystycznych [ankieta]
Mobilność regionalna	13 600 000	85%	-	-	7. Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej	7.(B). Zwiększenie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym węzłami multimodalnymi	Poprawa jakości połączeń drogowych do przejść granicznych	Jakość połączeń drogowych prowadzących do przejść granicznych w ocenie użytkowników dróg [ankieta]
Edukacja transgraniczna	10 140 000	85%	-	-	10. Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania, umiejętności i uczenia się przez całe życie	10. EWT Inwestowanie w kształcenie, szkolenia, w tym szkolenie zawodowe, na rzecz zdobywania umiejętności, uczenia się przez całe życie poprzez rozwój i wdrażanie wspólnych systemów kształcenia, szkolenia zawodowego i szkolenia	Wzmocnienie powiązania i rozszerzenie wspólnej polsko-niemieckiej oferty edukacyjnej	Liczba wspólnych transgranicznych działań na rzecz poprawy jakości edukacji [szt.]
Potencjał społeczny i instytucjonalny	20 360 000	85%	-	-	11. Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej	11. EWT Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej poprzez wspieranie współpracy prawnej i administracyjnej i współpracy między obywatelami i instytucjami	Intensyfikacja instytucjonalnej i partnerskiej współpracy pomiędzy obywatelami i instytucjami we wszystkich obszarach życia publicznego na rzecz rozwoju pogranicza	Wzajemne zrozumienie wśród obu społeczeństw i kompetencje interkulturalne [ankieta] Indeks nastrojów instytucji zaangażowanych w polsko-niemiecką współpracę transgraniczną [ankieta]

¹⁴ Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

¹⁵ Europejski Instrument Sąsiedztwa

¹⁶ Instrument Pomocy Przedakcesyjnej

1 **SEKCJA 2. OSIE PRIORYTETOWE**
 2 **Sekcja 2.A. Opis osi priorytetowych innych niż pomoc techniczna**

3 **2.A.1. Oś priorytetowa**

- 4 Oś Priorytetowa I Wspólne dziedzictwo naturalne i kulturowe
- 5 Oś Priorytetowa II Mobilność regionalna
- 6 Oś Priorytetowa III Edukacja transgraniczna
- 7 Oś Priorytetowa IV Współpraca partnerska i potencjał instytucjonalny

8 **2.A.2. Uzasadnienie utworzenia osi priorytetowej obejmującej więcej niż jeden cel tematyczny**

9 Nie dotyczy

10 **2.A.3. Fundusz i podstawa dla kalkulacji wsparcia Unii**

Fundusz	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
Podstawa kalkulacji	Ogółem (zgodnie z art. 120 ust. 2 Rozporządzenia Nr 1303/2013)

11 **2.A.4. Priorytet inwestycyjny**

12 **Oś Priorytetowa I** Wspólne dziedzictwo naturalne i kulturowe

13 **Priorytet Inwestycyjny 6.(C)** Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego
 14 i kulturowego

15 **Oś Priorytetowa II** Mobilność regionalna

16 **Priorytet Inwestycyjny 7.(B)** Zwiększenie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych
 17 i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym węzłami multimodalnymi

18 **Oś Priorytetowa III** Edukacja transgraniczna

19 **Priorytet Inwestycyjny 10.EWT** Inwestowanie w kształcenie, szkolenia, w tym szkolenie zawodowe, na rzecz
 20 zdobywania umiejętności, uczenia się przez całe życie poprzez rozwój i wdrażanie wspólnych systemów
 21 kształcenia, szkolenia zawodowego i szkolenia

22 **Oś Priorytetowa IV** Potencjał społeczny i instytucjonalny

23 **Priorytet Inwestycyjny 11.EWT** Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych
 24 i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej poprzez wspieranie współpracy prawnej
 25 i administracyjnej i współpracy między obywatelami i instytucjami

26 **2.A.5. Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty**

Oś Priorytetowa I	Wspólne dziedzictwo naturalne i kulturowe
Priorytet Inwestycyjny 6.(C)	Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego
Cel szczegółowy I	Zwiększenie atrakcyjności obszaru wsparcia poprzez utrzymanie i świadome wykorzystanie potencjału wspólnego dziedzictwa kulturowego i naturalnego

27

28

1 **Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii**

2 Mocnymi stronami obszaru wsparcia są: duże zróżnicowanie ukształtowania powierzchni (od terenów
3 nizin po tereny górskie), formy użytkowania ziemi (tereny pojezierzy, zwartych kompleksów leśnych,
4 rzeźby polodowcowej), a także szerokie spektrum miejsc cennych przyrodniczo i kulturowo. Atrakcyjność
5 tego regionu jest potęgowana przez obecność zasobów kulturowych o znaczeniu międzynarodowym.
6 Niestety peryferyjne położenie regionu utrudnia wykorzystanie potencjału turystycznego. Dlatego też
7 istnieje potrzeba rozwoju i połączenia trwałych form turystyki, przyjaznych środowisku oraz tworzenie
8 i wspieranie systemów informacyjnych i ich cyfryzacja. .. Konieczne jest przy tym zapewnienie
9 wielojęzyczności i intensywniejszej komunikacji podmiotów zajmujących się tą gałęzią, co umożliwi
10 łączenie ofert oraz bardziej efektywne informowanie o nich turystów. Planowane działania w tym zakresie
11 koncentrować się będą na ochronie, rewitalizacji, dostępności zabytków kultury, przemysłu i rzemiosła
12 wraz z ich otoczeniem oraz na polepszeniu infrastruktury kulturalnej. Wspierane również będą
13 przedsięwzięcia skierowane na ochronę i zachowanie dziedzictwa naturalnego. Rezultatem będzie
14 wzmocnienie spójności społecznej, zmiana postrzegania regionu i jego transgranicznego dziedzictwa
15 naturalnego i kulturowego przez mieszkańców, wzrośnie atrakcyjność regionu. Zwiększy się przez to liczba
16 odwiedzających obiekty turystyczne i wykorzystanie turystycznych obiektów noclegowych.

17 W celu zwiększenia dostępności do miejsc o cennych walorach przyrodniczych i kulturowych działania
18 programowe powinny wspierać tworzenie nowych połączeń transgranicznych (w szczególności
19 autobusowych). Konieczna jest integracja taryfowo-przestrzenna transportu zbiorowego w ramach
20 jednolitego systemu, który obejmowałby swoim zasięgiem cały obszar wsparcia. Celowym jest również
21 tworzenie nowych form integracji transportu zbiorowego przez łączenie systemu taryfowego z biletami
22 wstępu do obiektów turystycznych i na wydarzenia kulturalne.

23 Istotne jest także promowanie transportu intermodalnego przez łączenie np. transportu samochodowego
24 z kolejowym, autobusowym i rowerowym czy typowo turystycznym (miejsca połączeń szlaków
25 kajakowych, konnych, pieszych itp.) przez rozbudowę niezbędnej infrastruktury, która przyczyni się do
26 ułatwienia dotarcia do miejsc turystycznych, co wpłynie na atrakcyjność turystyczną regionu. Takimi
27 formami integracji będą np. węzły przesiadkowe. W rezultacie zwiększy się liczba osób podróżujących
28 pociągami lub przesiadających się na rower w podróżach do miejsc atrakcyjnych turystycznie, ale także do
29 pracy.

Oś Priorytetowa II	Mobilność regionalna
Priorytet Inwestycyjny 7.(B)	Zwiększenie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym węzłami multimodalnymi
Cel szczegółowy II	Poprawa jakości połączeń drogowych do przejść granicznych

30 **Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii**

31 W obszarze wsparcia występuje stosunkowo gęsta sieć drogową, w tym korzystne połączenie między
32 województwem dolnośląskim i Saksonią w ciągu autostrad A4 i A18 oraz linii kolejowej 274. W przypadku
33 województwa lubuskiego, połączenia drogowe są możliwe jedynie poprzez drogę krajową DK 12 do
34 granicy w Łęknicy oraz autostradę A18. W okresie programowania 2007-2013 zwiększyła się
35 przepustowość transgraniczna, głównie przez poprawę jakości dróg wyższego rzędu łączących wiele
36 obszarów ze wspomnianymi autostradami. Jednakże obecnie obserwowane jest obciążenie z tytułu
37 wzrostu wykorzystania transportu samochodowego. Zjawisko to występuje zarówno w transporcie
38 towarowym jak i osobowym, czego efektem jest wzrost ruchu i zatłoczenia ulic.

39 Mimo poprawy stanu wielu dróg, w dalszym ciągu widoczne są potrzeby inwestycyjne w zakresie
40 istniejącej sieci w celu poprawy spójności transportowej obszarów położonych po obu stronach granicy.
41 Potrzeby te dotyczą zwłaszcza infrastruktury łączącej się z mniejszymi przejściami granicznymi.
42 Ograniczony budżet Programu pozwala jedynie na nieliczne działania w tym zakresie, dlatego wymagana
43 będzie koncentracja na likwidacji wąskich gardeł i deficytów w ścisłym obszarze przygranicznym dla
44 polepszenia transgranicznej mobilności. Stąd za priorytet należy uznać poprawę stanu i przepustowości
45 dróg granicznych, co przyczyni się do wzrostu liczby alternatywnych połączeń między polską i niemiecką
46 częścią obszaru wsparcia.

- 1 Docelowym rezultatem tej osi jest usprawnienie przejazdów przez granicę i skrócenie czasu podróży
 2 pomiędzy miejscowościami w pasie przygranicznym poprzez przyłączenie tego obszaru do ważnych osi
 3 komunikacyjnych. Interwencja w ramach Programu przyczyni się do wzrostu mobilności ludności, przez co
 4 do większego ich udziału w życiu społeczno-gospodarczym obszaru wsparcia.

Oś Priorytetowa III	Edukacja transgraniczna
Priorytet Inwestycyjny 10.EWT	Inwestowanie w kształcenie, szkolenia, w tym szkolenie zawodowe, na rzecz zdobywania umiejętności, uczenia się przez całe życie poprzez rozwój i wdrażanie wspólnych systemów kształcenia, szkolenia zawodowego i szkolenia
Cel szczegółowy III	Wzmocnienie powiązania i rozszerzenie wspólnej polsko-niemieckiej oferty edukacyjnej

5 **Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii**

6 Do najważniejszych rezultatów działań prowadzonych w ramach tego priorytetu należy rozbudowa
 7 transgranicznej oferty edukacyjnej, dopasowanej do potrzeb wspólnego rynku pracy i uwzględniającej
 8 konieczne wzmocnienie potencjałów innowacyjnych. Założeniem jest tworzenie zarówno potrzebnych
 9 programów kształcenia dla szkół wyższych, jak również kształcenie ustawiczne kadry pracowniczej
 10 w zakresie kwalifikacji dostosowanych do wymagań polskich i niemieckich przedsiębiorstw
 11 funkcjonujących w obszarze wsparcia. Wraz z nowymi programami nauczania wzrośnie także jakość
 12 kształcenia i szkoleń na wszystkich poziomach systemu edukacji. Na każdym etapie kształcenia zwiększy
 13 się ilość czasu poświęconego na naukę języka niemieckiego/polskiego w celu pokonania bariery językowej.
 14 Do najważniejszych efektów tego priorytetu należeć będzie wzrost kompetencji i mobilności uczniów,
 15 studentów i absolwentów.

16 Program wspierał będzie wszelkie inicjatywy transgranicznej współpracy między szkołami, szkołami
 17 wyższymi i innymi instytucjami związanymi z edukacją (domy kultury, centra młodzieży, fundacje
 18 i stowarzyszenia, klasy edukacyjne). Środki przeznaczone zostaną np. na organizację wizyt studyjnych,
 19 staży, praktyk i innych programów wymiany. W efekcie tej wymiany wiedzy i doświadczenia uczniowie,
 20 studenci i poszukujący zatrudnienia absolwenci będą mieli większe szanse na znalezienie pracy na miejscu.
 21 W tym celu istotne jest zachęcenie do udziału w tworzeniu takich koncepcji pracodawców, przez co
 22 zyskają oni realny wpływ na to, jak pozyskiwać i zmotywować wykwalifikowanych pracowników dla
 23 regionalnego i transgranicznego rynku pracy.. W efekcie przyszli pracownicy obszaru wsparcia będą
 24 w większym stopniu spełniać oczekiwania pracodawców, co dla firm oznaczać będzie większą specjalizację
 25 i innowacyjność. Poza tym poprzez działania z zakresu edukacji ekologicznej podniesione zostaną
 26 zaangażowanie, wrażliwość oraz świadomość ekologiczna wszystkich grup społecznych, aby zapewnić
 27 wzajemne oddziaływanie z planowanymi wykorzystaniem potencjału dziedzictwa naturalnego
 28 i kulturowego w ramach pierwszej osi Programu.

Oś Priorytetowa IV	Współpraca partnerska i potencjał instytucjonalny
Priorytet Inwestycyjny 11.EWT	Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej poprzez wspieranie współpracy prawnej i administracyjnej i współpracy między obywatelami i instytucjami
Cel szczegółowy IV	Intensyfikacja instytucjonalnej i partnerskiej współpracy pomiędzy obywatelami i instytucjami we wszystkich obszarach życia społecznego na rzecz rozwoju obszaru pogranicza

29 **Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii**

30 Wiele wyzwań stojących przed obszarem programowania można w sposób najbardziej efektywny
 31 rozwiązać w ramach współpracy transgranicznej. Kluczowa jest w tym rola administracji publicznej
 32 i instytucji, które posiadają doświadczenie w tego typu działalności. Ich zadaniem jest tworzenie trwałych
 33 platform współpracy na obszarze wsparcia. Istotna jest intensyfikacja współpracy jednostek
 34 odpowiedzialnych za planowanie przestrzenne. Stąd efektem realizacji Programu powinno być lepsze

- 1 zrozumienie funkcjonowania systemu prawno-administracyjnego sąsiada, a także inicjowanie działań
2 mających na celu uproszczenie i ujednoczenie procedur.
- 3 Ważny dla tej osi priorytetowej jest aspekt związany z przewyżnianiem barier socjokulturowych
4 i językowych, które stanowią istotną przeszkodę dla współpracy. Rezultatem osi priorytetowej powinno
5 być minimalizowanie tych barier. Wsparcie powinno być udzielane inicjatywom w zakresie kształcenia
6 interkulturowego oraz podnoszenia kompetencji językowych.
- 7 Ze względu na duże i stale rosnące zagrożenie powodowane przez ekstremalne warunki pogodowe
8 (powodzie, pożary lasów) bardzo ważnym elementem współpracy instytucji będą wspólne działania służb
9 ratunkowych (policji, straży pożarnej, służb ratowniczych i zwalczających katastrofy) w zakresie
10 prewencyjnej ochrony przeciwpowodziowej i ochrony lasów. Efektem Programu powinna być intensyfikacja
11 współpracy w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom, w tym naturalnym. Priorytetem będzie lepsza
12 koordynacja polskich i niemieckich jednostek straży pożarnej, służb ratownictwa czy policji w czasie
13 zagrożenia. Taka współpraca przyczyni się do ograniczenia katastrofalnych skutków tych zagrożeń
14 i szybszego reagowania organów odpowiedzialnych za prewencję i eliminację negatywnych skutków klęsk
15 żywiołowych lub innych podobnych zdarzeń. Rezultaty planowanych działań będą widoczne w postaci
16 zwiększenia współpracy nawiązanej pomiędzy partnerami dwóch regionów. Dodatkowo wiele osób
17 w ramach programu zdobędzie nowe kwalifikacje.
- 18 Niezbędna jest transgraniczna koordynacja w ramach współpracy w zakresie środowiska. Wspierane
19 powinny być działania mające na celu budowanie współpracy instytucjonalnej i pomiędzy obywatelami
20 w zakresie podnoszenia świadomości ekologicznej oraz uwrażliwiania opinii publicznej na zrównoważone
21 gospodarowanie zasobami naturalnymi, które stanowią wspólne dobro całego obszaru wsparcia.
22 Rezultatem tych działań będzie ukształtowanie odpowiednich postaw oraz upowszechnianie zachowań
23 proekologicznych wśród mieszkańców regionu i turystów.

Tabela 3. Specyficzne dla Programu wskaźniki rezultatu

Cel szczegółowy 1: Zwiększenie atrakcyjności obszaru wsparcia poprzez utrzymanie i świadome wykorzystanie potencjału wspólnego dziedzictwa kulturowego i naturalnego

Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość składania sprawozdań
1	Poziom atrakcyjności kulturowej i przyrodniczej obszaru wsparcia w ocenie mieszkańców	[ankieta]	Na podstawie przeprowadzonego badania	2014		<p>Pomiar atrakcyjności przyrodniczej i kulturowej obszaru wsparcia przez ich mieszkańców przeprowadzony zostanie w oparciu o badanie ankietowe, w którym mieszkańcy zapytani zostaną o a) korzystanie z dziedzictwa b) zainteresowanie dziedzictwem (świadomość mieszkańców o jego istnieniu) c) chęć do odwiedzenia lub wykorzystania dziedzictwa i d) częstotliwość odwiedzin (zmiana zachowań mieszkańców), e) dostępność komunikacyjną atrakcji turystycznych regionu.</p> <p>W badaniu przeprowadzonym w 2014 r. zakłada się, że atrakcyjność kulturowa i przyrodnicza obszaru wsparcia będzie na poziomie bazowym, a więc przy braku jakichkolwiek działań w ramach Programu. Zakłada się, że wartość tego wskaźnika w 2018 r. będzie wyższa, na skutek realizacji części projektów w ramach Programu, natomiast wartość wskaźnika w 2023 r. informować będzie o postrzeganiu atrakcyjności kulturowej i przyrodniczej po zrealizowaniu niemal wszystkich działań programowych. Wobec niemożności oceny wartości tego wskaźnika w 2023 r. w przypadku braku interwencji, przyjmuje się w uproszczeniu, że wzrost jego poziomu od 2014 (stan bez interwencji) do 2023 (stan po zrealizowaniu projektów) mierzy wpływ interwencji na dany obszar realizacji Programu (tzw. <i>impact</i>).</p> <p>Wskaźnik ten mierzony będzie w dwóch skalach:</p> <p>a) przestrzennej (lokalna i regionalna)</p> <p>b) dla poszczególnych projektów</p> <p>Wartości wskaźnika zostaną przełożone na skalę od 1 do 5.</p> <p>Wstępna ewaluacja (2014) – głównym celem oceny będzie oszacowanie wartości bazowej wskaźnika. Za pomocą wyników z badania ankietowego przygotowany zostanie syntetyczny indeks atrakcyjności obszaru wsparcia. Badanie zostanie przeprowadzone na reprezentatywnej próbie mieszkańców pogranicza oraz branżowych instytucji turystycznych. Na podstawie wartości bazowej ustalona zostanie wartość docelowa wskaźnika.</p> <p>Ewaluacja bieżąca (2018) – Głównym celem oceny będzie oszacowanie postępów w osiągnięciu wartości docelowej wskaźnika. Badanie zostanie przeprowadzone na reprezentatywnej próbie mieszkańców obszaru wsparcia, branżowych instytucji turystycznych oraz wśród użytkowników wspartych projektów. Wartości wskaźnika atrakcyjności na tym etapie umożliwią oszacowanie możliwości osiągnięcia przez wskaźnik wartości docelowej.</p> <p>Ewaluacja ex-post (2023) – Głównym celem ewaluacji będzie oszacowanie wartości docelowej wskaźnika atrakcyjności. W tym celu przeprowadzone zostanie badanie ankietowe na reprezentatywnej próbie mieszkańców obszaru wsparcia, branżowych instytucji turystycznych oraz wśród użytkowników wspartych projektów. Wartość wskaźnika wskaże zmianę atrakcyjności przyrodniczej i kulturowej obszaru na skutek realizacji projektów.</p>	Trzykrotnie w okresie wdrażania Programu (2014, 2018, 2023)

Cel szczegółowy 2: Poprawa jakości połączeń drogowych do przejść granicznych

Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość składania sprawozdań
1	<i>Jakość połączeń drogowych prowadzących do przejść granicznych w ocenie użytkowników dróg [ankieta]</i>	[ankieta]	Na podstawie przeprowadzonego badania	2014		Ankieta przeprowadzona na grupie użytkowników dróg	Trzykrotnie w okresie wdrażania Programu (2014, 2018, 2023)

Cel szczegółowy 3: Wzmocnienie powiązania i rozszerzenie wspólnej polsko-niemieckiej oferty edukacyjnej

Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość składania sprawozdań
1	<i>Liczba wspólnych transgranicznych działań na rzecz poprawy jakości edukacji</i>	[szt.]		2014		Raporty beneficjentów	Trzykrotnie w okresie wdrażania Programu (2014, 2018, 2023)

Cel szczegółowy 4: Intensyfikacja instytucjonalnej i partnerskiej współpracy pomiędzy obywatelami i instytucjami we wszystkich obszarach życia publicznego na rzecz rozwoju pogranicza

Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość składania sprawozdań
1	<i>Wzajemne zrozumienie wśród obu społeczeństw i kompetencje interkulturowe</i>	[ankieta]	Na podstawie przeprowadzonego badania	2014		Badanie wzajemnego zrozumienia wśród obu społeczeństw i wzrost kompetencji interkulturalnych w obszarze wsparcia przeprowadzone zostanie w oparciu o badanie ankietowe, w którym mieszkańcy obszaru wsparcia zapytani zostaną o stosunek do mieszkańców kraju sąsiada i postrzeganie polskiej i niemieckiej części obszaru wsparcia, a także skłonność do współpracy i różnice światopoglądowe. Wartości wskaźnika zostaną przełożone na skalę od 1 do 5. W badaniu przeprowadzonym w 2014 r. zakłada się, że wzajemne zrozumienie i kompetencje interkulturowe mieszkańców obszaru wsparcia będą na poziomie bazowym, a więc przy braku jakichkolwiek działań w ramach Programu. Zakłada się, że wartość tego wskaźnika w 2018 r. będzie wyższa, na skutek realizacji części projektów w ramach Programu, natomiast wartość wskaźnika w 2023 r. informować będzie o wzajemnym zrozumieniu i kompetencjach interkulturowych mieszkańców po realizacji niemal wszystkich projektów w ramach Programu. Wobec niemożności oceny wartości tego wskaźnika w 2023 r. w przypadku	Pięciokrotnie w okresie wdrażania Programu (2014, 2016, 2018, 2020, 2023)

					<p>braku interwencji, przyjmuje się w uproszczeniu, że wzrost jego poziomu od 2014 (stan bez interwencji) do 2023 (stan po zrealizowaniu projektów) mierzy wpływ interwencji na dany obszar realizacji Programu (tzw. <i>impact</i>).</p> <p>Wstępna ewaluacja (2014) – głównym celem oceny będzie oszacowanie wartości bazowej wskaźnika. Za pomocą wyników z badania ankietowego przygotowany zostanie syntetyczny wskaźnik złożony ze wskaźników cząstkowych przyporządkowanych do odpowiednich sekcji w ankiecie. Badanie zostanie przeprowadzone na reprezentatywnej próbie mieszkańców polskiej i niemieckiej części obszaru. Na podstawie wartości bazowej ustalona zostanie wartość docelowa wskaźnika.</p> <p>Ewaluacja bieżąca (2016, 2018, 2020) – Głównym celem oceny będzie oszacowanie postępów w osiągnięciu wartości docelowej wskaźnika syntetycznego. Badanie zostanie przeprowadzone na reprezentatywnej próbie mieszkańców polskiej i niemieckiej części obszaru. Wartości wskaźnika na tym etapie umożliwią oszacowanie możliwości osiągnięcia przez wskaźnik wartości docelowej.</p> <p>Ewaluacja ex-post (2023) – Głównym celem ewaluacji będzie oszacowanie wartości docelowej wskaźnika syntetycznego między polską i niemiecką częścią obszaru wsparcia. W tym celu przeprowadzone zostanie badanie ankietowe mieszkańców polskiej i niemieckiej części obszaru. Wartość wskaźnika syntetycznego wskaże zmianę w obszarze wsparcia na skutek realizacji projektów.</p>	
2	Indeks nastrojów instytucji zaangażowanych w polsko-niemiecką współpracę transgraniczną	[ankieta]	Na podstawie przeprowadzonego badania	2014	<p>Badanie ankietowe polegać będzie na ocenie nastrojów przez przedstawicieli instytucji zaangażowanych w polsko-niemiecką współpracę transgraniczną, co do <u>obecnego</u> stanu współpracy z partnerami z kraju sąsiada (nasilenie, stagnacja, osłabienie), a także perspektyw współpracy z partnerami z kraju sąsiada w ciągu <u>następnego roku</u> (nastąpi nasilenie, pozostanie bez zmian lub nastąpi osłabienie). Wskaźniki te powstaną przez udział instytucji deklarujących określony stan i przyszłe oczekiwania co do rozwoju współpracy. Indeks zostanie skonstruowany przez zsumowanie powyższych składowych (obecnego i przyszłego).</p> <p>W badaniu przeprowadzonym w 2014 r. zakłada się, że indeks nastrojów instytucji zaangażowanych w polsko-niemiecką współpracę transgraniczną będzie na poziomie bazowym, a więc przy braku jakichkolwiek działań w ramach Programu. Zakłada się, że wartość tego wskaźnika w 2018 r. będzie wyższa, na skutek realizacji części projektów w ramach Programu, natomiast wartość wskaźnika w 2023 r. informować będzie o nastrojach instytucji zaangażowanych w polsko-niemiecką współpracę po realizacji niemal wszystkich projektów w ramach Programu. Wobec niemożności oceny wartości tego wskaźnika w 2023 r. w przypadku braku interwencji, przyjmuje się w uproszczeniu, że wzrost jego poziomu od 2014 (stan bez interwencji) do 2023 (stan po zrealizowaniu projektów) mierzy wpływ interwencji na dany obszar realizacji Programu (tzw. <i>impact</i>).</p> <p>Wartości wskaźnika zostaną przełożone na skalę od 1 do 5.</p> <p>Wstępna ewaluacja (2014) – głównym celem oceny będzie oszacowanie wartości bazowej indeksu. Za pomocą wyników z badania ankietowego przygotowany zostanie syntetyczny indeks nastrojów instytucji złożony ze wskaźników cząstkowych (nastroje obecne i przyszłe). Badanie zostanie przeprowadzone na reprezentatywnej próbie instytucji polskiej i niemieckiej części obszaru. Na podstawie wartości bazowej ustalona zostanie wartość docelowa indeksu.</p> <p>Ewaluacja bieżąca (2016, 2018, 2020) – Głównym celem oceny będzie oszacowanie postępów w osiągnięciu wartości docelowej indeksu. Badanie zostanie przeprowadzone na reprezentatywnej próbie instytucji polskiej i niemieckiej części obszaru. Wartości indeksu na tym etapie umożliwią oszacowanie możliwości osiągnięcia przez indeks wartości docelowej.</p>	Pięciokrotnie w okresie wdrażania Programu (2014, 2016, 2018, 2020, 2023)

						Ewaluacja ex-post (2023) – Głównym celem ewaluacji będzie oszacowanie wartości docelowej indeksu nastrojów instytucji między polską i niemiecką częścią obszaru wsparcia. W tym celu przeprowadzone zostanie badanie ankietowe w instytucjach polskiej i niemieckiej części obszaru. Wartość indeksu wskaże zmianę nastrojów instytucji do podejmowania współpracy w obszarze wsparcia na skutek realizacji projektów.	
--	--	--	--	--	--	--	--

- 1 **2.A.6. Przedsięwzięcia, które mają zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego**
- 2 **2.A.6.1. Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład**
- 3 **w realizację celów szczegółowych, oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych,**
- 4 **poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów**

Podmioty uprawnione do ubiegania się o wsparcie w ramach wszystkich osi priorytetowych

Beneficjent wiodący lub partner projektu muszą należeć do jednej z niżej wymienionych kategorii instytucji, tj.:

1. władza centralna (rządowa), regionalna lub lokalna albo ich stowarzyszenie,
 - a. posiadające osobowość prawną, zgodnie z obowiązującym prawem krajowym;
 - b. nie posiadające osobowości prawnej:
 - którym jednostka nadrzędna (posiadająca osobowość prawną) udzieli pełnomocnictwa i która przejmie odpowiedzialność finansową za realizowany projekt;
 - w imieniu których jednostka nadrzędna będzie starała się o dofinansowanie (wraz z określeniem, który podmiot będzie realizował projekt).
2. podmiot ustanowiony zgodnie z prawem publicznym lub prywatnym dla konkretnego celu zaspokajania potrzeb w interesie ogólnym, nie posiadający charakteru przemysłowego lub handlowego oraz posiadający osobowość prawną oraz finansowany w głównej części przez państwo, władze regionalne lub lokalne lub inne organy zarządzane prawem publicznym lub których zarząd podlega nadzorowi przez te organy lub posiadające radę administracyjną, zarządzającą lub nadzorczą, z której więcej niż połowa członków jest wyznaczana przez państwo, władze regionalne lub lokalne lub inne organy zarządzane prawem publicznym, lub
3. Organizacja pozarządowa non-profit posiadająca osobowość prawną
4. Małe i średnie przedsiębiorstwa w ramach priorytetu III i IV, realizujące zadania z zakresu pożytku publicznego (ten punkt dotyczy tylko strony niemieckiej).

5

Priorytet inwestycyjny 6.(C) Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego

Rodzaje przykładowych działań:

Działania na rzecz ochrony przyrody:

- a) Budowa lub modernizacja małej infrastruktury turystycznej służącej ograniczaniu antropopresji na obszarach cennych przyrodniczo
- b) Wspólna ochrona transgranicznych naturalnych siedlisk
- c) Rozwój i intensyfikacja współpracy parków, ogrodów botanicznych oraz zoologicznych na rzecz ochrony przyrody
- d) Realizacja działań wspierających ochronę i rozwój dziedzictwa naturalnego oraz krajobrazu w obszarze wsparcia

Działania na rzecz zachowania i ochrony dziedzictwa kulturowego:

- e) Opracowanie wspólnych standardów w zakresie ochrony i konserwacji zabytków kultury
- f) Rewitalizacja i promocja zabytków przyrody i kultury, wchodzących w skład istniejących szlaków transgranicznych
- g) Poprawa infrastruktury kultury poprzez rozwój i zachowanie obiektów kultury i projektów kulturalnych
- h) Opieka nad wspólnym historycznym krajobrazem kulturowym (np. kraina domów przysłupowych)

- i) Programy wymiany zabytków ruchomych i muzealiów (np. wystawy czasowe, objazdowe itp.)
 - j) Digitalizacja zabytków ruchomych i nieruchomości związanych z obszarem transgranicznym
- Działania na rzecz rozwoju dziedzictwa kulturalnego i naturalnego:
- k) Tworzenie, rozbudowa sieci ścieżek rowerowych wraz z małą infrastrukturą
 - l) Tworzenie i promocja wspólnych produktów, sieci informacyjnych i dydaktycznych w zakresie dziedzictwa naturalnego i kulturowego
 - m) Sieciowanie (szlaki m. in. tematyczne, dydaktyczne, strategie marketingowe), w tym rozbudowa istniejącego systemu ścieżek krajobrazowych, kulturowych, rowerowych – jako elementu wykorzystania szczególnego potencjału do rozwoju turystyki
 - n) Koordynacja transgraniczna systemów informacji turystycznej, stworzenie spójnego systemu oznakowania i informacji o zabytkach kulturowych i naturalnych
 - o) Utworzenie i wspieranie wspólnej marki regionu
 - p) Tworzenie i rozbudowa transgranicznych systemów przesiadkowych komunikacji publicznej poprawiających dostępność komunikacyjną obszarów przyrodniczych
 - q) Tworzenie i rozbudowa wielojęzycznych systemów informacyjnych i sprzedażowych związanych z promocją obiektów turystycznych i kulturalnych
 - r) Rozbudowa systemu integracji biletowej na obszarze wsparcia
 - s) Budowa i rozbudowa węzłów transportu multimodalnego, w tym transportu rowerowego umożliwiających dojazd do obszarów cennych przyrodniczo
 - t) Budowa małej infrastruktury na potrzeby transportu publicznego (przystanki, stojaki na rowery, tabliczki przystankowe itp.) służącej poprawie turystycznego wizerunku terenu

Kierunkowe zasady wyboru operacji

Cel projektu powinien ściśle nawiązywać do celu szczegółowego tego priorytetu inwestycyjnego.

W ramach PI 6 (C) możliwe są projekty (w tym inwestycyjne i infrastrukturalne) ukierunkowane na wspieranie dziedzictwa kulturowego i naturalnego. Cel projektu powinien ściśle nawiązywać do celu szczegółowego tego priorytetu inwestycyjnego.

Wszystkie projekty oceniane będą zgodnie z systemem opisanym z rozdziale 2.A.6.2.

1

Priorytet 7.(B) Zwiększenie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych inwestycyjny i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym węzłami multimodalnymi

Rodzaje przykładowych działań:

- a) planowanie i roboty budowlane na drogach poprawiające dostępność przejść granicznych

Kierunkowe zasady wyboru operacji

Cel projektu powinien ściśle nawiązywać do celu szczegółowego tego priorytetu inwestycyjnego.

W ramach PI 7 (B) możliwe są projekty infrastruktury drogowej polegające na planowaniu i robotach budowlanych, które spełniają łącznie poniższe warunki:

- łączą węzły drugo- i trzeciorzędne z infrastrukturą TEN-T,
- prowadzą do przejść granicznych.

Na obszarze wsparcia występują przede wszystkim węzły trzeciorzędne. Są to obszary zurbanizowane i/lub węzły multimodalne, oferujące usługi publiczne i prywatne także poza własnymi granicami administracyjnymi – okolicznym mniejszym miejscowościom.

Wszystkie projekty oceniane będą zgodnie z systemem opisanym z rozdziale 2.A.6.2.

10. EWT Inwestowanie w kształcenie, szkolenia, w tym szkolenie zawodowe, na rzecz zdobywania umiejętności, uczenia się przez całe życie poprzez rozwój i wdrażanie wspólnych systemów kształcenia, szkolenia zawodowego i szkolenia

Rodzaje przykładowych działań:

- a) Wspieranie edukacji językowej na każdym etapie kształcenia
- b) Rozbudowa oferty kształcenia na każdym etapie (w tym na rzecz nabywania kompetencji interkulturalnych) ukierunkowanej na wzmocnienie potencjału innowacyjnego oraz potrzeby transgranicznego rynku pracy
- c) Inicjowanie i dalsze rozwijanie transgranicznych sieci kooperacji (klastry edukacyjne)
- d) Organizacja dwujęzycznych systemów informacyjnych, programów edukacyjnych, targów pracy i innych inicjatyw w celu wzmocnienia mobilności transgranicznej (przykładowo mobilność studencka, podniesienie kompetencji pracowników na wspólnym rynku pracy)
- e) Organizacja wymian, staży, praktyk zawodowych i wizyt studyjnych między instytucjami polskimi i niemieckimi
- f) Tworzenie wspólnych programów nauczania zawodowego (w tym kształcenie ustawiczne) we współpracy z pracodawcami z Polski i Niemiec
- g) Realizacja projektów edukacyjnych i wychowawczych dla dzieci i młodzieży – rozwój i nawiązywanie współpracy międzyszkolnej (w tym na etapie wczesnoszkolnym), na przykład nabywanie kompetencji językowych, wraz z wynikającymi z celu projektu, koniecznymi działaniami infrastrukturalnymi
- h) Utworzenie kompleksowej i szerokiej oferty kształcenia z zakresu edukacji ekologicznej w zakresie obszarów środowiska i trwałość (np. ochrona środowiska, ochrona lasów, ochrona klimatu, kontrola zanieczyszczeń)
- i) Rozwój sieci kooperacyjnych w zakresie innowacji przy udziale szkół wyższych i przedsiębiorców

Kierunkowe zasady wyboru operacji

Cel projektu powinien ściśle nawiązywać do celu szczegółowego tego priorytetu inwestycyjnego. Projekty powinny wspierać przede wszystkim współpracę beneficjentów w zakresie edukacji. Aby wzmocnić oddziaływanie tej współpracy w ramach projektów możliwe są działania inwestycyjne i drobne infrastrukturalne o ile nie stanowią przeważającej części projektu i nie stanowią głównego celu projektu.

Wszystkie projekty oceniane będą zgodnie z systemem opisanym w rozdziale 2.A.6.2.

11. EWT Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej poprzez wspieranie współpracy prawnej i administracyjnej i współpracy między obywatelami i instytucjami

Rodzaje przykładowych działań:

Współpraca w przeciwdziałaniu zagrożeniom i bezpieczeństwa wewnętrznego

- a) Współpraca w dziedzinie przeciwdziałania zagrożeniom i innych dziedzinach życia publicznego, jak również współpraca w zakresie wymiaru sprawiedliwości
- b) Wspólne działania służb ratowniczych (ćwiczenia, szkolenia, plany), w tym w zakresie monitoringu i tworzenia baz danych na temat stanu wód na rzekach
- c) Współdziałanie służb ratownictwa w ochronie przed katastrofami, w tym w szczególności przed klęskami żywiołowymi oraz z zakresu ochrony przeciwpożarowej poprzez tworzenie sieci współpracy w tym tworzenie i rozbudowa wspólnych systemów komunikacji i informacji

Współpraca w dziedzinie administracji oraz współpraca obywateli

- d)** Fundusz Małych Projektów
- e)** Uproszczenie procedur administracyjnych, w tym tworzenie wspólnych systemów informacji prawno-administracyjnej
- f)** Polepszenie współpracy instytucjonalnej w zakresie doskonalenia zawodowego pracowników pionu administracji w zakresie zadań mających charakter transgraniczny
- g)** Organizacja wspólnych szkoleń, planów, wizyt studyjnych, kursów językowych dotyczących współpracy w obszarze administracji i systemu sądownictwa w tym planowania przestrzennego i rozwoju regionalnego
- h)** Finansowanie działań mających na celu nawiązanie i ułatwienie współpracy między instytucjami i obywatelami
- i)** Realizacja projektów współpracy instytucjonalnej (gmin, związków zawodowych, partnerów społeczno-gospodarczych, organizacji pozarządowych) mających na celu rozwój kompetencji międzykulturowych
- j)** Współpraca sprzyjająca poprawie skuteczności polityki rozwoju lokalnego i regionalnego, planowania przestrzennego
- k)** Działania na rzecz wspierania współpracy pomiędzy instytucjami i lokalną przedsiębiorczością

Współpraca w dziedzinie ekologii

- l)** Współpraca w zakresie prowadzenia zrównoważonej gospodarki leśnej i ochrony lasów
- m)** Współpraca na rzecz ochrony środowiska, w szczególności w zakresie ochrony przyrody, ochrona lasów, ochrona klimatu, kontrola zanieczyszczeń, ochrona wody.
- n)** Kreowanie świadomości ekologicznej przez upowszechnianie zachowań proekologicznych wśród mieszkańców i turystów
- o)** Działania w zakresie rewaloryzacji i utrzymania ekosystemów, w tym opracowywanie wspólnych planów ochrony
- p)** Inwentaryzacja wspólnych obszarów wymagających ochrony
- q)** Tworzenie systemu wymiany informacji, baz danych i transgranicznych strategii ochrony ekosystemów

Kierunkowe zasady wyboru operacji

Cel projektu powinien ściśle nawiązywać do celu szczegółowego tego priorytetu inwestycyjnego. Możliwy jest szeroki zakres tematyczny. Projekty powinny być nastawione na rozwój współpracy między instytucjami, instytucjami i obywatelami i między obywatelami. Aby wzmocnić oddziaływanie rezultatów współpracy możliwe są działania inwestycyjne i drobne infrastrukturalne, o ile nie stanowią przeważającej części projektu i nie stanowią głównego celu projektu.

Wszystkie projekty oceniane będą zgodnie z systemem opisanym w rozdziale 2.A.6.2.

- 1 **2.A.6.2. Kierunkowe zasady wyboru operacji**
- 2 Szczegółowy system oceny i naboru będzie opisany w Podręczniku Programu.
- 3 System naboru i oceny powinien zapewnić możliwość dofinansowania projektów z możliwie największym
- 4 oddziaływaniem transgranicznym i znaczeniem dla obszaru wsparcia, a także dużym stopniem innowacyjności.
- 5 Jednocześnie projekty powinny być gotowe do realizacji, mieć zapewnione odpowiednie struktury
- 6 wdrożeniowe oraz płynność finansową. System powinien spełniać kryteria efektywności, przejrzystości
- 7 i obiektywności.
- 8 Zakłada się, co do zasady, nabory zamknięte. Ich harmonogram będzie odzwierciedlał potrzeby programu na
- 9 danym etapie jego wdrażania. Szczegóły dotyczące kolejnych naborów są ujęte w odpowiednich dokumentach
- 10 programowych.

1 Przewiduje się możliwość realizacji projektów flagowych. Projekty tego typu powinny obejmować swoim
2 zasięgiem i wywierać wpływ na cały lub większość obszaru wsparcia, w znaczący sposób realizować wskaźniki
3 programowe i mieć znaczenie strategiczne dla współpracy transgranicznej. Projekty flagowe mogą być składane
4 poza standardową procedurą naboru. Ocena i wybór projektów flagowych odbywa się na zasadach ogólnych.

5 Ocena odbywa się we Wspólnym Sekretariacie. Projekty są oceniane jako całość na wszystkich etapach
6 procedury. Weryfikacji poszczególnych elementów projektu dokonują pracownicy WS (przy możliwym wsparciu
7 ekspertów zewnętrznych z odpowiednich dziedzin) oraz polsko-niemiecki panel ekspertów. Ocena odbywa się
8 na podstawie kryteriów kwalifikowalności i jakości zatwierdzonych przez Komitet Monitorujący i opisanych
9 szczegółowo dokumentach programowych

10 W celu uniknięcia ponoszenia zbędnych kosztów przez beneficjentów oraz zapewnienia efektywności
11 procedury, w pierwszej kolejności weryfikacji podlega spełnienie kryteriów współpracy transgranicznej,
12 zgodność z celami programu, kwalifikowalność wnioskodawców i prawidłowość montażu finansowego.
13 Dokonuje się również sprawdzenia kompletności, ważności, aktualności i zgodności z prawem dokumentacji,
14 a także wpływu projektu na polityki horyzontalne.

15 Najbardziej istotnymi elementami projektu, mającymi wpływ na wynik jego oceny są: wkład w realizację
16 celów programu (w tym wkład w realizację zakładanych wskaźników) i strategii rozwoju, wartość dodana
17 oraz jakość współpracy transgranicznej i trwałość efektów projektu. W celu zapewnienia obiektywności
18 i rozpatrzenia ww. kwestii z punktu widzenia obu partnerów współpracy, oceny projektu pod tym kątem
19 dokonuje polsko-niemiecki panel ekspertów.

20 Dla zapewnienia prawidłowej realizacji projektu przeprowadza się ocenę wykonalności. W pierwszej kolejności
21 jest weryfikowana kwalifikowalność wydatków na podstawie obowiązujących przepisów. Następnie
22 sprawdzeniu podlega: efektywność kosztów, harmonogram realizacji, sposób zarządzania - logika przyjętej
23 strategii. Powyższe kwestie sprawdzane są przez WS przy ewentualnym wsparciu ekspertów zewnętrznych.
24 Ocenione zgodnie z powyższymi zasadami projekty przedkładane są pod obrady Komitetu Monitorującego.
25 Komitet Monitorujący podejmuje decyzję o dofinansowaniu projektu, zgodnie z przyjętymi procedurami,
26 określonymi w Regulaminie Komitetu Monitorującego. W przypadku odrzucenia projektu Komitet Monitorujący
27 w sposób wyczerpujący powinien uzasadnić decyzję.

28 Partnerzy Wiodący otrzymają informację o decyzji Komitetu Monitorującego. W przypadku przyjęcia projektu
29 do dofinansowania rozpoczyna się proces podpisania umowy o dofinansowanie.

30 Zgodnie z artykułem 20 ust. 2 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1299/2013 z dnia 17
31 grudnia 2013 r. możliwa jest realizacja projektów z partnerami spoza obszaru wsparcia Programu. Wysokość
32 środków Programu wydatkowanych poza obszarem wsparcia nie może przekroczyć 20% dostępnej alokacji
33 Programu. Ponadto projekt taki musi przynosić korzyść obszarowi wsparcia objętego Programem. W ramach
34 Programu Współpracy INTERREG Polska – Saksonia 2014-2020 przewiduje się, że w szczególności
35 zainteresowani współpracą mogą być partnerzy z Republiki Czeskiej (trójstyk polsko-saksońsko-czeski na
36 południu), Brandenburgii i nieobjętej Programem części województwa lubuskiego. KM przy ewentualnym
37 wyborze projektów z partnerami spoza obszaru wsparcia będzie miał na uwadze warunki określone w ww.
38 Rozporządzeniu.

39

1 2.A.6.3. Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

2 2.A.6.4. Planowane wykorzystanie dużych projektów

3 2.A.6.5. Wskaźniki produktu

4 Tabela 4. Wspólne i specyficzne dla Programu wskaźniki produktu

5 6.(C) Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego

Nr identyfikacyjny	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka pomiaru	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość składania sprawozdań
1.1	Liczba instytucji objętych wsparciem	[szt.]		Raporty beneficjentów	Trzykrotnie w okresie wdrażania Programu (2014, 2018, 2023)
1.2	Liczba obiektów objętych wsparciem	[szt.]		Raporty beneficjentów	Trzykrotnie w okresie wdrażania Programu (2014, 2018, 2023)
1.3.	Długość nowych lub zmodernizowanych szlaków turystycznych	[km]		Raporty beneficjentów	Trzykrotnie w okresie wdrażania Programu (2014, 2018, 2023)
1.4.	Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturowego i naturalnego stanowiących atrakcje turystyczne	[%]		Raporty beneficjentów	Trzykrotnie w okresie wdrażania Programu (2014, 2018, 2023)

6 7.(B). Zwiększenie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym węzłami multimodalnymi

7

Nr identyfikacyjny	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka pomiaru	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość składania sprawozdań
2.1	Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg (common indicator)	[km]		Raporty beneficjentów	Trzykrotnie w okresie wdrażania Programu (2014, 2018, 2023)

8

9

- 1 10. EWT Inwestowanie w kształcenie, szkolenia, w tym szkolenie zawodowe, na rzecz zdobywania
 2 umiejętności, uczenia się przez całe życie poprzez rozwój i wdrażanie wspólnych systemów kształcenia,
 3 szkolenia zawodowego i szkolenia

Nr identyfikacyjny	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka pomiaru	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość składania sprawozdań
3.1.	Liczba uczestników wspólnych systemów kształcenia i szkoleń mających na celu wspieranie zatrudnienia, możliwości edukacyjnych oraz szkolnictwa wyższego i zawodowego ponad granicami	[osoby]		Raporty beneficjentów	Trzykrotnie w okresie wdrażania Programu (2014, 2018, 2023)
3.2.	Liczba zorganizowanych przedsięwzięć z zakresu edukacji, w tym ekologicznej	[liczba]		Raporty beneficjentów	Trzykrotnie w okresie wdrażania Programu (2014, 2018, 2023)

- 4 11. EWT Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz
 5 sprawności administracji publicznej poprzez wspieranie współpracy prawnej i administracyjnej
 6 i współpracy między obywatelami i instytucjami

Nr identyfikacyjny	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka pomiaru	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość składania sprawozdań
4.1	Liczba osób objętych wspólnymi działaniami, w tym w zakresie poprawy bezpieczeństwa	[osoby]		Raporty beneficjentów	Trzykrotnie w okresie wdrażania Programu (2014, 2018, 2023)
4.2	Liczba instytucji/organizacji tworzących sieci współpracy	[szt.]		Raporty beneficjentów	Trzykrotnie w okresie wdrażania Programu (2014, 2018, 2023)

2.A.7. Ramy wykonania

Tabela 5. Ramy wykonania dla osi priorytetowej

Oś priorytetowa	Rodzaj wskaźnika	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik lub kluczowy etap wdrażania	Jednostka pomiaru, w stosownych przypadkach	Cel pośredni na 2018	Cel końcowy (2023)	Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika, w stosownych przypadkach
Wspólne dziedzictwo naturalne i kulturowe	produktu	1.1	Liczba instytucji objętych wsparciem	[szt.]			Raporty beneficjentów	
	produktu	1.2	Liczba obiektów objętych wsparciem	[szt.]			Raporty beneficjentów	
	produktu	1.3.	Długość nowych lub zmodernizowanych szlaków turystycznych	[km]			Raporty beneficjentów	
	produktu	1.4.	Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturowego i naturalnego stanowiących atrakcje turystyczne	[%]			Raporty beneficjentów	
Mobilność regionalna	produktu	2.1	Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg (common indicator)	[km]				
Edukacja transgraniczna	produktu	3.1.	Liczba uczestników wspólnych systemów kształcenia i szkoleń mających na celu wspieranie zatrudnienia, możliwości edukacyjnych oraz szkolnictwa wyższego i zawodowego ponad granicami	[osoby]				
	produktu	3.2.	Liczba zorganizowanych przedsięwzięć z zakresu edukacji, w tym ekologicznej	[liczba]				
Współpraca partnerska i potencjał instytucjonalny	produktu	4.1	Liczba osób objętych wspólnymi działaniami, w tym w zakresie poprawy bezpieczeństwa	[osoby]				
	produktu	4.2	Liczba instytucji/organizacji tworzących sieci współpracy	[szt.]				

1 2.A.8. Kategorie interwencji

Tabela 6. Wymiar 1 Zakres interwencji

Oś priorytetowa	Kod	Kwota	
Wspólne dziedzictwo naturalne i kulturowe	090	Ścieżki rowerowe i piesze	2 000 000
	091	Rozwój i promowanie potencjału turystycznego obszarów przyrodniczych	5 000 069
	092	Ochrona, rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych	4 500 000
	093	Rozwój i promowanie publicznych usług turystycznych	3 500 000
	094	Ochrona, rozwój i promowanie dóbr publicznych w dziedzinie kultury i dziedzictwa naturalnego	3 200 000
	095	Rozwój i promowanie usług publicznych w dziedzinie kultury i dziedzictwa	1 500 000
	085	Ochrona i zwiększanie różnorodności biologicznej, ochrona przyrody i zielona infrastruktura	1 000 000
	086	Ochrona, regeneracja i zrównoważone wykorzystanie obszarów Natura 2000	1 000 000
Mobilność regionalna	034	Inne drogi przebudowane lub zmodernizowane (autostrady, drogi krajowe, regionalne lub lokalne)	13 600 000
Edukacja transgraniczna	050	Infrastruktura edukacyjna na potrzeby kształcenia i szkolenia zawodowego oraz kształcenia osób dorosłych	510 000
	051	Infrastruktura edukacyjna na potrzeby edukacji szkolnej (na poziomie podstawowym i średnim ogólnokształcącym)	0410 000
	052	Infrastruktura na potrzeby wczesnej edukacji elementarnej i opieki nad dzieckiem	520 000
	115	Ograniczanie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki, zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia	500 000
	116	Poprawa jakości, skuteczności i dostępności szkolnictwa wyższego oraz kształcenia na poziomie równoważnym w celu zwiększenia udziału i poziomu osiągnięć, zwłaszcza w przypadku grup w niekorzystnej sytuacji	1 500 000
	117	Wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzanie wiedzy, podnoszenie umiejętności i	3 200 000

	kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzanie nabytych kompetencji	
	118 Lepsze dopasowywanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami	3 500 000
Współpraca partnerska i potencjał instytucjonalny	119 Inwestycje w zdolności instytucjonalne i w sprawność administracji publicznej oraz efektywność usług publicznych na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym w celu przeprowadzenia reform, z uwzględnieniem lepszego stanowienia prawa i dobrego rządzenia	16 300 000
	087 Środki w zakresie dostosowania do zmian klimatu oraz ochrona przed zagrożeniami związanymi z klimatem, np. erozją, pożarami, powodzią, burzami, suszami, oraz zarządzanie ryzykiem w tym zakresie, w tym zwiększanie świadomości, ochrona ludności oraz systemy i infrastruktura do celów zarządzania klęskami i katastrofami	2 000 000
	088 Zapobieganie zagrożeniom naturalnym niezwiązanym z klimatem (np. trzęsieniami ziemi) oraz wywołanym działalnością człowieka, np. awariami przemysłowymi, oraz zarządzanie ryzykiem w tym zakresie, w tym zwiększanie świadomości, ochrona ludności oraz systemy i infrastruktura do celów zarządzania klęskami i katastrofami	2 060 000

Tabela 7. Wymiar 2 Forma finansowania

Oś priorytetowa	Kod	Kwota
Wspólne dziedzictwo naturalne i kulturowe	01 Dotacja bezzwrotna	21 700 069
Mobilność regionalna	01 Dotacja bezzwrotna	13 600 000
Edukacja transgraniczna	01 Dotacja bezzwrotna	10 140 000
Współpraca partnerska i potencjał instytucjonalny	01 Dotacja bezzwrotna	20 360 000

Tabela 8. Wymiar 3 Typ obszaru

Oś priorytetowa	Kod	Kwota
Wspólne dziedzictwo naturalne i kulturowe	Nie dotyczy	21 700 069
Mobilność regionalna	Nie dotyczy	13 600 000
Edukacja transgraniczna	Nie dotyczy	10 140 000
Współpraca partnerska i potencjał instytucjonalny	Nie dotyczy	20 360 000

Tabela 9. Wymiar 6 Terytorialne mechanizmy wdrażania

Oś priorytetowa	Kod	Kwota
Wspólne dziedzictwo naturalne i kulturowe	Nie dotyczy	21 700 069
Mobilność regionalna	Nie dotyczy	13 600 000
Edukacja transgraniczna	Nie dotyczy	10 140 000
Współpraca partnerska i potencjał instytucjonalny	Nie dotyczy	20 360 000

1 2.A.9. Podsumowanie planowanego wykorzystania pomocy technicznej, z uwzględnieniem, w razie
 2 potrzeby, działań wzmacniających potencjał administracyjny instytucji zaangażowanych w zarządzanie
 3 programami i ich kontrolę oraz beneficjentów oraz, w razie potrzeby, działań wzmacniających potencjał
 4 administracyjny odpowiednich partnerów uczestniczących w realizacji programów

5 2.B. Opis osi priorytetowych dotyczących pomocy technicznej

6 2.B.1. Oś priorytetowa

7 Pomoc techniczna

8 2.B.2. Fundusz i podstawa dla kalkulacji wsparcia Unii

Fundusz	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
Podstawa kalkulacji	Ogółem (zgodnie z art. 120 ust. 2 Rozporządzenia Nr 1303/2013)

9 2.B.3. Cele szczegółowe i oczekiwane rezultaty

10 Nie dotyczy, wsparcie UE na pomoc techniczną w ramach programu operacyjnego nie przekracza 15 mln EUR

11 2.B.4. Wskaźniki rezultatu

Tabela 10. Specyficzne dla Programu wskaźniki rezultatu

12 Nie dotyczy, wsparcie UE na pomoc techniczną w ramach programu operacyjnego nie przekracza 15 mln EUR

1 **2.B.5. Przedsięwzięcia, które mają zostać objęte wsparciem, oraz ich oczekiwany wkład w realizację celów**
2 **szczegółowych**

3 **2.B.5.1. Opis przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, oraz ich oczekiwany wkład w realizację**
4 **celów szczegółowych**

5 Działania realizowane w ramach Pomocy Technicznej są niezbędne w celu zapewnienia skutecznego wdrażania
6 Programu oraz efektywnego wykorzystania środków wspólnotowych poprzez odpowiedni monitoring
7 i kontrolę. Wspierane mają być w szczególności wydatki związane z przygotowaniem, zarządzaniem,
8 monitorowaniem, oceną, informacją i kontrolą, jak również zwiększeniem zdolności administracyjnej Programu.
9 Istniejące zapisy w rozporządzeniu o EWT wymagają zawarcia rozwiązań zapewniających wydajne
10 wykorzystanie funduszy, zalicza się do nich m. in. planowane wykorzystanie pomocy technicznej, w tym
11 działania mające na celu wzmocnienie zdolności administracyjnej instytucji i beneficjentów, wraz
12 z odpowiednimi informacjami.

13 Po zatwierdzeniu Programu, środki Pomocy Technicznej wykorzystywane są w szczególności do następujących
14 zadań zgodnie z art. 58 rozporządzenia ogólnego ust. 1:

- 15 a) pomocy w przygotowaniu i ocenie projektów;
- 16 b) wsparcia w zakresie wzmocnienia struktur instytucjonalnych i rozwoju zdolności administracyjnych w celu
17 skutecznego zarządzania funduszami objętymi zakresem wspólnych ram strategicznych;
- 18 c) badań związanych ze sprawozdawczością Komisji w zakresie funduszy objętych zakresem wspólnych ram
19 strategicznych oraz sprawozdania na temat spójności;
- 20 d) działań związanych z analizą, zarządzaniem, monitorowaniem, wymianą informacji oraz wdrażaniem
21 funduszy objętych zakresem wspólnych ram strukturalnych, a także działań odnoszących się do wdrażania
22 systemów kontroli oraz pomocy technicznej i administracyjnej;
- 23 e) ewaluacji, ekspertyz, statystyk i badań, również o charakterze ogólnym, dotyczących obecnego
24 i przyszłego funkcjonowania funduszy objętych zakresem wspólnych ram strategicznych, które mogą być
25 przeprowadzane, w stosownych przypadkach, przez EBI;
- 26 f) działań mających na celu rozpowszechnianie informacji, wspieranie tworzenia sieci, prowadzenia działań
27 komunikacyjnych, podnoszenia świadomości, promowania współpracy i wymiany doświadczeń, w tym
28 z państwami trzecimi;
- 29 g) instalacji, obsługi i łączenia informatycznych systemów zarządzania, monitorowania, audytu, kontroli
30 i ewaluacji;
- 31 h) przedsięwzięć zmierzających do poprawy metod ewaluacji oraz wymiany informacji na temat doświadczeń
32 w zakresie ewaluacji;
- 33 i) przedsięwzięć związanych z audytem;
- 34 j) wzmocnienia potencjału krajowego i regionalnego w zakresie planowania inwestycji, oceny potrzeb,
35 przygotowania, opracowywania i wdrażania instrumentów finansowych, wspólnych planów działania oraz
36 dużych projektów, w tym wspólnych inicjatyw z EBI.

37 Zgodnie z Rozporządzeniem o EWT na oś Pomoc techniczna przeznaczona jest maksymalna kwota EFRR,
38 odpowiadająca 6 % łącznej kwoty budżetu Programu (czyli 4,2 mln EUR).

39 W ramach realizacji Programu Współpracy INTERREG Polska-Saksonia środki Pomocy technicznej będą
40 przekazane na następujące rodzaje działań:

- 41 1) w ramach przygotowania, wdrażania i zarządzania Programem:
 - 42 a) organizacja i przygotowanie spotkań instytucji programowych (w tym posiedzeń Komitetu
43 Monitorującego Programu),
 - 44 b) wypełnianie zadań związanych z Programem przez poszczególne instytucje (w tym przede wszystkim
45 na powstanie, funkcjonowanie i wykonywanie zadań przez Wspólny Sekretariat),
- 46 2) w ramach generowania i wyboru projektów:

- 1 a) tworzenie formularzy aplikacyjnych, ogłaszanie i przeprowadzanie naborów, tworzenie
2 wytycznych/podręczników dla potencjalnych beneficjentów,
- 3 b) wspomaganie potencjalnych beneficjentów w tworzeniu wniosków projektowych (przykładowo
4 szkolenia, seminaria, dwustronne konsultacje),
- 5 c) przeprowadzanie oceny projektów,
- 6 3) w ramach realizacji projektów:
- 7 a) tworzenie narzędzi wspomagających wdrażanie projektów (podręczniki, instrukcje, wzory formularzy),
8 b) doradztwo, szkolenia (w tym w zakresie raportowania),
- 9 4) w ramach działań informacyjno-promocyjnych:
- 10 a) prowadzenie strony internetowej Programu,
11 b) przygotowanie publikacji dotyczących Programu,
12 c) organizacja spotkań, udział w konferencjach,
- 13 5) w ramach monitoringu, kontroli, raportowania:
- 14 a) zapewnienie odpowiedniej kontroli działań finansowanych w ramach Programu na wszystkich
15 szczeblach (w tym wsparcie dla systemu kontroli I-stopnia),
16 b) przeprowadzanie ewaluacji, analiz, badań, ocen eksperckich dotyczących Programu.

17 **2.B.5.2. Wskaźniki produktu, które mają się przyczynić do osiągnięcia rezultatów (w podziale na oś**
18 **priorytetowe)**

Tabela 11. Wskaźniki produktu

19 Nie dotyczy

20 **2.B.6. Kategorie interwencji**

Tabela 12. Wymiar 1 Zakres interwencji

Oś priorytetowa	Kod	Kwota	
Pomoc techniczna	121	Przygotowanie, wdrażanie, monitorowanie i kontrola	3 600 000
	122	Ewaluacja i badania	300 000
	123	Informacja i komunikacja	300 000

Tabela 13. Wymiar 2 – Forma finansowania

Oś priorytetowa	Kod	Kwota	
Pomoc techniczna	01	Dotacja bezzwrotna	4 200 000

Tabela 14. Wymiar 3 Terytorium

Oś priorytetowa	Kod	Kwota
Pomoc techniczna	Nie dotyczy	4 200 000

21

1 SEKCJA 3. PLAN FINANSOWY

2 3.1. Środki finansowe z EFRR (w EUR)

Tabela 15. Podział na lata

Fundusz	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Ogółem
EFRR	3 472 057,09	5 069 673,67	7 239 815,35	13 154 701,46	13 417 795,52	13 686 151,41	13 959 874,50	70 000 069
Ogółem	3 472 057,09	5 069 673,68	7 239 815,35	13 154 701,46	13 417 795,52	13 686 151,42	13 959 874,48	70 000 069

3.2.A. Łączne środki finansowe z EFRR oraz współfinansowania krajowego (w EUR)

Tabela 16. Plan finansowy

	Fundusz	Podstawa kalkulacji wsparcia Unii (całkowity koszt kwalifikowalny lub publiczny koszt kwalifikowalny)	Wsparcie Unii (a)	Wkład krajowy (b) = (c) + (d)	Szacunkowy podział wkładu krajowego		Finansowanie ogółem (e) = (a) + (b)	Stopa dofinansowania (f) = (a)/(e)	Dla celów informacyjnych	
					Publiczne finansowanie krajowe (c)	Prywatne finansowanie krajowe (d)			Wkłady państw trzecich	Wkład EBI
Wspólne dziedzictwo naturalne i kulturowe	EFRR	25 529 492,94	21 700 069,00	3 829 423,94	2 897 658,94	931 765,00	25 529 492,94	85%		
	IPA	0,00		0,00	0,00		0,00			
	EIS	0,00		0,00	0,00		0,00			
Mobilność regionalna	EFRR	16 000 000,00	13 600 000,00	2 400 000,00	2 018 824,00	381 176,00	16 000 000,00	85%		
	IPA	0,00		0,00	0,00		0,00			
	EIS	0,00		0,00	0,00		0,00			
Edukacja transgraniczna	EFRR	11 929 411,76	10 140 000,00	1 789 411,76	1 096 940,76	692 471,00	11 929 411,76	85%		
	IPA	0,00		0,00	0,00		0,00			
	EIS	0,00		0,00	0,00		0,00			
Współpraca partnerska i społeczna	EFRR	23 952 941,17	20 360 000,00	3 592 941,17	2 736 470,17	856 471,00	23 952 941,17	85%		
	IPA	0,00		0,00	0,00		0,00			
	EIS	0,00		0,00	0,00		0,00			
Pomoc techniczna	EFRR	4 941 176,47	4 200 000,00	741 176,47	741 176,47	0,00	4 941 176,47	85%		
	IPA	0,00		0,00	0,00		0,00			
	EIS	0,00		0,00	0,00		0,00			
Ogółem	EFRR	82 353 022,34	70 000 069,00	12 352 953,34	9 491 070,34	2 861 883,00	82 353 022,34	85%		
	IPA									
	EIS									
Ogółem	Ogółem wszystkie fundusze	82 353 022,34	70 000 069,00	12 352 953,34	9 491 070,34	2 861 883,00	82 353 022,34	85%		

3.2.B. Podział według osi priorytetowej i celu tematycznego

Tabela 17. Podział według osi priorytetowej i celu tematycznego

Oś priorytetowa	Cel tematyczny	Wsparcie Unii	Wkład krajowy	Finansowanie ogółem
Wspólne dziedzictwo naturalne i kulturowe	Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami	21 700 069,00	3 829 423,94	25 529 492,94
Mobilność regionalna	Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej	13 600 000,00	2 400 000,00	16 000 000 ,00
Edukacja transgraniczna	Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania, umiejętności i uczenia się przez całe życie	10 140 000,00	1 789 411,76	11 929 411,76
Współpraca partnerska i potencjał instytucjonalny	Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej	20 360 000,00	3 592 941,17	23 952 941,17
Pomoc techniczna		4 200 000,00	741 176,47	4 941 176,47
Ogółem		70 000 069,00	12 352 953,35	82 353 022,35

Tabela 18. Szacunkowa kwota wsparcia, która ma być wykorzystana na cele związane ze zmianami klimatu

Nie dotyczy

1 **SEKCJA 4. ZINTEGROWANE PODEJŚCIE DO ROZWOJU TERYTORIALNEGO**

2 **4.1. Rozwój lokalny kierowany przez społeczność**

3 Nie dotyczy

4 **4.2. Zrównoważony rozwój obszarów miejskich**

5 Nie dotyczy

Tabela 19. Zintegrowane działania na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich – szacunkowe kwota wsparcia z EFRR

6 Nie dotyczy

7 **4.3. Zintegrowane inwestycje terytorialne (ZIT)**

8 Nie dotyczy

Tabela 20. Szacunkowa alokacja finansowa na ZIT inne niż wymienione w pkt 4.2 (kwota łączna)

9 Nie dotyczy

10 **4.4. Wkład planowanych interwencji w realizację strategii makroregionalnych i strategii morskich,**
11 **zgodnie z potrzebami obszaru objętego programem, określonymi przez właściwe państwa**
12 **członkowskie, z uwzględnieniem, w stosownych przypadkach, ważnych projektów strategicznych**
13 **zidentyfikowanych w tych strategiach (w stosownych przypadkach, jeśli państwa członkowskie i regiony**
14 **uczestniczą w strategiach makroregionalnych i strategiach morskich)**

15 **Do głównych dokumentów strategicznych, w oparciu, o które prowadzona jest polityka rozwoju**
16 **w Polsce, należą:**

17 1. *Strategia Unii Europejskiej dla Regionu Morza Bałtyckiego – makroregionalna strategia*
18 *zatwierdzona w październiku 2009 r. przez Radę Europejską.*

19 2. *Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności (DSRK) -*
20 *dokument określający główne trendy, wyzwania oraz koncepcję rozwoju kraju w perspektywie*
21 *długookresowej, przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 5 lutego 2013 r.*

22 3. *Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne*
23 *państwo (SRK 2020) - dokument stanowiący aktualizację Strategii Rozwoju Kraju 2007-2015,*
24 *przyjęty 25 września 2012 r. przez Radę Ministrów.*

25 4. *Zintegrowane strategie rozwoju: Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki, Strategia*
26 *rozwoju kapitału ludzkiego, Strategia rozwoju transportu, Strategia Bezpieczeństwo energetyczne*
27 *i środowisko, Strategia Sprawne państwo, Strategia rozwoju kapitału społecznego, Krajowa*
28 *strategia rozwoju regionalnego – Regiony Miasta Obszary wiejskie, Strategia zrównoważonego*
29 *rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa, Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego RP*

30 **Do głównych dokumentów strategicznych, w oparciu, o które prowadzona jest polityka rozwoju**
31 **w Saksonii, należą:**

32 1. Landesentwicklungsplan 2013, Staatsministerium Des Innern, Freistaat Sachsen.

33 2. Landesverkehrsplan Sachsen 2025, Staatsministerium Für Wirtschaft Arbeit Und Verkehr, Freistaat
34 Sachsen.

- 1 3. *Narodowy Program Reform dla Niemiec 2012; 03.2012 wraz z rekomendacjami Rady z 30.05.2012*
2 *(KOM(2012)205 final) (Nationales Reformprogramm Deutschland 2012 vom März 2012 sowie die*
3 *Empfehlungen des Rates vom 30. Mai 2012 (KOM(2012) 305 final))*
- 4 4. *Gemeinsame euroregionale Strategie der Euroregion Neiße-Nisa-Nysa unter dem Titel*
5 *„Strategische Handlungsschwerpunkte der Euroregion Neiße-Nisa-Nysa 2014-2020“.*
- 6 5. *Dokumenty strategiczne Kraju Związkowego Saksonii:*
 - 7 a) *Strategia Saksonii 2020 z 29.04.2011 (StrategiepapierSachsen 2020)*
 - 8 b) *Strategia zatrudnienia Saksonia 2020 z 27.06.2011 (FachkräftestrategieSachsen 2020)*
 - 9 c) *Strategia turystyki Saksonia 2020, (TourismusstrategieSachsen 2020)*
 - 10 d) *Plan Działania dot. demografii z 27.04.2010. (HandlungskonzeptDemographie)*
 - 11 e) *Destinationsstrategie Oberlausitz (jeweils aktuelle Fassung der MGO)*

12 Program Współpracy INTERREG Polska-Saksonia jest komplementarny wobec Strategii Unii Europejskiej
13 dla Regionu Morza Bałtyckiego, aczkolwiek należy zauważyć, że strategia ta obejmuje znacznie większy
14 obszar niż Program, który jest tylko jej niewielkim fragmentem. Niemniej jednak, Program stanowi wkład
15 w Strategię przez realizację wspólnych celów związanych z udostępnianiem dziedzictwa naturalnego
16 i kulturowego. Ponadto w ramach Programu planowane są działania, które przyczynią się do poprawy
17 połączeń w regionie oraz poprawy sytuacji społeczno-gospodarczej regionu i wzrostu dobrobytu jego
18 mieszkańców, co bezpośrednio wpisuje się w cele główne Strategii Unii Europejskiej dla Regionu Morza
19 Bałtyckiego.

20 Komplementarność Programu z Długookresową Strategią Rozwoju Kraju Polska 2030, Strategii Saksonii
21 2020 zapewniona jest przez realizację przez Program wielu celów wspólnych, co widoczne jest przez
22 równoważenie potencjału rozwojowego regionów Polski (dyfuzji) - zapobieganie peryferyzacji regionu
23 oraz przez ułatwianie funkcjonowania administracji publicznej, co przyczynia się do realizacji celu Strategii
24 – Efektywność i sprawność państwa.

25 Celem głównym Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju Polska 2030 jest m.in. poprawa jakości życia
26 Polaków poprzez wzrost produktu krajowego brutto (PKB) na mieszkańca, zwiększenie spójności
27 społecznej oraz zmniejszenie nierówności o charakterze terytorialnym. Do realizacji tych celów
28 przyczyniać się będą w pewnym stopniu działania realizowane w ramach Programu Współpracy
29 INTERREG Polska-Saksonia. W przypadku Strategii Saksonii 2020 (StrategiepapierSachsen 2020) jest
30 podobnie, Program Współpracy INTERREG Polska-Saksonia jest zbieżny z głównymi celami dokumentu tj.:
31 wspieranie optymalnych stosunków gospodarczych i zatrudnienia, tworzenie optymalnych procesów
32 kształcenia i nauczania, tworzenie dobrych warunków życia i środowiska, wzmocnienie struktury
33 w społeczeństwie i kulturze, wzmocnienie państwa i administracji. Praktycznie wszystkie PI realizowane
34 w ramach Programu Współpracy INTERREG Polska-Saksonia są komplementarne z tymi celami.

35 Program przyczynia się też do realizacji celów innych polskich i niemieckich strategii rozwoju zwłaszcza
36 związanych z budowaniem spójności terytorialnej i przeciwdziałaniem marginalizacji obszarów
37 problemowych, wpływając pozytywnie na rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego
38 i kreatywnego. Program wpływa także na podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli,
39 poprawę bezpieczeństwa publicznego oraz wspiera ochronę środowiska naturalnego, a także zwiększa
40 dostępność tych obszarów. Niemniej istotne jest przyczynianie się do osiągnięcia celów turystyki np. przez
41 wzmocnienie wydajności infrastruktury turystycznej.

42

1 **SEKCJA 5. PRZEPISY WYKONAWCZE DO PROGRAMU EWT**

2 **5.1. Odpowiednie instytucje i podmioty**

Tabela 21. Instytucje programu

Instytucja/podmiot	Nazwa instytucji/podmiotu oraz departamentu lub jednostki	Kierownik instytucji/podmiotu (funkcja lub stanowisko)
Instytucja zarządzająca	Minister Infrastruktury i Rozwoju, Polska	Minister Infrastruktury i Rozwoju, Polska
Instytucja Krajowa Wolnego Kraju Związkowego Saksonia	Saksońskie Ministerstwo Środowiska i Rolnictwa, Drezno	Kierownik właściwego referatu zgodnie z kompetencją
Instytucja certyfikująca, w stosownych przypadkach	Nie dotyczy	Nie dotyczy
Instytucja audytowa	Generalny Inspektor Kontroli Skarbowej, Polska	Generalny Inspektor Kontroli Skarbowej, Polska

Tabela 22. Podmiot, któremu Komisja będzie przekazywać płatności:

☒ instytucja zarządzająca	Minister Infrastruktury i Rozwoju, Polska.
☐ instytucja certyfikująca	

Tabela 23. Podmiot lub podmioty wyznaczone do wykonywania zadań w zakresie kontroli i audytu

Instytucja/podmiot	Nazwa instytucji/podmiotu oraz departamentu lub jednostki	Kierownik instytucji/podmiotu (funkcja lub stanowisko)
Podmiot lub podmioty wyznaczone do wykonywania zadań w zakresie kontroli	POLSKA: Wojewoda Dolnośląski i Lubuski SAKSONIA: Saksoński Bank Odbudowy – Bank Wsparcia	POLSKA: Wojewoda Dolnośląski i Lubuski SAKSONIA: Kierownik właściwego działu zgodnie z kompetencją
Podmiot lub podmioty wyznaczone do wykonywania zadań w zakresie audytu	Generalny Inspektor Kontroli Skarbowej, Ministerstwo Finansów, Polska, wspierany przez Grupę Auditorów Saksońskie Ministerstwo Finansów, Drezno	Generalny Inspektor Kontroli Skarbowej, Ministerstwo Finansów, Polska, wspierany przez Grupę Auditorów Kierownik właściwego referatu zgodnie z kompetencją

3 **5.2. Procedura utworzenia wspólnego sekretariatu**

4 Wspólny Sekretariat zostanie utworzony w strukturach Centrum Projektów Europejskich zgodnie z art. 23
5 rozporządzenia EWT – jednostki podległej Ministrowi Infrastruktury i Rozwoju. Zakres zadań WS zostanie
6 sprecyzowany w odrębnym porozumieniu kompetencyjnym zawartym pomiędzy Ministrem Infrastruktury
7 i Rozwoju a Centrum Projektów Europejskich.

8 Zadania Wspólnego Sekretariatu będą finansowane ze środków pomocy technicznej programu.

9 Pracownicy Wspólnego Sekretariatu będą wyłonieni w procedurze konkursowej. Liczba pracowników
10 Wspólnego Sekretariatu będzie dostosowana do powierzonych Sekretariatowi zadań. Wspólny Sekretariat
11 będzie dwujęzyczny.

1 5.3. Krótki opis rozwiązań w zakresie zarządzania i kontroli

2 5.3.1. Państwa Członkowskie

3 Memorandum of Understanding zostanie zawarte pomiędzy IZ a Państwem Członkowskim,
4 reprezentowanym przez Saksońskie Ministerstwo Środowiska i Rolnictwa, zwanym dalej Instytucją
5 Krajową. W Memorandum of Understanding zostaną określone obowiązki każdego Państwa
6 Członkowskiego, jak również sposoby komunikacji/porozumiewania się pomiędzy IZ a Instytucją Krajową.

7 5.3.1.1. Zadania Państwa Członkowskiego

- 8 1. wyznaczenie Instytucji Zarządzającej (pełniącej również funkcję Instytucji Certyfikującej),
9 Instytucji Krajowej, Instytucji Audytowej oraz Komitetu Monitorującego program,
- 10 2. implementacja krajowych regulacji w zakresie wdrażania programu oraz zapewnienie, że
11 funkcjonują one skutecznie oraz zgodnie z przepisami i zasadami programu,
- 12 3. utworzenie krajowego systemu Kontroli 1. Stopnia projektów w celu weryfikacji i certyfikacji
13 wydatków oraz zapewnienie, że system ten funkcjonuje skutecznie oraz zgodnie z przepisami
14 i zasadami programu,
- 15 4. zapewnienie weryfikacji wydatków przez Kontrolerów 1. Stopnia w ciągu 3 miesięcy,
- 16 5. rozpatrywanie skarg dotyczących wyników Kontroli 1. Stopnia,
- 17 6. zapewnienie poprawnego funkcjonowania krajowego systemu zapobiegania, wykrywania
18 i korygowania nieprawidłowości,
- 19 7. zawiadamianie Komisji Europejskiej o nieprawidłowościach, których wartość przekracza kwotę 10
20 000 euro wkładu unijnego, oraz o wynikach działań podjętych w związku z wykrytymi
21 nieprawidłowościami,
- 22 8. obowiązki wynikające z odzyskiwania środków nienależnie wypłaconych, zgodnie art. 122
23 rozporządzenia UE nr 1303/2013 oraz z art. 27 ust. 3 rozporządzenia UE nr 1299/2013 i),
- 24 9. potwierdzanie kwalifikowalności partnerów na podstawie prawa krajowego,
- 25 10. coroczne informowanie Instytucji Zarządzającej w zakresie prawidłowości funkcjonowania
26 krajowego systemu Kontroli 1. Stopnia,
- 27 11. przeprowadzanie kontroli trwałości, zgodnie z art. 71 rozporządzenia ogólnego.

28 5.3.2. Komitet Monitorujący

29 W ciągu trzech miesięcy od daty otrzymania przez IZ informacji o zatwierdzeniu programu przez Komisję
30 Europejską zostanie powołany Komitet Monitorujący. W tym terminie każde Państwo Członkowskie
31 wyznaczy przedstawicieli w KM. Na pierwszym posiedzeniu KM zostanie przyjęty regulamin organizacyjny
32 komitetu, w którym zostaną określone m.in. obowiązki członków KM, skład KM, zasady dotyczące
33 zachowania bezstronności oraz sposób podejmowania decyzji.

34 5.3.2.1. Zadania Komitetu Monitorującego

- 35 1. zatwierdzanie Podręcznika Programu i kryteriów wyboru projektów, jak również zatwierdzanie
36 niezbędnych zmian do tych dokumentów
- 37 2. wybór projektów do dofinansowania,
- 38 3. rozpatrywanie skarg dotyczących wyboru projektów
- 39 4. ustanowienie zasad kwalifikowalności dla programu,
- 40 5. monitorowanie postępu wdrażania Programu, zgodnie z art. 49 (1) Rozporządzenia UE nr
41 1303/2013,

- 1 6. zatwierdzanie raportów z wdrażania Programu,
- 2 7. proponowanie zmian do dokumentu programowego i opiniowanie zmian proponowanych przez
- 3 Instytucję Zarządzającą,
- 4 8. zatwierdzanie/proponowanie realokacji środków pomiędzy osiami priorytetowymi Programu,
- 5 9. zatwierdzenie Strategii Komunikacji Programu i corocznych planów komunikacji oraz
- 6 monitorowanie ich realizacji, a także wydawanie rekomendacji w celu poprawy ich realizacji,
- 7 10. ocena postępów realizacji Programu oraz realizacji działań promocyjnych i informacyjnych, jak
- 8 również wykorzystania wyników ewaluacji w ramach Programu ,
- 9 11. zatwierdzanie Planu Ewaluacyjnego,
- 10 12. otrzymywanie informacji w zakresie zmian systemu zarządzania i kontroli Programu,
- 11 13. wykonywanie innych funkcji i zadań wyływających z Regulaminu Organizacyjnego.

12 **5.3.3. Instytucja Zarządzająca (pełniąca również funkcję Instytucji Certyfikującej)**

13 IZ przejmuje funkcję Instytucji Certyfikującej zgodnie z art. 21 ust. 1. Rozporządzenia UE nr 1299/2013,
14 określone w art. 123 ust. 3 Rozporządzenia (UE) nr 1303/2013. IZ wykonuje zatem wszystkie funkcje
15 zgodnie z art. 24 Rozporządzenia (UE) nr 1299/2013, określone w art. 126 Rozporządzenia (UE) nr
16 1303/2013.

17 W regulaminie organizacyjnym IZ zostanie m.in. określona struktura organizacyjna IZ, kwestia podległości
18 służbowej, zakres uprawnień do podpisywania dokumentów, a także zakres zadań poszczególnych
19 komórek organizacyjnych (w tym informacje przewidziane w art. 125 i 126 Rozporządzenia Parlamentu
20 Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r.).

21 **5.3.3.1. Zadania wykonywane bezpośrednio przez Instytucję Zarządzającą**

- 22 1. zatwierdzanie procedur Wspólnego Sekretariatu oraz podpisanie porozumienia
- 23 kompetencyjnego
- 24 2. opracowanie dokumentów programowych i ich aktualizacja
- 25 3. monitoring realizacji wskaźników programu,
- 26 4. prowadzenie kontroli systemowych we Wspólnym Sekretariacie,
- 27 5. zarządzanie finansowe, ustalanie i nakładanie korekt finansowych , wypłata środków,
- 28 księgowanie operacji finansowych oraz odzyskiwanie należności.
- 29 6. upewnianie się, że wydatki poniesione przez każdego z beneficjentów biorących udział
- 30 w projekcie zostały zweryfikowane przez Kontrolera 1. Stopnia,
- 31 7. rozpatrywanie skarg dotyczących realizacji umowy o dofinansowanie,
- 32 8. prowadzenie ewaluacji
- 33 9. informacja i promocja programu,
- 34 10. podpisywanie umów o dofinansowanie z beneficjentami i aneksów do tych umów
- 35 11. kontrola trwałości
- 36 12. zapewnienie prawidłowego gromadzenia danych w systemie informatycznym,
- 37 13. informowanie Komitetu Monitorującego o rezultatach projektów realizowanych w ramach
- 38 programu, wynikach, wnioskach i rekomendacjach z przeprowadzonych ewaluacji oraz
- 39 głównych działaniach promocyjnych i informacyjnych prowadzonych w ramach Programu,
- 40 14. informowanie Komitetu Monitorującego w zakresie zmian systemu zarządzania i kontroli
- 41 Programu,
- 42 15. utworzenie i uaktualnianie systemu zarządzania i kontroli,

- 1 **5.3.3.2. Zadania Instytucji Zarządzającej oddelegowane do Centrum Projektów Europejskich**
- 2 16. przeprowadzanie kontroli w zakresie podwójnego finansowania
- 3 17. zapewnienie wsparcia instytucji programowych oraz beneficjentów w zakresie korzystania
- 4 z systemu informatycznego,
- 5 **5.3.3.3. Zadania Instytucji Certyfikującej bezpośrednio wykonywane przez Instytucję Zarządzającą**
- 6 18. sporządzanie i przedkładanie do Komisji Europejskiej wniosków o płatność
- 7 19. sporządzanie rocznych sprawozdań finansowych, potwierdzanie ich kompletności, dokładności i
- 8 prawidłowości
- 9 20. prowadzenie w formie elektronicznej rachunkowości dotyczącej wydatków zadeklarowanych
- 10 do Komisji Europejskiej,
- 11 21. prowadzenie ewidencji kwot podlegających procedurze odzyskiwania i kwot w całości lub części
- 12 anulowanych.
- 13 **5.3.4. Wspólny Sekretariat we Wrocławiu**
- 14 **5.3.4.1. Nabory**
- 15 1. zarządzanie procesem aplikacyjnym (z wyłączeniem mikroprojektów), w tym organizowanie
- 16 naborów wniosków o dofinansowanie, informowanie i udzielanie wsparcia wnioskodawcom, a
- 17 także ocena złożonych wniosków,
- 18 **5.3.4.2. Realizacja projektów**
- 19 2. przygotowywanie umów/ aneksów do umów z beneficjentami,
- 20 3. zarządzanie zmianami do projektów,
- 21 4. monitorowanie postępu w realizacji projektów,
- 22 5. gromadzenie i weryfikacja sprawozdań z postępów realizacji projektu, w tym weryfikacja
- 23 działań, produktów, rezultatów projektów oraz postępu finansowego,
- 24 6. przeprowadzanie kontroli na zakończenie realizacji projektów (m.in. kontrola warunków
- 25 wypłaty środków)),
- 26 **5.3.4.3. Monitoring programu**
- 27 7. prowadzenie monitoringu i prowadzenie analiz wdrażania programu, przygotowanie informacji
- 28 w tym zakresie dla Komitetu Monitorującego,
- 29 8. przekazywanie informacji o nieprawidłowościach zgodnie z procedurami zatwierdzonymi przez
- 30 Instytucję Zarządzającą i odpowiednimi wytycznymi Ministra Infrastruktury i Rozwoju,
- 31 **5.3.4.4. Wsparcie instytucji programu**
- 32 9. zapewnienie dwujęzycznej realizacji Programu wraz z obsługą tłumaczeniową,
- 33 10. wsparcie przy opracowywaniu zmian do dokumentów programowych,
- 34 11. przygotowanie i organizacja posiedzeń Komitetu Monitorującego, łącznie z przygotowaniem
- 35 niezbędnych materiałów,
- 36 12. przeprowadzanie procedury obiegowej zgodnie z regulaminem Komitetu Monitorującego,
- 37 13. opracowanie projektów uchwał/decyzji Komitetu Monitorującego,
- 38 14. zapewnienie wdrożenia uchwał/decyzji podjętych przez Komitet Monitorujący,
- 39 15. organizacja roboczych spotkań;

1 5.3.4.5. Informacja i promocja

- 2 16. przygotowanie Strategii Komunikacji Programu (przy współpracy z IZ i IK),
- 3 17. pomoc w znalezieniu partnera projektu, w tym organizowanie spotkań informacyjnych i forów
- 4 dla potencjalnych beneficjentów, pomoc w uzupełnieniu formularza wniosku dofinansowanie,
- 5 18. prowadzenie i aktualizacja strony internetowej programu,
- 6 19. przygotowanie i wdrożenie rocznego planu działań informacyjno-promocyjnych wraz
- 7 z indykatywnym budżetem,
- 8 20. organizacja seminariów dla Partnerów Wiodących i warsztatów w zakresie implementacji
- 9 projektów dla beneficjentów,
- 10 21. organizowanie rocznych konferencji programowych, wydarzeń informacyjno-promocyjnych
- 11 i forów wymiany dobrych praktyk,
- 12 22. współpraca z podmiotami regionalnymi informującymi i promującymi Fundusze Europejskie,
- 13 w tym EWT,
- 14 23. wspieranie regionalnych działań informacyjno-promocyjnych organizowanych przez podmioty
- 15 regionalne (m. in. udział w spotkaniach i warsztatach informacyjnych),
- 16 24. publikacja materiałów promocyjnych,
- 17 25. współpraca z mediami,
- 18 26. kontrola nad przestrzeganiem przez beneficjentów zasad promocji programu (logo, flagi UE).

19 3.3.5 Regionalny Punkt Kontaktowy

20 Wspólny Sekretariat będzie wspierany w realizacji działań przez saksońską jednostkę regionalną. -
21 Regionalny Punkt Kontaktowy (RPK) w Görlitz.. Działania Regionalnego Punktu Kontaktowego będą
22 finansowane z budżetu Landu Saksonia. RPK wykonywać będzie zadania, które zostaną mu zlecone na
23 podstawie uzgodnienia IZ, Instytucji Krajowej w porozumieniu z WS. Te zadania mogą m.in. obejmować:

- 24 1. działania informacyjne i promocyjne na rzecz programu
- 25 2. szkolenia i doradztwo potencjalnych beneficjentów
- 26 3. przekazywanie dokumentacji do Wspólnego Sekretariatu na wniosek beneficjenta

27 Działania Regionalnego Punktu Kontaktowego będą konsultowane i zatwierdzane przez Wspólny
28 Sekretariat.

29 3.3.6 Kontroler 1. Stopnia

30 Każde państwo uczestniczące w programie wyznacza kontrolera (ów) 1. stopnia odpowiedzialnego za
31 przeprowadzanie weryfikacji wydatków przedstawianych przez wszystkich beneficjentów ze swojego
32 terytorium. Każde państwo określa własny sposób wyznaczania kontrolera (w tym ustalenia dotyczące
33 personelu oraz finansowania) w związku z tym metody wyznaczania kontrolerów mogą się różnić w
34 zależności od wybranego systemu kontroli 1. stopnia.

35 W celu zapewnienia spójności systemów kontroli 1. stopnia we wszystkich uczestniczących państwach
36 oraz utrzymania przejrzystości wykonywanej kontroli, IZ we współpracy z IK określi minimalne standardy
37 kontroli oraz prześle praktyczne wskazówki w zakresie wykonywania kontroli 1. stopnia w programie.

38

1 **5.3.6.1. Zadania kontrolera 1. stopnia** Weryfikacja faktycznego dostarczenia towarów i usług
2 stanowiących przedmiot dofinansowania oraz dokonania płatności przez beneficjenta za zadeklarowane
3 wydatki, potwierdzanie zgodności poniesionych wydatków z obowiązującym prawem krajowym i
4 wspólnotowym, zasadami programu oraz warunkami wsparcia przewidzianymi dla danego projektu.

5 **5.3.7. Instytucja Audytowa**

6 Organem pełniącym rolę Instytucji Audytowej (IA) jest Generalny Inspektor Kontroli Skarbowej (GIKS)
7 w Ministerstwie Finansów RP. Funkcję GIKS pełni sekretarz lub podsekretarz stanu w Ministerstwie
8 Finansów. GIKS wykonuje swoje zadania przy pomocy Departamentu Ochrony Interesów Finansowych
9 Unii Europejskiej w Ministerstwie Finansów oraz 16 Urzędów Kontroli Skarbowej (UKS). W ramach
10 struktury organizacyjnej UKS utworzono odrębne komórki odpowiedzialne za wykonywanie audytów
11 wydatkowania środków unijnych.

12 IA zapewnia, że podejmowane czynności audytowe są zgodne z międzynarodowo uznanymi standardami
13 audytu. IA jest niezależna od Instytucji Zarządzającej (pełniące również funkcję Instytucji Certyfikującej).
14 IA ma wyłączną odpowiedzialność za planowanie i wybór projektów (operacji) objętych audytem, a także
15 za uzgodnienie sposobu prowadzenia czynności audytowych oraz sprawozdawania z podjętych ustaleń
16 i wydanych zaleceń/rekomendacji.

17 Instytucja Audytowa będzie wspierana przez Grupę Audytorów składającą się z przedstawicieli każdego
18 z uczestniczących państw. Grupa Audytorów zostanie powołana najpóźniej w ciągu trzech miesięcy od
19 daty decyzji KE o zatwierdzeniu programu. Grupa Audytorów, pod przewodnictwem IA, sporządzi
20 a następnie zatwierdzi Strategię Audytu, opisującą m.in. kompetencje oraz główne obowiązki IA i Grupy
21 Audytorów oraz regulamin organizacyjny.

22 Sposób wyznaczania członków Grupy Audytorów (w tym ustalenia dotyczące personelu oraz
23 finansowania) zostanie określony odrębnie przez każde uczestniczące państwo, w związku z tym sposób
24 wyznaczania może się różnić w zależności od wybranego systemu.

25 **5.3.7.1. Zadania Instytucji Audytowej**

26 1. zapewnienie prowadzenia audytów systemów zarządzania i kontroli oraz audytów operacji w
27 oparciu o dobór odpowiedniej próby i roczne raporty finansowe

28 **5.3.8. Procedura dokonywania płatności**

29 Zgodnie z art. 27 rozporządzenia EWT wkład finansowy z EFRR dla programu będzie przekazywany na
30 jedno konto bankowe. Konto bankowe programu zostanie otwarte w ciągu trzech miesięcy od daty
31 przekazania do IZ decyzji o zatwierdzeniu programu przez KE.

32 Opis oraz schemat przepływu środków EFRR do beneficjentów zostanie określony w dokumentach
33 programowych.

34 **5.3.9. Monitorowanie**

35 W celu zapewnienia monitorowania wdrażania programu oraz implementacji wymogów e-cohesion
36 beneficjenci/partnerzy oraz instytucje programowe (w tym kontrolerzy 1. stopnia) będą używać systemu
37 informatycznego. System informatyczny będzie funkcjonował w momencie podpisywania umów
38 o dofinansowanie. Dane będą zbierane na poziomie programu i będą wykorzystywane m.in.
39 do przygotowania rocznych i końcowych sprawozdań z realizacji wdrażania programu do KE.

40 **5.3.10. Rozpatrywanie skarg**

41 Rozpatrywanie skarg od wyboru projektów - odpowiednie przepisy w tym zakresie zostaną zawarte
42 w Podręczniku Programu. Szczegółowa procedura zostanie również opisana w regulaminie
43 organizacyjnym KM.

- 1 Rozpatrywanie skarg dotyczących wyników kontroli 1. stopnia - odpowiednie informacje w tym zakresie
2 zostaną zawarte w Podręczniku Programu oraz porozumieniu kompetencyjnym.
- 3 Rozpatrywanie skarg dotyczących realizacji umowy o dofinansowanie - informacje w tym zakresie zostaną
4 zawarte w dokumentach programowych oraz porozumieniu kompetencyjnym.
- 5 **5.3.11. Wystąpienie trudności we wdrażaniu programu**
- 6 W przypadku wystąpienia trudności w zakresie wdrażania programu, państwa członkowskie wspierają
7 IZ/WS w procesie wyjaśniania/rozwiązywania danej sprawy. Szczegóły postępowania zostaną określone
8 w porozumieniu kompetencyjnym.
- 9 **5.3.12. Przepisy o zamówieniach publicznych**
- 10 Realizacja projektów odbywa się zgodnie ze wspólnotowymi i krajowymi przepisami dotyczącymi
11 zamówień publicznych. Bardziej szczegółowe uregulowania zostaną określone w porozumieniu
12 kompetencyjnym, dokumentach programowych oraz na poziomie umowy o dofinansowanie i umowy
13 partnerskiej.
- 14 **5.3.13. Zamknięcie programu**
- 15 Właściwe/poprawne zamknięcie programu zostanie zapewnione przez IZ oraz państwa członkowskie.
16 Zamknięcie programu zostanie przeprowadzone zgodnie z odpowiednimi przepisami wydanymi przez KE.
- 17 **5.4. Podział odpowiedzialności pomiędzy uczestniczącymi państwami członkowskimi w przypadku**
18 **korekt finansowych wprowadzonych przez instytucję zarządzającą lub Komisję**
- 19 1. W przypadku opisanym w artykule 27 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE)
20 nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r., w zakresie wydatków niekwalifikowalnych,
21 zrefundowanych partnerowi projektu, mającemu siedzibę w danym Państwie Członkowskim,
22 odpowiedzialność finansowa będzie ponoszona indywidualnie przez to Państwo Członkowskie.
- 23 2. W przypadku nieprawidłowości skutkujących korektą finansową, Państwa Członkowskie poniosą
24 odpowiedzialność finansową proporcjonalnie do wartości nieprawidłowości zidentyfikowanych
25 na ich terytorium.
- 26 3. W przypadku wystąpienia nieprawidłowości, będących efektem decyzji Komitetu Monitorującego,
27 dotyczących Programu, podjętych przez oba Państwa Członkowskie, włączając w to nieosiągnięcie
28 celów Programu, lub jeśli nieprawidłowość skutkująca nałożeniem korekty finansowej na Program
29 nie może być przyporządkowana do danego Państwa Członkowskiego, odpowiedzialność finansowa
30 powoduje uszczerpiecie budżetu Programu.¹⁷ Jeśli natomiast redukcja budżetu Programu nie jest
31 możliwa, odpowiedzialność finansowa dzielona jest pomiędzy Państwa Członkowskie
32 proporcjonalnie do EFRR wypłaconego beneficjentom w każdym Państwie Członkowskim do
33 momentu wydania przez Komisję Europejską ostatecznej decyzji o korekcie.
- 34 4. W przypadku wystąpienia nieprawidłowości będących skutkiem działań i decyzji podjętych przez
35 Instytucję Zarządzającą (IZ), Instytucję Certyfikującą (IC) lub Wspólny Sekretariat (WS),
36 odpowiedzialność przed Komisją Europejską, jak również Komitetem Monitorującym, ponoszona jest
37 przez Państwo Członkowskie goszczące IZ, IC lub WS.
- 38 5. W przypadku nałożenia korekty finansowej z tytułu nieprawidłowości nie opisanej powyżej,
39 metodologia podziału odpowiedzialności będzie uzależniona od wspólnej decyzji IZ i KK.
- 40 **5.5. Stosowanie euro**
- 41 Wydatki poniesione w walucie innej niż euro beneficjenci są zobowiązani przeliczyć na euro
42 z wykorzystaniem miesięcznego obrachunkowego kursu wymiany stosowanego przez Komisję Europejską

¹⁷ Możliwość zastosowania tej opcji musi jeszcze zostać potwierdzona przez Komisję Europejską

1 w miesiącu, w którym wydatki zostały przedłożone do weryfikacji Kontrolerowi 1. Stopnia (zgodnie z art.
2 28 lit. B rozporządzenia UE nr 1299/2013).

3 5.6. Zaangażowanie partnerów

4 5.6.1 Zaangażowanie w przygotowanie i wdrażanie programu

5 1. Streszczenie procesu przygotowania programu, przy uwzględnieniu partnerstwa

6 Przygotowanie programu koordynuje Instytucja Zarządzająca przy udziale wspólnej polsko-niemieckiej
7 grupy roboczej ds. przygotowania programu.

8 Zgodnie z art. 5, ust. 1, lit. a) Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia
9 17 grudnia 2013 r. właściwe władze miejskie i inne instytucje publiczne reprezentują:

10 – Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego,

11 – Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego,

12 – Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Nysa,

13 – Euroregion Neisse Stowarzyszenie Zarejestrowane.

14 Zgodnie z art. 5, ust. 1, lit. b) partnerów gospodarczych i społecznych reprezentują:

15 – Dolnośląska Izba Gospodarcza,

16 – Saksońska Izba Przemysłowo-Handlowa,

17 – Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność”,

18 – Niemiecki Związek Związków Zawodowych, Oddział Saksonia.

19 Zgodnie z art. 5, ust. 1, lit. c) właściwe podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie
20 reprezentują:

21 – Dolnośląska Fundacja Ekorozwoju,

22 – Zielona Liga Saksonii,

23 – Regionalne Centrum Wspierania Inicjatyw Pozarządowych,

24 – Niemiecki Czerwony Krzyż.

25 W związku z tym wymogi dotyczące zasady partnerstwa zostały spełnione.

26 Członkowie grupy roboczej zostali wyznaczeni przez Polskę i Saksonię zgodnie z zasadą partnerstwa
27 z właściwymi instytucjami regionalnymi i lokalnymi oraz partnerami społecznymi i gospodarczymi, a także
28 podmiotami reprezentującymi społeczeństwo obywatelskie – spośród instytucji z obszaru wsparcia.
29 Kryteriami wyboru było zaangażowanie w realizację wcześniejszych edycji programu, aktywność jako
30 beneficjentów, merytoryczny zakres ich działalności oraz reprezentatywność odpowiednio dla polskiej
31 i niemieckiej części obszaru wsparcia.

32 Zaangażowanie partnerów w przygotowanie programu polega na ich stałym udziale w pracach wspólnej,
33 polsko-niemieckiej grupy roboczej do spraw jego przygotowania oraz konsultowaniu dokumentu
34 programowego.

35 W celu zapewnienia szerokiego dostępu do informacji na temat celów i założeń przygotowywanego
36 programu miały miejsce jego konsultacje społeczne i resortowe w Polsce i w Niemczech. Projekt
37 programu został udostępniony na stronie internetowej Instytucji Zarządzającej. Zorganizowano także
38 wspólną konferencją konsultacyjną na obszarze wsparcia. Wartością dodaną ich zaangażowania jest
39 wybór dla programu celów odpowiadających na aktualne potrzeby i braki wspólnego obszaru wsparcia
40 oraz zdefiniowanie działań pożądanych.

- 1 2. Zaangażowanie partnerów z art 5 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE)
2 nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. we wdrażanie programu, w tym ich udział w Komitecie
3 Monitorującym
- 4 Zgodnie z art. 5 ust. 2 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17
5 grudnia 2013 r. W celu spełnienia zasady partnerstwa i wielopoziomowego zarządzania, udział
6 partnerów wymienionych w art. 5, ust. 1 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE)
7 nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w Komitecie Monitorującym zostanie zapewniony przez Polskę
8 i Saksonię.

1 SEKCJA 6. KOORDYNACJA

2 Jednym z wymagań stawianych przed Programem jest zapewnienie spójności i komplementarności z
3 innymi programami realizowanymi ze środków unijnych w tym samym obszarze geograficznym.
4 Zagadnienie to obejmuje programy wdrażane w ramach Europejskiej Współpracy Terytorialnej (EWT),
5 europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych (ESI), środków Europejskiego Funduszu Rolnego na
6 rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EAFRD), Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego (EMFF), a
7 także innych unijnych i krajowych instrumentów finansowych. Projekty realizowane w ramach Programu
8 muszą być spójne z założeniami prawa polskiego, saksońskiego i wspólnotowego.

9 Kluczową funkcję w zakresie koordynacji wsparcia w ramach programu będzie pełnił Komitet
10 Monitorujący, którego zadaniem będzie dokonywanie przeglądu wdrażania programu i postępów w
11 osiąganiu jego celów. Rola Komitetu jest tym bardziej istotna, ponieważ w jego skład wchodzi zarówno
12 przedstawiciele strony saksońskiej, jak i Polskiej.

13 W trakcie prac nad przygotowaniem programu podjęto starania w celu jak najbliższego wpisania się
14 działań możliwych do realizacji w ramach programu z priorytetami współpracy ujętymi w Umowach
15 Partnerstwa, które zostaną zawarte z Komisją Europejską przez Polskę i Republikę Federalną Niemiec.

16 Zadania w zakresie koordynacji działań w ramach Programu Współpracy INTERREG Polska-Saksonia oraz
17 innych programów operacyjnych realizowanych w ramach Polityki Spójności, Wspólnej Polityki Rybackiej i
18 Wspólnej Polityki Rolnej są realizowane przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju w Polsce oraz
19 Saksońskie Ministerstwo Środowiska i Rolnictwa. Koordynacja na poziomie strategicznym Programu jest
20 więc zapewniona poprzez zaangażowanie przedstawicieli odpowiednich ministerstw spośród jednostek
21 zarządzających Programem. Jednocześnie należy podkreślić, że rolę Instytucji Zarządzającej w ramach
22 Programu pełni Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju w Polsce.

23 W celu zapewnienia koordynacji polityki rozwoju w Polsce został ustanowiony Komitet Koordynacyjny
24 ds. Polityki Rozwoju. Komitet Koordynacyjny ds. Polityki Rozwoju stanowi zespół mający na celu
25 rozwijanie, koordynowanie i monitorowanie polityk rozwoju w kraju. W skład Komitetu wchodzi: minister
26 właściwy ds. infrastruktury i rozwoju, przedstawiciele Instytucji Zarządzającej, Instytucje Pośredniczące,
27 partnerzy społeczno-gospodarczy, co zapewnia odpowiednią jakość podejmowanych decyzji dotyczących
28 koordynacji i komplementarności programów finansowanych w ramach Polityki Spójności oraz innych
29 unijnych i krajowych instrumentów finansowych. Komitet jest wspomagany przez podkomitety i grupy
30 robocze w zakresie pracy nad politykami horyzontalnymi i innymi zadaniami związanymi z wdrażaniem
31 Umowy Partnerskiej, w tym szczegółowymi aspektami dotyczącymi kwestii komplementarności.
32 Zadaniem podkomitetów jest udzielanie wskazówek, zaleceń i pomoc w podejmowaniu decyzji
33 w odniesieniu do koordynacji wsparcia w ramach różnych instrumentów finansowych.

34 Koordynacja i komplementarność działań z innymi programami współpracy transgranicznej realizowanymi
35 w Polsce oraz Saksonii powinna być zapewniona poprzez udział ich przedstawicieli w Komitecie
36 Monitorującym Programu. Skład Komitetu bezpośrednio przyczyni się do koordynacji działań
37 podejmowanych w ramach Programu z innymi krajowymi i regionalnymi programami operacyjnymi.

38 Po stronie polskiej w szczególności koordynacja powinna być zapewniona z Programem Operacyjnym
39 Infrastruktura Środowisko, Programem Operacyjnym Inteligentny Rozwój, Programem Operacyjnym
40 Wiedza, Edukacja, Rozwój” finansowanym z Europejskiego Funduszu Społecznego, między innymi poprzez
41 bieżące konsultacje i monitorowanie wyboru działań w celu uniknięcia podwójnego finansowania i
42 nakładania się interwencji. Charakterystyczną cechą realizacji projektów w ramach Programu Współpracy
43 INTERREG Polska-Saksonia powinien być ich transgraniczny wymiar oraz transgraniczny wpływ na
44 działania finansowane w regionach objętych wsparciem. Ich komplementarność z innymi instrumentami
45 krajowymi powinna być zapewniona przez przedstawicieli Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju.

46 Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, jako instytucja koordynująca realizację programów Europejskiej
47 Współpracy Terytorialnej w Polsce dąży do jednolitego podejścia we wszystkich programach w zakresie
48 rozwiązań systemowych (od systemu naborów i oceny projektów poprzez realizację projektów i

1 wdrażanie programów po ich zamknięciu), w szczególności na granicy polsko-niemieckiej. Korzystny
2 wpływ na zapewnienie komplementarności będzie mieć również określenie w polskiej Umowie
3 Partnerstwa priorytetów współpracy dla granicy z Republiką Federalną Niemiec. Dodatkowo wybrane cele
4 tematyczne i priorytety inwestycyjne w programie są zbliżone do tych jakie planuje się do realizacji w
5 dwóch pozostałych lądowych programach transgranicznych na pograniczu polsko-niemieckim.

6 Działania realizowane w ramach Programu powinny być koordynowane również na poziomie
7 regionalnym. W związku z tym cele tematyczne oraz osie priorytetowe Programu zostały zaprojektowane
8 w taki sposób, że uzupełniają się z regionalnymi programami operacyjnymi realizowanymi przez
9 województwa i Saksonię. Reprezentacja w postaci zainteresowanych stron szczebla regionalnym w
10 Komitecie Monitorującym Program zapewni koordynację i komplementarność działań finansowanych w
11 ramach programu z instrumentami regionalnymi.

12 W szczególności działania realizowane w ramach Programu powinny być komplementarne z
13 następującymi dokumentami:

- 14 – Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego 2014-2020,
- 15 – Regionalny Program Operacyjny Lubuskie 2020,
- 16 – program Meklemburgia Pomorze Przednie / Brandenburgia – Rzeczpospolita Polska,
- 17 – program Brandenburgia – Rzeczpospolita Polska,
- 18 – program Saksonia – Republika Czeska,
- 19 – program Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska 2014-2020.

20

1 SEKCJA 7. ZMNIEJSZANIE OBCIĄŻEŃ ADMINISTRACYJNYCH DLA BENEFICJENTÓW

2 Kluczem do zwiększenia efektywności realizacji programu jest odpowiednia pozycja beneficjenta. Istnieje
3 prosta zależność między warunkami przygotowania, realizacji i rozliczania projektów a skalą efektów
4 Programu. Konieczne jest wypracowanie takich zasad, które umożliwią beneficjentom ubieganie się
5 o środki UE bez ponoszenia zbędnych ciężarów administracyjnych.

6 Zakładając i planując system ciągłego poprawiania warunków w tym zakresie należy zaznaczyć,
7 że zdecydowana większość obowiązków nakładanych na beneficjenta wynika wprost z przepisów prawa
8 unijnego (rozporządzenia ramowego i rozporządzeń funduszwych) lub jest ich konsekwencją.
9 Rozporządzenia dotyczące wdrażania funduszy oraz wydawane przez KE akty delegowane także w wielu
10 miejscach skutkować muszą wzrostem obciążeń biurokratycznych (np. zaproponowany przez KE zakres
11 danych gromadzonych w systemie IT). W związku z tym pole do redukcji obciążeń w tym zakresie jest
12 niewielkie. Zmniejszenie obciążeń administracyjnych jest możliwe tylko w tych obszarach, które wynikają
13 z uregulowania Instytucji Zarządzającej. Podkreślić należy, że system wdrażania środków UE 2014-2020
14 został zaplanowany w ten sposób, aby kontynuować pozytywne działania redukujące obciążenia dla
15 beneficjentów i poprawiające ich zdolność instytucjonalną.

16 Do uproszczeń we wdrażaniu Programu które nie wynikają bezpośrednio z planowanych regulacji
17 unijnych, należą w szczególności:

- 18 – upraszczania procedur wyboru projektów oraz zwiększania przejrzystości i obiektywności procesu
19 wyboru i kryteriów wyboru, aby beneficjenci mogli z góry oszacować, czy ich projekty mogłyby
20 pozytywnie przejść procedurę oceny;
- 21 – zapewnienie systemu informatycznego umożliwiającego elektroniczną wymianę dokumentów
22 i korespondencji z instytucjami (Instytucją Zarządzającą, Wspólnym Sekretariatem, kontrolerem 1.
23 stopnia) w zakresie realizacji projektu (m.in. raporty), co skutkować będzie ograniczeniem ilości
24 dokumentów przekazywanych w formie papierowej;
- 25 – utrzymanie możliwości korekty oczywistych omyłek pisarskich przez kontrolera;
- 26 – zapewnienie łatwego dostępu dla potencjalnych beneficjentów do kompleksowej informacji za
27 pośrednictwem Wspólnego Sekretariatu, podmiotów regionalnych z wykorzystaniem formy szkoleń,
28 warsztatów, seminariów;
- 29 – wniosek o płatność połączony z raportem rzeczowym;
- 30 – stosowanie oświadczeń w miejsce zaświadczeń w ramach dokumentacji aplikacyjnej, celem
31 potwierdzenia spełnienia stawianych wnioskodawcom wymagań, co odciąży beneficjentów
32 i ograniczy ponoszone przez nich koszty związane z opłatami w tym zakresie;
- 33 – brak konieczności podpisania aneksów do umów w przypadku zmiany: danych osobowych
34 i teleadresowych osób zaangażowanych w realizację projektu, w tym osób do reprezentacji
35 beneficjenta, nazwy i adresu beneficjenta, harmonogramu rzeczowo-finansowego realizacji projektu
36 (nie dot. wydłużenia terminu realizacji projektu i zmian mających wpływ na poziom dofinansowania),
37 harmonogramu przekazywania dofinansowania w ramach umowy;
- 38 – możliwie szerokie stosowanie form ryczałtowego finansowania;
- 39 – Instytucja Zarządzająca pełniąca funkcje Instytucji Certyfikującej, co wpłynie na skrócenie czasu
40 wnioskowania o refundację do KE.

41 W systemie realizacji Programu Współpracy INTERREG Polska – Saksonia 2014-2020 zakłada się stałe
42 doskonalenie systemu wdrażania z punktu widzenia obciążeń dla beneficjentów, który będzie obejmował
43 następujące obszary:

- 44 – spotkania kontrolerów 1. stopnia oraz innych instytucji wdrażających w celu wymiany doświadczeń
45 i ujednolicania podejścia;

- 1 – okresowe lub ad hoc przeglądy procedur z punktu widzenia możliwości uproszczeń dla beneficjentów
- 2 i rozpowszechnianiu dobrych praktyk w ramach systemu monitorowania i sprawozdawczości;
- 3 – cykliczne punkty obrad Komitetu Monitorującego poświęcone tej tematyce;
- 4 – badanie ewaluacyjne procedur, warunków dla beneficjentów przygotowujących i realizujących
- 5 projekty.
- 6

1 SEKCJA 8. ZASADY HORYZONTALNE

2 8.1. Zrównoważony rozwój

3 Zasada zrównoważonego rozwoju ma charakter horyzontalny i w związku z tym będzie uwzględniana przy
4 realizacji celu głównego oraz celów szczegółowych Programu. Działania w ramach Programu Współpracy
5 INTERREG Polska-Saksonia na lata 2014-2020 zostały ukierunkowane na osiągnięcie synergii celów
6 gospodarczych, społecznych i ochrony środowiska oraz przyczynią się do wzmocnienia wysiłków
7 w zakresie ochrony środowiska w perspektywie długookresowej, o czym świadczą działania w ramach osi
8 priorytetowych.

9 Zasada zrównoważonego rozwoju będzie realizowana w odniesieniu do działań skierowanych na
10 finansowanie infrastruktury poprzez stosowanie zasad „zanieczyszczający płaci” oraz „użytkownik płaci”.
11 Realizacja tych reguł oznacza, że co do zasady, kosztami spełniania wymogów środowiskowych powinni
12 być obciążani użytkownicy.

13 Instytucja Zarządzająca zapewni, że zasada zrównoważonego rozwoju będzie przestrzegana na każdym
14 etapie realizacji Programu. Odnosi się to do etapu programowania, podczas którego zdecydowano się na
15 potraktowanie zasady zrównoważonego rozwoju jako zasady horyzontalnej, uwzględnionej w każdym
16 celu szczegółowym w Programie. Na etapie wdrażania stosowane będą kryteria wyboru projektów, które
17 zapewnią, że zasada zrównoważonego rozwoju będzie przestrzegana. Na etapie monitorowania
18 i sprawozdawczości zapewnione zostanie monitorowanie zgodności działań podejmowanych w ramach
19 Programu z zasadą zrównoważonego rozwoju. Na etapie ewaluacji badane będzie oddziaływanie
20 Programu na realizację zasady zrównoważonego rozwoju oraz prowadzone będą badania ewaluacyjne
21 pod kątem efektywności wsparcia zrównoważonego rozwoju gospodarczego, rozwoju społecznego oraz
22 szeroko pojętej sfery ochrony środowiska. Należy podkreślić, że uzupełnieniem realizacji zasady
23 zrównoważonego rozwoju na etapie programowania będzie przeprowadzenie dla Programu strategicznej
24 oceny oddziaływania na środowisko (art. 46 i następane ustawy z dnia 3 października 2008 r.
25 o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska
26 oraz ocenach na środowisko (Dz. U. z 2008 nr 199 poz. 1227 z późn. zm.).

27 Wytyczne art 8 ust. 7 lit a) Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1299/2013 będą
28 znajdowały wyraz już na etapie konstruowania wniosków projektowych. Dla wybranych priorytetów
29 warunkiem kwalifikowalności wniosku będzie wykazanie w nim, iż realizacja planowanych działań wniesie
30 wkład w zrównoważony rozwój. W wybranych przypadkach ocena wpływu projektu na zrównoważony
31 rozwój będzie zawarta w kryteriach oceny. W przypadku innych priorytetów, mniej bezpośrednio
32 związanych ze zrównoważonym rozwojem, kryteria wyboru mogą nie faworyzować wprawdzie projektów
33 koncentrujących się na tej tematyce, jednak jako element wniosku zostanie wprowadzona możliwość
34 wyjaśnienia przez wnioskodawców postrzeganej przez nich zgodności planowanego projektu z omawianą
35 zasadą oraz ewentualnego pozytywnego wpływu na zrównoważony rozwój.

36 8.2. Równość szans i niedyskryminacja

37 Jako cele na wszystkich etapach wdrażania funduszy strukturalnych Unia Europejska wskazuje zniesienie
38 nierówności oraz zwalczanie wszelkich przejawów dyskryminacji, w tym m.in. ze względu na wiek, płeć,
39 rasę i niepełnosprawność oraz orientację seksualną. Równość szans jest w Programie pojmowana nie
40 tylko jako równość szans mężczyzn i kobiet, ale również jako jednakowy dostęp wszystkich osób do
41 edukacji, informacji i zatrudnienia.

42 Wszystkie instytucje programowe zapewnią, że zasada równości szans będzie przestrzegana na każdym
43 z etapów realizacji Programu.

44 Instytucje programowe zapewnią również na każdym etapie wdrażania wykonanie postanowień
45 Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych, m.in. poprzez zapewnienie:

- 1 1. poszanowania odmienności i akceptację osób niepełnosprawnych, będących częścią ludzkiej
- 2 różnorodności i całej ludzkości,
- 3 2. równości szans,
- 4 3. dostępności do życia publicznego.

5 Na etapie programowania Instytucja Zarządzająca zapewniła dostęp środowiskom działającym na rzecz

6 równości do konsultacji społecznych i partycypacji.

7 Na etapie wdrażania sformułowane zostaną odpowiednie kryteria wyboru projektów, które uwzględnią

8 potrzeby defaworyzowanych grup społecznych, w tym osób niepełnosprawnych. Instytucja Zarządzająca

9 Programem Współpracy INTERREG Polska-Saksonia na lata 2014-2020 zagwarantuje, iż osoby

10 niepełnosprawne objęte zostaną odpowiednimi instrumentami i usługami aktywizacyjnymi, jak również

11 zapewni, że stworzone zostaną przyjazne warunki dla udziału tych osób we wszystkich kierowanych do

12 nich projektach. W tym kontekście kluczowe jest zwiększanie dostępu osób niepełnosprawnych do

13 potrzebnych im usług, przy jednoczesnym zapewnieniu przez projektodawców odpowiednich warunków

14 uczestnictwa w szkoleniach uwzględniających specyficzne potrzeby tej grupy osób np. poprzez

15 organizowanie szkoleń w pomieszczeniach wolnych od barier funkcjonalnych, dostosowanych do

16 wymogów bezpieczeństwa i higieny pracy. Na etapie monitorowania i sprawozdawczości zapewniony

17 zostanie stały monitoring oraz gromadzenie danych na temat realizowanych projektów ukierunkowanych

18 na integrację zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych.

19 Na etapie ewaluacji przewiduje się realizację badań ewaluacyjnych pozwalających na ocenę efektywności

20 pomocy udzielonej osobom o różnym stopniu i rodzaju niepełnosprawności oraz monitorowanie dalszych

21 losów tych osób po zakończeniu udziału w projekcie.

22 Na etapie kontroli zostaną podjęte działania sprawdzające prawidłową realizację zapisów projektowych

23 o implementacji w projekcie zasady równości.

24 W całym okresie wdrażania będą prowadzone działania informacyjno-promocyjne zmierzające do

25 dalszego upowszechniania i implementacji zasady równości. Instytucja zarządzająca zapewni także udział

26 przedstawicieli środowisk działających na rzecz równości w Komitecie Monitorującym Program.

27 **8.3. Równouprawnienie płci**

28 Zasada równości szans kobiet i mężczyzn będzie wdrażana na każdym etapie realizacji Programu. Na

29 etapie programowania pod uwagę wzięta została m.in. odmienna sytuacja kobiet i mężczyzn na rynku

30 pracy.

31 Zgodnie z przyjętą strategią programowania zdecydowano się na traktowanie zasady równości szans

32 kobiet i mężczyzn jako zasady horyzontalnej, przekrojowej dla wszystkich osi priorytetowych Programu.

33 Oprócz podejścia przekrojowego, Program będzie promował rozwiązania sprzyjające jej upowszechnieniu.

34 Na etapie programowania Instytucja zarządzająca zapewniła dostęp środowiskom działającym na rzecz

35 równości, w tym równości szans kobiet i mężczyzn do konsultacji społecznych i partycypacji.

36 Na etapie wdrażania przyjęto zasadę, iż przygotowywane projekty będą oparte o diagnozę uwzględniającą

37 sytuację kobiet i mężczyzn w danym obszarze i ocenę wpływu na sytuację płci. Projekty realizowane

38 w ramach Programu zawierać będą opis oceny wpływu na sytuację płci. Pozwoli to na sprawdzenie

39 i ocenę jego zróżnicowanego wpływu na kobiety i mężczyzn tak, aby nie dopuścić do wystąpienia

40 jakichkolwiek przejawów nierówności czy dyskryminacji. Analiza ta umożliwi także weryfikację pod kątem

41 tego, czy projekt w rzeczywistości przyczynia się do uwzględniania potrzeb kobiet i mężczyzn poprzez

42 np. oferowanie różnych, zindywidualizowanych form wsparcia odpowiadających na odmienne potrzeby

43 uczestników/uczestniczek projektu. Dodatkowo, na etapie wdrażania, kryteria wyboru projektów

44 uwzględniać będą potrzeby różnych grup społecznych w danych obszarach, w tym preferowania grup

45 defaworyzowanych. Dzięki takiemu podejściu możliwe będzie tworzenie projektów w ramach tzw. działań

- 1 pozytywnych, które pozwolą na wpływanie na niekorzystną sytuację danej płci w konkretnym obszarze,
2 a tym samym wyrównywanie jej szans społecznych i zawodowych.
- 3 Na etapie monitorowania i sprawozdawczości system wskaźników zawartych w Programie umożliwić
4 będzie gromadzenie i zbieranie danych statystycznych w podziale na płeć.
- 5 Na etapie ewaluacji badane będzie oddziaływanie Programu na realizację zasady równych szans kobiet
6 i mężczyzn. Dodatkowo dane pochodzące z systemu informatycznego, gromadzącego dane o uczestnikach
7 projektów, pozwolą na systematyczne i kompleksowe prowadzenie badań ewaluacyjnych pod kątem
8 wsparcia udzielanego w podziale na płeć.
- 9 Na etapie kontroli zostaną podjęte działania sprawdzające prawidłową realizację zapisów projektowych
10 o implementacji w projekcie zasady równości szans kobiet i mężczyzn.
- 11 W całym okresie wdrażania będą prowadzone działania informacyjno – promocyjne zmierzające do
12 dalszego upowszechniania i implementacji zasady równości szans kobiet i mężczyzn. Instytucja
13 zarządzająca zapewni także udział przedstawicieli środowisk działających na rzecz równości, w tym
14 również równości szans kobiet i mężczyzn w grupie roboczej do spraw przygotowania Programu oraz
15 w Komitecie Monitorującym.

SEKCJA 9. ODRĘBNE ELEMENTY

9.1. Wykaz dużych projektów, których realizację zaplanowano w okresie programowania

Tabela 24. Wykaz dużych projektów

Nie dotyczy

9.2. Ramy wykonania dla programu EWT

Tabela 25. Ramy wykonania (tabela podsumowująca)

Oś priorytetowa	Wskaźnik lub kluczowy etap wdrażania	Jednostka pomiaru	Cel pośredni na 2018 r.	Cel końcowy (2023)

9.3. Partnerzy zaangażowani w przygotowanie programu EWT

9.4. Stosowne warunki wdrażania programu określające zarządzanie finansowe, a także programowanie, monitorowanie, ewaluację i kontrolę udziału państw trzecich w programach transnarodowych i międzyregionalnych poprzez wkład środków z IPA II lub EIS